

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

20
динара

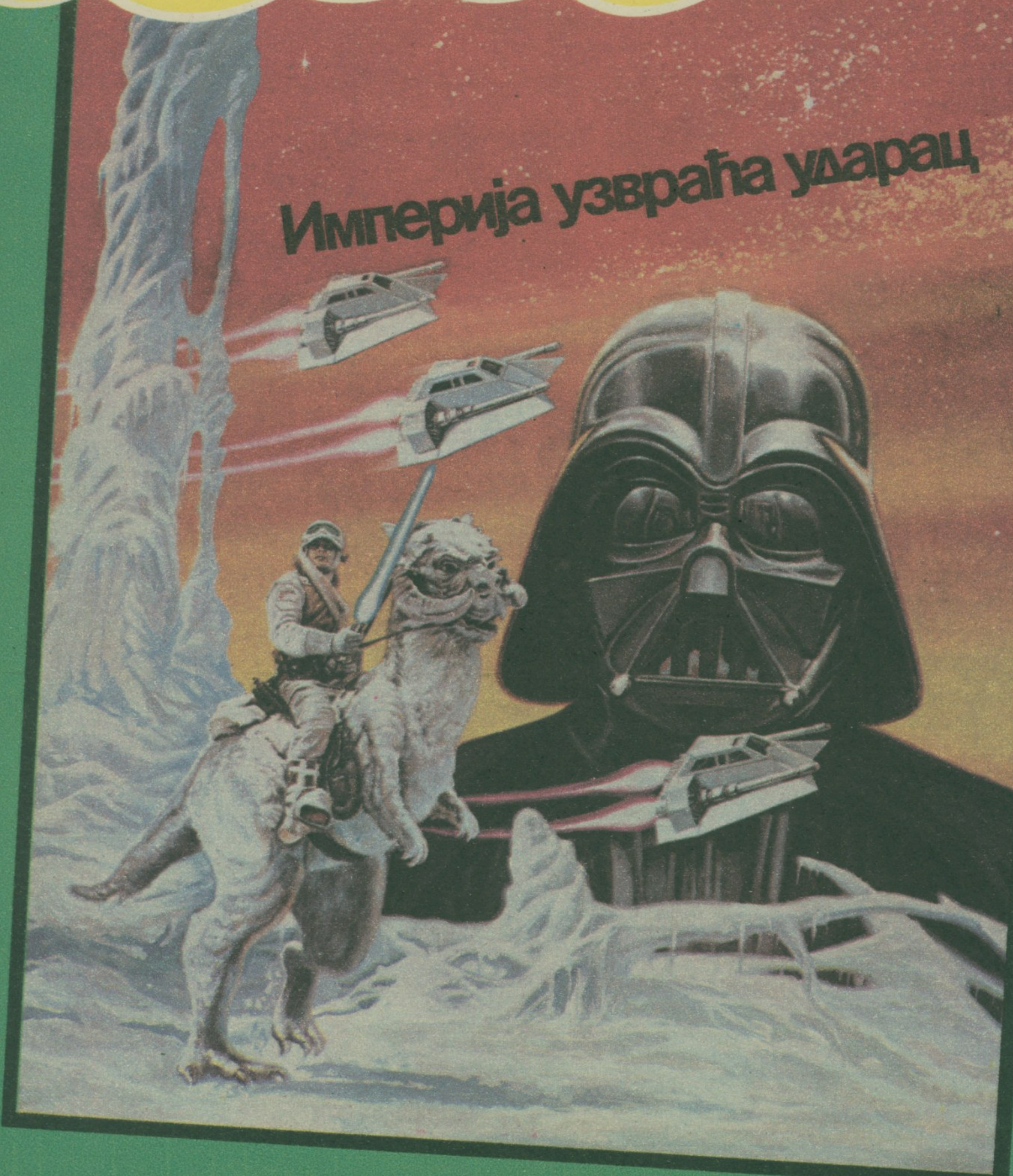

БРОЈ

1559

13. 11. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

Империја узвраћа ударац

ВЕРОВАТИ

ИЛИ НЕ!

НАЈБОЉИ СТРЕЛАЦ

БИО ЈЕ ВЕРО-
ВАТНО ЈАПАНСКИ
САМУРАЈ
ДАИХАРАКИРО.
ОН ЈЕ 1686. ГОДИНЕ
24 ЧАСА НЕПРЕКИДНО
ЗАТЕЗАО ЛУК И
ОДАЛЕО 13053
СТРЕЛЕ.
ЦЕНТАР
МЕТЕ ПОГОДИО
ЈЕ РАВНО
8133
ПУТА.

ПТИЦЕ КИВИ

СА НОВОГ ЗЕЛАНДА НЕ МОГУ ДА
ЛЕТЕ, АЛИ СУ У СТАЊУ ДА
УТЕКНУ ПСУ КОЈИ ИХ ЈУРИ.

ЗА ГИГАНТСКИ ПУДИНГ

НАПРАВЉЕН У ЧАСТ
ФЕСТИВАЛА ОДРЖАНОГ
1864. У БЕЧУ, УПОТРЕБЉЕНО
ЈЕ 4500 ЈАЈА,
299 КГ СУВОГ ГРОЖЂА
125 КГ БАДЕМА
50 КГ ЛИМУНА
100 КГ МАСЛОБЕ

КАО И

1 КГ РАЗНИХ ЗАЦИНА И
10 ФЛАША РУМА. УКУПНО ЈЕ БИО ТЕЖАК 679,5 КГ.
ЗА ЊЕГОВО СПРАВЉАЊЕ БИЛО ЈЕ ПОТРЕБНО
10 ДАНА, А ПОЈЕДЕН ЈЕ ЗА САМО 75 МИНУТА.

МИОНЕЛ ХАМПТОН

АМЕРИЧКИ
ЏЕЗ-МУЗИЧАР НА
ЈЕДНОМ НАСТУПУ У
ЊУЈОРШКОМ ПОЗОРИ-
ШТУ ТОЛИКО ЈЕ РАЗГЛА-
СИО ГЛЕДАОЦЕ ДА СУ
ОНИ ОД ОДУШЕВЉЕЊА
ПОЧЕЛИ ТАКО ДА
СКАЧУ И ЛУПАЈУ
НОГАМА ДА СУ
СРУШИЛИ
БАЛКОН.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Француски астрономи Пекер,
Шацман и Алдер тврде да се
Сунце неће угасити кроз седам
или осам милијарди година,
како тврде неке њихове колеге,
већ кроз 15 000 000 000 година.

● неки статистичари су из-
рачунали да је човек од педесет
година укупно преспавао 6500
дана, ходао 700, забављао се
4000, јео 1500 и боловао 500 дана.
Исто тако, према њиховим про-
рачунима, један педесетогодиш-
њак у свом животу појео је 8000
килограма хлеба, 5000 килограма
меса, 5000 килограма поврћа и
јаја, а попио 30000 литара теч-
ности.

● један лекар из украјинског
града Узгорода има веома прич-
љивог папагаја. Његов љубимац
у стању је да изговори око 1000
речи, може да говори два сата
непрекидно, да отпсва неколико
дечјих песмица и да подражава
неке људске и животињске пла-
сове.

● Енглец Питер Паландин не-
давно је израдио спортски дво-
сед који не загађује околину, а
и веома је економичан јер се
креће на пару. Овај парни
аутомобил има три цилиндра,
може да постигне брзину од 209
километара на час и тежак је
406 килограма.

● група шведских научника
ради на добијању инсектицида
од природних материја јер је
већ доказано да хемијска
средства штетно делују на чо-
века. Познато је у животу ин-
секата да мириси имају улогу

одређених знакова, било да се
ради о упозорењу на опасност
или о привлачењу ради ра-
змножавања. Ако би човек ус-
пео да овлада тим мирисима,
могао би да удаљи или нама-
ми и уништи све штетне ин-
секте.

● Један сељак из околине Ли-
можа, у Француској, одлучио
је да се по сваку цену обогати.
Зато је купио већи број ама-
терских слика које је укупно
платио око 15.000 динара. Пот-
писао их је именима познатих
сликара и онда их продао ла-
коверним колекционарима за
суму од три милиона. Срећом,
полиција му је брзо ушла у
траг.

● један једанаестогодишњи
Француз недавно се, заједно са
својим родитељима, попео на је-
дан од врхова Мон Блана на
надморској висини од 4400 мета-

ра. Логор је био постављен на
4200 метара и ту је алпинисте
захватила олуја, али је дечак
заједно са осталима успео да се
пробије кроз невреме и скијама
се спусти у подножје.

● у Сједињеним Државама
постоји агенција која за суму
од тридесет долара обавља све
непријатне послове уместо сво-
јих клијената. Тако, на пример,

на ваш захтев може преко те-
лефона послати до ђавола не-
ког досадног познаника или
рођака, а ако зажелите да не-
кој особи која вам иде на
живце баците торту у лице,
службеници ове агенције ће и
то учинити. Наравно, аноним-
ност је загарантована.

MS. EDINBURGH

ОПЕРАЦИЈА ЗЛАТО УСПЕШНО ИЗВЕДЕНА СЕПТЕМБРА ОВЕ ГОДИНЕ ОТВОРИЛА ЈЕ СВЕМИРСКУ ЕРУ ВЕЛИКИХ ДУБИНА

ШАЉИТЕ ГА НА ДНО

НАРЕДИО ЈЕ БРИТАНСКИ КОНТРААДМИРАЛ БОНАМ-КАРТЕР. ТОРПЕДО СА РАЗАРАЧА „ФОРСАЈТ“ БИО ЈЕ СЕДМИ КОЈИ ЈЕ ПОГОДИО „ЕДИНБУРГ“ — ЗЛАТО НИЈЕ СМЕЛО ДА ПАДНЕ НЕМЦИМА У РУКЕ.

У суботу 25. априла 1942. капетан Британске краљевске морнарице Хју Фокнер, заповедник крстарице „Единбург“ усидрене у Мурманску, потписао је званичан документ да је од совјетске владе примио 93 омања дрвена сандука. Шта се налазило у њима знао је веома мали број људи, а на броду само официри.

Тајни задатак „Единбурга“ био је да пренесе пет тона златних полуга којима је СССР плаћао Американцима оружје и намирнице допремане као помоћ Русији почетком другог светског рата. Драгоцене товарице пребацивали су, уз огроман ризик, преко Арктичког круга до Мурманска, савезнички конвоји. У пролеће 1942. „Единбург“ је, на челу конвоја QP-11 превезао један такав товар и припремао се за повратак у Британију.

Злато које је натоварено на „Единбург“ — у сваком сандуку по четири полуге тешке око тринаест килограма свака — Руси су брижљиво запаковали и дали све од себе да сандуци делују што неупадљивије. Тајност је била од прворазредне важности не само што се превозило огромно благо већ и зато што су се Хитлерове армије још налазиле дубоко у европском делу Совјетског Савеза и Мурманск им је

био у кругу ратних операција.

Упркос свим мерама безбедности посада „Единбурга“ брзо је наслатила да се ради о крајње необичном товару. Рег Левик из Шефилда, један од тадашњих морнара, сећа се:

— Налазио сам се у групи која је распоређивала сандуке у одељењу са муницијом у средини лађе. Подизали смо их помоћу крана и нисмо ни размишљали шта је у њима све док дежурни официр поручник Џефрис није рекао: „Ако који сандук случајно падне у воду, мораћеш да скачеш за њим!“ Ја сам, наиме, био један од ронилаца. Од тог часа знали смо да товаримо нешто веома вредно.

Убрзо су се и уверили да је у питању драгоцен товар јер је један сандук склизнуо са конопца.

— Треснуо је на палубу и умало ме није стајао главе. Сандук се распао и пред нашим очима указале су се четири полуге од сувог злата — сећа се бивши морнар Бил Мајлз, данас технички инспектор у Ипсвичу. — Направила се страховита гужва. Млади поручник Џефрис је схватио да смо видели злато, брзо је пришао и покушао да га подигне и склони, али било је теже него што се надао.

Вест да лађа носи товар злата вредан два милиона тадашњих фунти стерлинга није после овог инцидента могла да остане тајна. Сви морнари на крстарици од десет хиљада тона знали су да се у просторији намењеној бомбама за авион налазе сандуци с баснословним

богатством, али су имали преча посла него да лупају главом откуд оно ту и зашто. Чекало их је тешко путовање

Још на путу за Мурманск конвој QP-11 од тринаест лађа на челу с „Единбургом“ морао је да се бори с веома ниским температурама и олујама које често бесне арктичким водама у свако годишње доба. Поред тога чим је Хитлер схватио значај савезничких конвоја за одбрану СССР, ударио је на њих свим расположивим средствима: торпедним авионима, подморницама, бојним бродовима.

Експлозија, блесак, мрак

Конвој QP-11 испловио је из Мурманска 28. априла. Два дана касније „Единбург“ се одвојио од осталих бродова око петнаест миља хитајући цик-цак линијом према северу. Заповедник конвоја контраадмирал Бонам-Картер хтео је да се што брже приближи сантама леда и тако избегне да га Немци открију. Уколико би бродови ипак били откривени, већ би, према Бонам-Картеровом плану, били довољно удаљени од немачких вода и база у Норвешкој. Успех плана зависио је, такође, ако се не рачуна срећа, и од спремности немачких подморница да се упуштају у опасну пловидбу међу леденим сантама.

У четвртак, 30. априла крстарицу „Единбург“ приметио је поручник Макс Тајхерт у подмор-

ници U-456. Немачки официр је забележио у бродски дневник: „11h, 20', крстарица на видику... класа белфаст... великом брзином, оштро цик-цак скретање“.

Тајхерт је проценио да му је домет хиљаду метара и да се „Единбург“ креће брзином од петнаест чворова. У 16h 18' U-456 испалио је салву од три торпеда „из цеви I, II и IV... циљ предњи димњак“.

Џирил Мур, сада финансијски инспектор а тада деветнаестогодишњи морнар, има јак разлог да се живо сећа догађаја:

— Када нисам био на дужности, обично сам спавао у бродској телефонској централи јер је тамо увек било топло. Тог дана нисам успео да се увучем у централу. Још ми је у ушима миран глас који је преко звучника саопштио да се приближавају торпеда, отприлике као што на станицама најављују долазак неког воза. Када је први торпедо погодио „Единбург“, први део брода који је одсечен била је управо телефонска централа.

Телеграфиста Алан Хигинс патио је од морске болести и морао је да лежи док су други уживали.

— Сећам се да ми је телеграфиста Браун говорио да се померим како би могао на миру да једе кад је дошло до ужасне експлозије: страховит блесак, па мркли мрак. Затим смо чули крике рањених и умирућих из просторија одмах до наше. Делио нас је само челични зид.

Немачки поручник Тајхерт у подморници U-456 забележио је у бродски

дневник само следеће: „Две експлозије једна за другом, време 80 секунди = 1200 метара.“

На „Единбургу“ је било далеко драматичније:

— Лађа се пропела као мустанг и ја сам се нашао у ваздуху. Само што сам поново дотакао палубу, дошло је до нове експлозије. Први торпедо погодио је брод по средини здесна, други у крму. Остали смо осакаћени — каже Лоренс Њуман, тада подофицир на „Единбургу“.

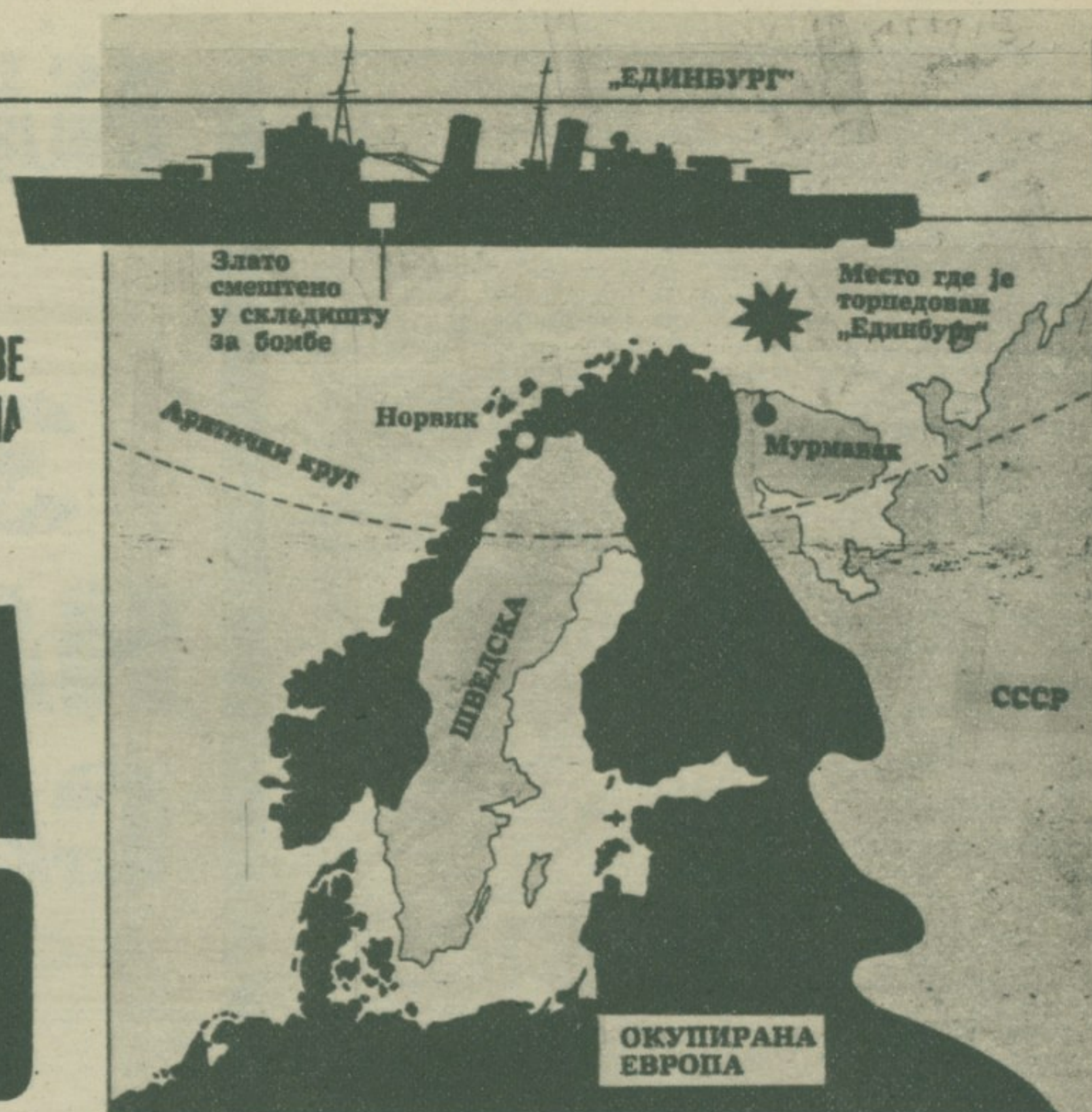
U-456 гобија ђојачање

Али, „Единбург“ је ипак био у стању да лагано плови назад према Мурманску мада је задњи део брода био разнет и уређаји за крмањење практично уништени. Затим се догодила још једна несрећа. Ево шта је заповедник конвоја контраадмирал Бонам-Картер написао својој жени:

„Успели смо да за око тридесет шест сати претрпимо шездесетак миља а онда су нас напали немачки разараачи. Брод се вртео укруг са око седам чворова и није могло ништа да се учини“.

Морнари из потпалубља, мање уздржани од адмирала, описали су догађај живље. Телеграфиста Алан Хигинс каже:

— Видео сам како се командни мост изувикао као кад отворате конзерву сардина обухвативши и две топовске куле тако да су два пара троструких топова вирила кроз сам командни мост и, на-

равно, била потпуно неупотребљива“.

Подморници U-456, која је као сенка пратила „Единбург“, стигло је појачање из Нарвика.

— У суботу ујутро, 2. маја, из мале су изронила три немачка разарача — сећа се поручник Боб Хан који данас живи у Плимуту — појurio сам према два предња топа који су били употребљиви. Како су све ве-зе биле уништене, капетан Фокнер, касније познати контраадмирал, нагнуо се преко моста и викнуо: „Отворите ватру на непријатеља“.

Хау је брзим рафалима дочекао немачке разара-че „Херман Шеман“, Z-24 и Z-25. Са конвоја QP-11 приметили су да се са „Единбурга“ пуца и послали су тешко оштеће-ном броду у помоћ разара-че „Форсајт“ и „Форес-тер“. Неколико часова касније пристигли су и совјетски патролни брод „Рјубин“, један теглач и четири британска мино-ловца: „Харијер“, „Нај-цер“, „Госамер“ и „Ху-зар“. На жалост, ни сви заједно нису могли да се супротставе моћним топо-вима са три немачка разара-ча. За то време „Единбург“ се и даље вртео у круг.

Сјасено 800 морнара

На немачком разарачу Z-24, под командом капе-тана фрегате Салцведела, деветнаестогодишњи мор-нар Херман Галевски ра-дио је око торпеда који ће „Единбургу“ задати смрт-ну рану. И Галевски, да-нас шездесетогодишњак запослен у Хановеру, сећа се последњих часова „Единбурга“:

— Било је јутро, море готово сасвим мирно. До-ста јасно смо видели и „Единбург“ и цео британ-ски конвој. Тада нам је наређено да отворимо ва-тру ради „покривања“ ра-зарача „Херман Шеман“. Изненада смо на „Шема-ну“, преко пута нас, угле-дали страшан пламен. За-владао је хаос, на све стране су летели делови брода и људи.

Британски поручник Боб Хау добио је касније високо војно одликовање за потапање немачког ра-зарача „Херман Шеман“.

Пошто су покупили пре-живеле са „Шемана“, ра-зарачи Z-24 и Z-25 врати-ли су се „Единбургу“ са кога се и даље пуцало, али који више није могао да се креће.

— Испалили смо на „Единбург“ такозвану де-пезу торпеда, три комада један за другим. Један од њих ућуткао је „Един-бург“ заувек. Са брода су покуљали густе облаци дима... — испричао је Галевски који је заробљен пошто је изгубио руку.

„Единбург“ је погођен минут после 7h 2. маја у леву страну по средини, непосредно поред просто-рије за муницију где је смештено пет драгоцених тона злата. Страхујући да би брод могао пући напо-ла контраадмирал Бонам-Картер издао је наређење да се преживели чланови посаде пребаци на разара-че и миноловце. Адмирал је 13. маја написао својој жени:

„Успео сам да пребацим све официре осим двојице који су погинули и око осамсто морнара од укуп-но осамсто педесет. „Единбург“ је тонуо лага-но и, како су се немачки разара-чи још туда врзали, наредио сам једном од наших разара-ча („Форсај-ту“) да га торпедом брзо пошаље на дно. Нестао је у таласима за само два минута“.

Остали бродови из кон-воја QP-11 дочекали су се Рејкјавика на Исланду 7. маја. Мада су их немачки бродови и авиони непре-кидно нападали, погинула су само три официра и се-дам морнара. Бонам-Кар-тер је 9. маја супертајном шифром одговорио на пи-тања Адмиралитета из Лондона да ли је спасено злато:

„Не. Ништа осим посре-де. Злато се налазило у просторији погођеној пр-вим торпедом“.

Тако је „Единбург“, са-грађен у Шкотској 1938. године, после светле прошлости — учествовао у лову немачке крста-рице „Шарнхорст“ и у по-тапању чувеног ратног брода „Бизмарк“ маја 1941. — завршио каријеру на најтежем задатку који је Британска краљевска морнарица имала током читавог другог светског рата — конвојима за Мурманск. На дно леденог Беренцовог мора однео је пет тона сувог злата.

Уређај за подизање капацитета 60 тона.

Ратни кабинет у Лондо-ну прогласио је место где је потопљен „Единбург“ за ратно гробље што је значило да би сваки поку-шај вађења блага пред-стављао скрнављење. Али, опасности практично није ни било јер се олупи-на налазила на најнепри-ступачнијем месту које се да замислити, далеко од домаћаја људских очију и руку.

Прошло је доста година пре него што су ствари добиле нов обрт.

НАШАО САМ ЗЛАТО! НАШАО САМ ГА!

Видљивост је на ду-бини од 275 метара у водама леденог Беренцовог мора равна нули, а у кориту бродске олупине пуне крша од гвожђа, окамењеног му-ља, песка, подморског растиња, сви комади ме-тала делују исто. Са златом је, изгледа, нешто другачије. Када је Џон Росије у рукавицама од гуме лагано подигао тешко глатко парче метала и принео га очима иза провидног штитника ка-циге, довољна је била и слаба светлост поста-вљена испред складишта за бомбе да комад у ње-говим рукама блесне и открије своје племенито порекло.

— Нашао сам злато!
Нашао сам злато! —

дрекнуо је двадесет сед-могодишњи ронилац у интерком којим је био повезан с контролном гњурачком просторијом високо на површини оке-ана.

Дејвид Кини, те ноћи дежурни ронилачки над-зорник, једва је успео да се са њим споразуме:

— Шта се дешава? Где је злато? Џони, не дери се као луд! — покушао је да надвече рониоца који је на дну мора играо од радости, онолико колико му је дозвољавало специ-јално гњурачко одело.

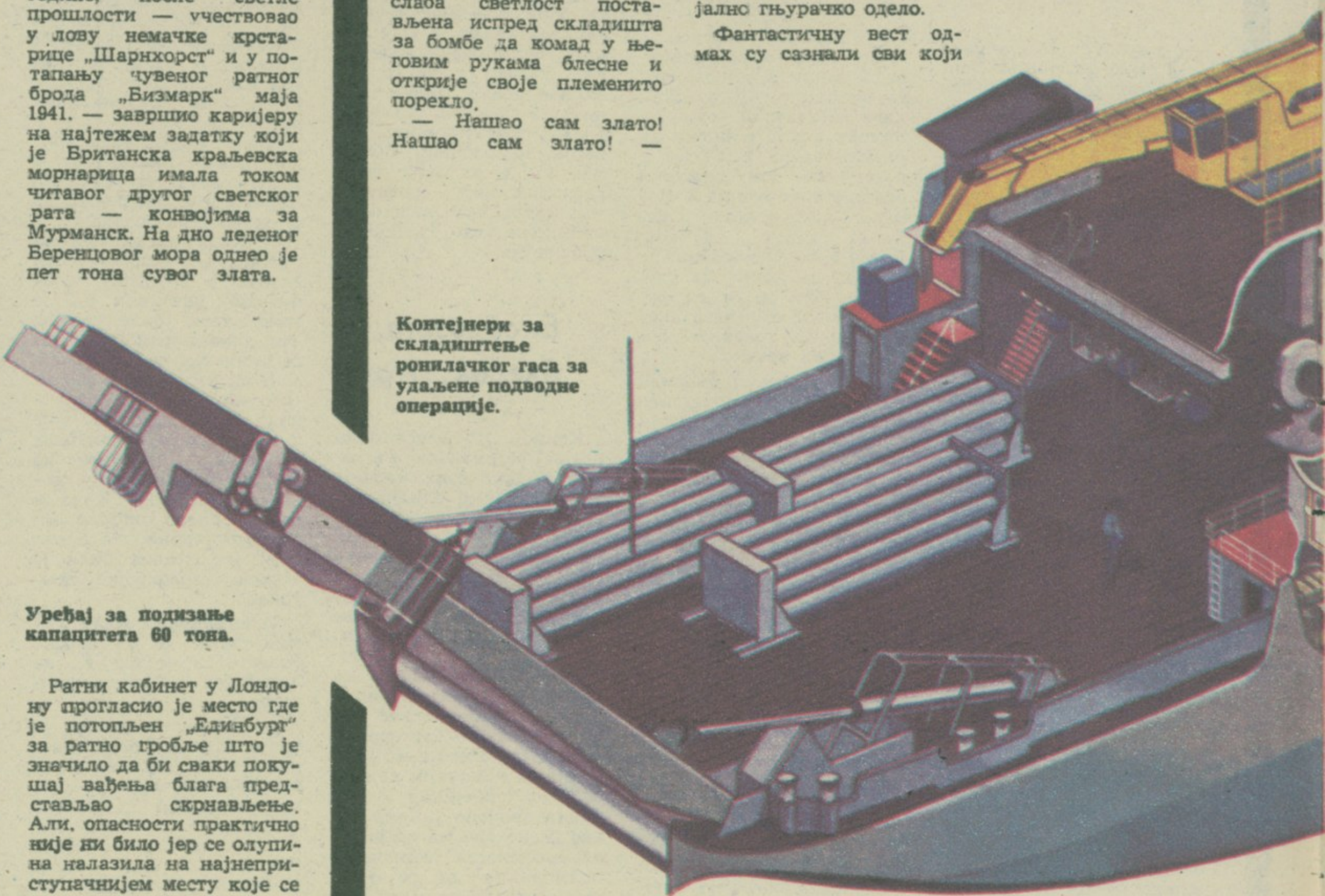
Фантастичну вест од-мах су сазнали сви који

Ово је 16. септем-бра у 10 и 48 увече са дна Ба-ренцовог мора узвикују Џон Росије, гњурац из Зимбабвеа, који је први угледао и подигао златну полугу из олупине крстарице „Единбург“

Уређај за равнотежу подизања: систем вешања ронилачког звона који га држи у истом положају без обзира на љуљање брода или невреме.

„Месечев басен“ — цев која пролази кроз брод до површине мора. Кроз њу се спушта ронилачко звоно.

Контејнери за складиштење ронилачког гаса за удаљене подводне операције.

су већ три недеље у највећој напетости живели на специјалном броду „Стефанитурм“. Људи су нагннули у контролну собу да би се уверили како не сањају. Недостајао је само човек број један Кит Џесоп. Он је већ спавао сном праведника и нико се није сетио да га пробуди.

Човек ДОВОЉНО ЛУД

Све до тог дана злато у олупини „Единбурга“, 270 километара северно од

Мурманска, лежало је нетакнуто мада је сматрано једним од најдрагоценијих потопљених блага свих времена. Нико чак није ни покушао да га извади и то из три разлога. Прво, место је, због двадесетак чланова посаде који су нашли смрт на броду, проглашено ратним гробљем, односно светињом која се не сме скрнавити. Друго, нико није знао, нити могао да утврди, тачно место где лежи олупина, и, треће, нико жив није могао да се спусти на толику дубину.

Како је техника роњења на велике дубине напредовала, забрана дирања олупине скинута је 1957. упркос протестима преживелих морнара са „Единбурга“ и рођака по-

гинулих. Али, покушаји Британаца, Норвежана и Совјета нису довели ни до чега и требало је сачекати средину августа 1981. године, када се отиснула екипа која се заиста домогла блага, и човека довољно лудог да се уплете у такву перипетију.

Прави рад на вађењу почео је, међутим, коју годину раније, а „лудак“ је био Кит Џесоп, четрдесет осмогодишњи бивши ронилац са нафтиних постројења у Северном мору. Он је пре око две године основао малу компанију за поморска вађења и заједно с још три спасилачка предузећа склопио уговор о вађењу злата са „Единбурга“. Друштво преживе-

казује олупину крстарице нагнуту на једну страну. Филм је помогао да се утврди баш место „Единбурга“, с обзиром да у непосредној близини леже и олупине немачког „Хермана Шемана“ и британског „Тринидада“.

То може само »Стефанитурм«

Када се контролни или спасилачки брод („спасива“ благо, не људе) нашао тачно изнад места

ли, саграђен је, са свим својим како их називају „уређајима свемирске епохе“, пре три године у Шкотској. Централно место на броду дугачком око 70 метара имају ронилачко звоно и комора за компресију. Постоји још једна комора предвиђена за хитне случајеве која се лако спушта у дубине. И њом управља компјутер „Стефанитурма“.

Главна компресиона комора, у облику цигарете, попут овеће дневне собе, има све што је потребно за живот укључујући медицинску помоћ, комуникациону мрежу, забаву. Када је „Стефанитурм“ кренуо из Абердина у правцу Мурманска, осам ронилаца већ се налазило „под притиском“, односно у атмосфери засићеној мешавином хелијума и кисеоника и постепеним повећањем притиска до оног који влада на њиховом радном месту — 275 метара испод површине мора. Тај разарајући притисак износи 158,76 килограма на површини од 30,48 центиметара!

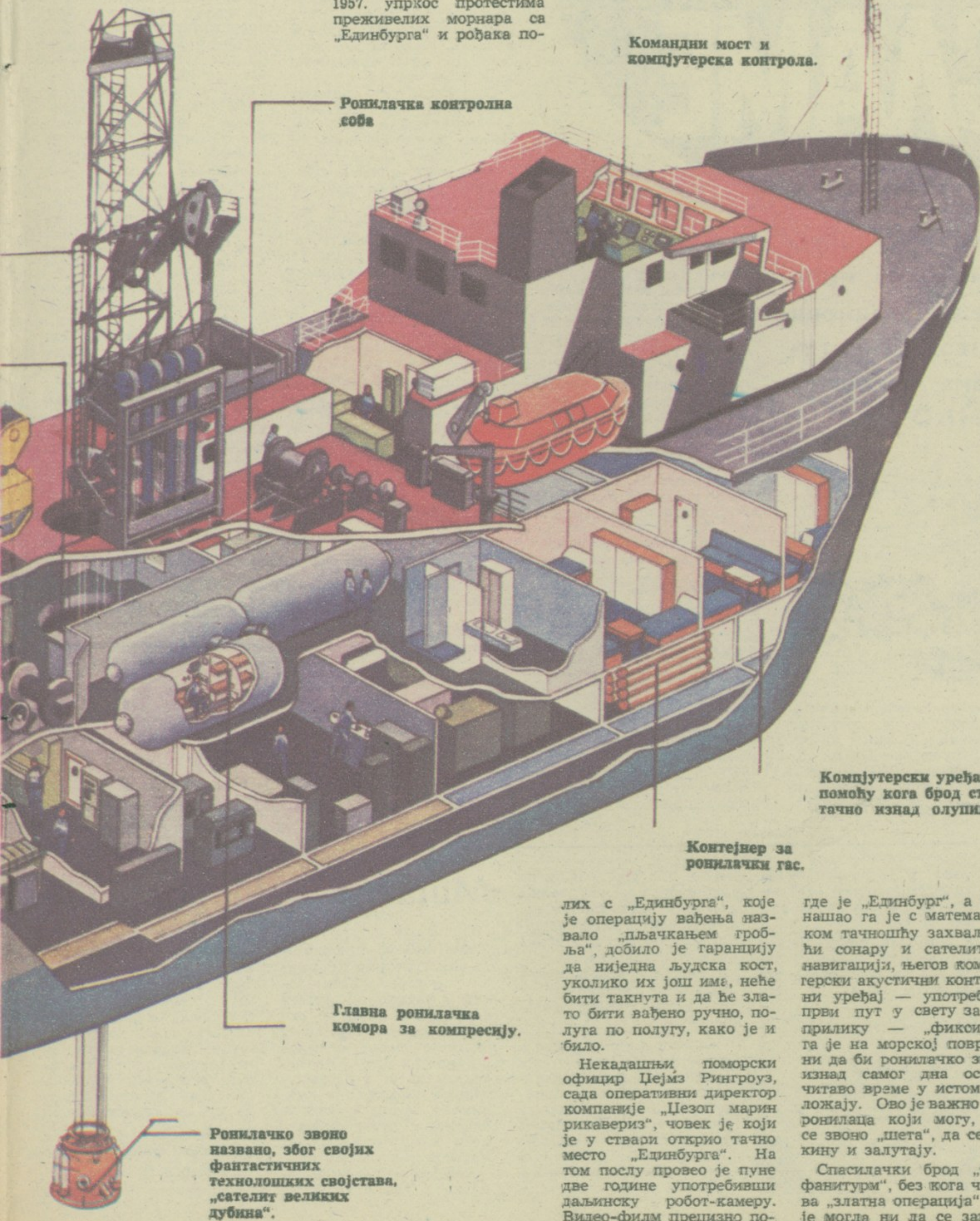
Киша златних полука

Када су, најзад, пробудили Кита Џесоп, и он је дошао у контролну собу да чује извештај из ронилачког звона. Човек који је преко ноћи постао милијардер широко се осмехивао. Ронилац Џон Росије ставио је полугу у нарочито конструисан метални кавез који је извучен на палубу. Полуга је идентификована као КРО 620 провером према званичној листи коју је још за време рата у Британију донео капетан „Единбурга“ Хју Фокнер. КРО 620, вредна 100 хиљада фунти (6 милиона нових дина) лежала је на дну металног кавеза, међу отпадцима и прљавштином са којима је извађена из олупине.

Кавез је створен у мртвој тишини, једна рука је узела полугу и без речи је пружила Киту Џесопу. Овај ју је прихватио с пуно љубави, што није нимало чудно. И после тридесет девет година проведених у муљу на дну мора КРО 620 блиставо се жутила. Била је и сасвим глатка ако се узму занемарљиве површинске огреботине — успомена од експлозије немачког торпеда.

После ове прве, златне полуге заплуснуле су „Стефанитурм“. Представници Совјетског Савеза, који се, поред британских званичника, налазе на броду, одушевљени су. Како и не би: чим компаније које су учествовале у вађењу поделе својих 45 одсто, Совјети добијају две, а Британци једну трећину злата. Укупна вредност, узгред речено, износи око 45 милиона фунти стерлинга — 3 милијарде и 150 милиона нових динара у злату чистоће 999!

Б. Дожић

лих с „Единбурга“, које је операцију вађења назвало „пљачкањем гробља“, добило је гаранцију да ниједна људска кост, колико их још има, неће бити такнута и да ће злато бити вађено ручно, полуга по полугу, како је и било.

Некадашњи поморски официр Џејмс Рингроуз, сада оперативни директор компаније „Џезоп марин рикавериз“, човек је који је у ствари открио тачно место „Единбурга“. На том послу провео је пуне две године употребивши даљинску робот-камеру. Видео-филм прецизно по-

где је „Единбург“, а пронашао га је с математичком тачношћу захваљујући сонару и сателитској навигацији, његов компјутерски акустични контролни уређај — употребљен први пут у свету за ову прилику — „фиксирао“ га је на морској површини да би ронилачко звоно изнад самог дна остало читаво време у истом положају. Ово је важно због ронилаца који могу, ако се звоно „шета“, да се откину и залутају.

Спасилачки брод „Стефанитурм“, без кога читав „златна операција“ није могла ни да се замис-

НЛО или...

..КОМШИЈЕ.. ИЗ КУМОВЕ СЛАМЕ

Да би утврдили порекло тајанствене лопте виђене једне ноћи код Словењ Градца, чланови љубљанског уфолошког друштва прибегли су методама чикашког Центра за НЛО.

Године 1947. Американац Кенет Арнолд је летећи својим авионом изнад града Каскадес приметио девет необичних летелица. Имале су облик тањира (отуда им и касни-

ји назив летећи тањир) и кретале се у правилној формацији брзином од око 2.000 км на час. Од тог првог виђења НЛО до сада прошле су 34 године а тајанствене летелице никако

да престану да побуђују пажњу. Напротив. И даље су у жижи интересовања.

У међувремену јавност се, баш као и научни свет, поделила на оне који верују и оне који не верују у ванземаљско порекло НЛО. Само у Америци сто милиона људи сматра да летећи тањир нису плод маште а од тог броја пет милиона чак тврди да их је видело рођеним очима. Да би утврдило порекло НЛО, америчко ваздухопловство је 1966. одлучило да финансира рад научне комисије којој је поверено истраживање ни мање ни више него 30 хиљада случајева. Резултат је био — негативан. У 98 одсто случајева било је могуће пронаћи неко логично и овоземаљско објашњење.

ПРАТЕ НАС

Летећи тањир нису искључиво инострани специјалитет: има оних који кажу да су их видели и на нашем небу. Податке о њима прикупља једина

наша организација за проучавање летећих тањира а то је „УФО-НЛО друштво“ из Љубљане. Из њихове документације добили смо један „свеж“ случај који су чланови друштва обрађивали неколико месеци.

У понедељак, 14. маја 1979. око пола једанаест увече три брата Хорват, Фрањо, Душан и Милан, и њихови пријатељи Франц Кобал и Мартин Јопт враћали су се из Словењ Градца кући у Мислиње. Тек што су за собом оставили и последње куће града и избили на пут за Шмартно кад су, у правцу југозапада, угледали лопту која је емитовала веома јаку наранџасту светлост. Била је веома слична Месецу али много већа: доњи крај јој је био делом сакривен крововима кућа и дрвећем. Међутим, то није било највеће изненађење које их је чекало.

Само што су прошли раскрсницу код Шмартна кад су угледали лопту огромних димензија како им иде у сусрет. Изгледало је као да виси на неких двадесетак метара од земље.

— Чини ми се да нас прате радаром, али нисам сигуран... — прошаптао је Франц Кобал. Од тренутка кад је приметио наранџасту лопту како им се приближава имао је осећај као да је аутомобил у коме су се налазили „ухватио“ сноп зрака. Кавких, није умео да опише.

Седећи за воланом, Фрањо Хорват још није успео да види необичну летелицу. Зато је, чим је прошао раскрсницу и поново се нашао на равном сеоском друму, стао и отворио прозор. Неких 150 метара, нама улево од аутомобила, лебдела је необична летелица потпуно покривајући огромну липу код аутобуске станице Шмартно. По проценама петорице путника имала је око 15 метара у пречнику.

Упркос томе што није био сам, Фрањо Хорват је осетио како га обузима страх: решио је да брзо окрене аутомобил и врати се према Словењ Градцу.

Међутим, те ноћи изненађења нису престајала: чим је Фрањо кренуо, покренула се и летелица. Било је сасвим јасно да „намерава“ да их прати.

Страх се сад увукао у сву петорицу. Да би избегли „пратиоца“, Фрањо је одлучио на раскрсници да не иде ка Словењ Градцу већ окрене ка Шмартну: било је то најближе насељено место. Истог часа је и наранџаста лопта, преко поља, кренула у том правцу.

СНОК ПРЕКО ДАЛЕКОВОДА

Настојећи да је се отресе Фрањо је поново окренуо аутомобил, вратио се на главни друм и појурио ка Словењ Градцу. Његов маневар није промакао летелици: и она је променила правац. Сваки пут кад би Фрањо повећао брзину, повећала би и она. У једном тренутку лопта се налазила толико ниско да је изгледало као да ће се уплести у жице далековода (340.000 волти) код трафостанице недалеко од Словењ Градца. Међутим, на највеће запрепашћење младића у „школи“ то се није догодило. Нашавши се само неколико метара од далековода, лопта се подигла, прелетела га и поново се спустила ниско над земљу.

Готово у паничном страху Фрањо је дојурио до бензинске пумпе поред које се налази неколико високих и веома разгранатих кестена. Летелица је и овде поновила исти маневар као и код далековода: подигла се, прелетела преко крошњи и поново спустила. Фрањо је, не скидајући поглед с друма, у пуној брзини скренуо иза пумпе, дочепав се стамбених блокова и не смањујући гас улетео на главни трг. Први људи које су срели била су два саобраћајна милиционера: управо су се спремали да крену у патролу.

Видећи преплашене младиће, пажљиво су саслушали њихову причу не примајући је баш озбиљно. Ипак, на њихово упорно инсистирање, пристали су да их отпрате до бензинске пумпе и сами се увере. Али, тамо није било ни трага некакве тајанствене летелице, па су милиционери озбиљно укорили младиће.

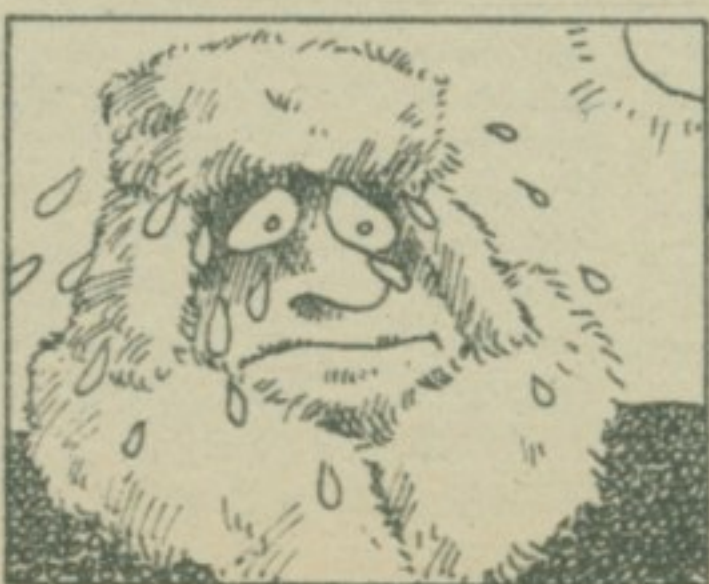
— Изгледа да ви не зна-

ТЕШКО УСИЈАНИМ ГЛАВАМА

Специјални тестови обављени на универзитету у Калифорнији показали су да је мозак изузетно осетљив на топлоту и високе температуре могу озбиљно да га оштете. Из тог разлога при порасту температуре дрвенимо у лицу и знојимо се, а уп-

раво то је део сложеног телесног система задуженог за расхлађивање мозга.

Докторка Мери Бејкер са одсека за биологију каже да знојење главе расхлађује мозак на исти

начин као што радијатор аутомобила расхлађује мотор, а читав систем дејствује попут псеће њушке која представља веома важну испаравајуће — расхладну површину — животињи спасава живот јер нема знојних жлезда.

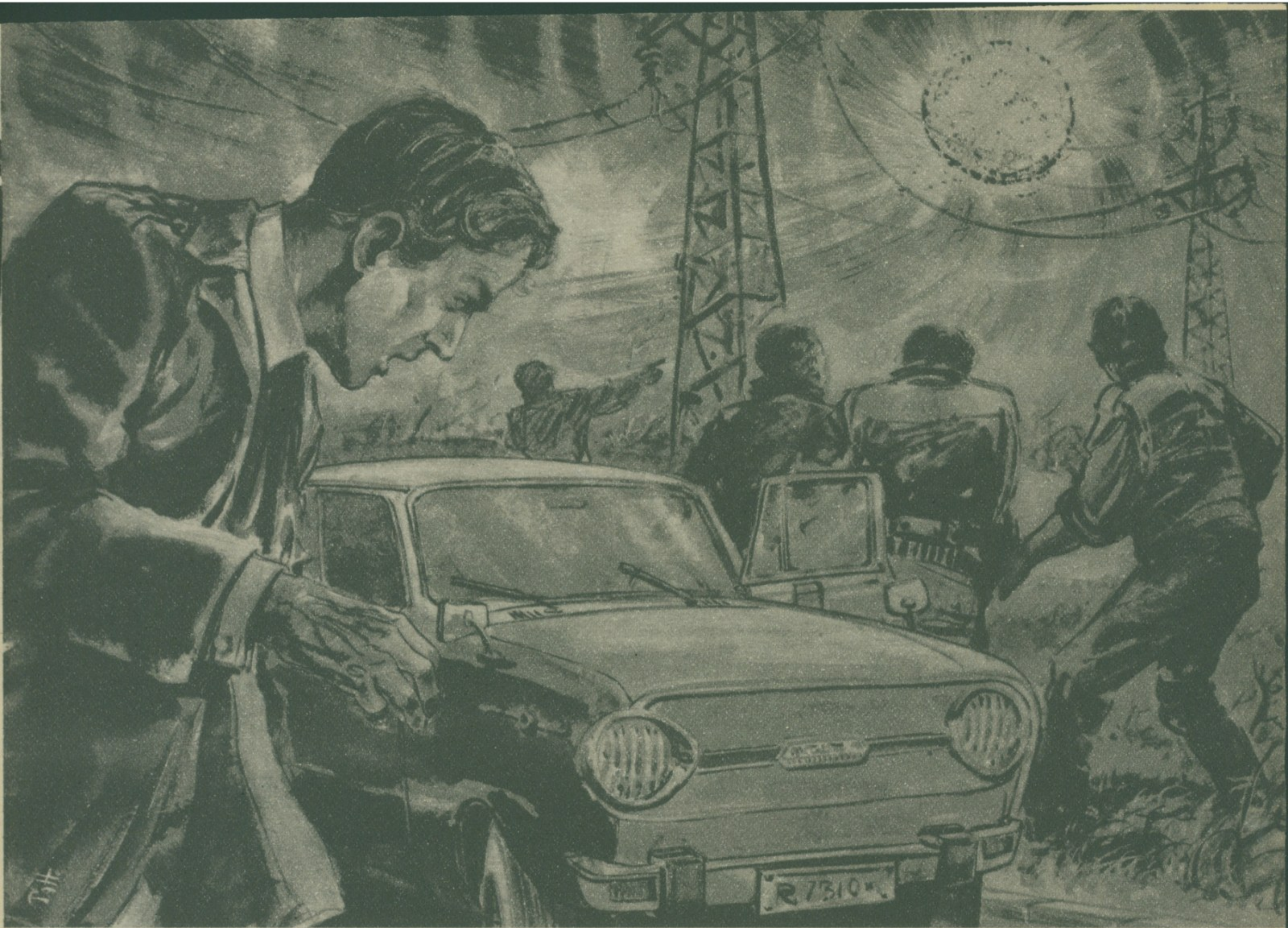
Доктор Бејкер посебно упозорава да по великим врућинама треба избегавати напрезање јер натењује срце на двоструки напор: мора да упумпа довољно крви у мишиће и истовремено да расхлађује крв са површине разнесе по читавом телу.

Мишеви и шерорисци

Многим авио-компанијама света велику главоболу у последње време задају ваздушни пирати свих фела. Наравно, сви траже решења која ће ту опасност свести на најмању могућу меру. На аеродромима су уведене ригорозне контроле и путника и пртљага, али се авиони и даље отимају, неки чак и страдају од подметнутих експлозија.

Савезна управа за цивилно ваздухопловство

Сједињених Америчких Држава недавно се одлучила да помоћ потражи од... мишева. Екипа стручњака добила је задатак да једну врсту ових малих глодара „обучи“ да на основу мириса откривају експлозив на аеродрому или авиону. До сада су се на америчким аеродромима у ту сврху користили специјално дренирани пси, али упоредно истраживања показала су

те како изгледа Месец! — закључио је један од њих.

ДВЕ НОСЕ ЦРТЕ

Још увек заплашени али нерасположени јер су милиционери целу њихову причу примили као неукусну шалу, младићи су поново кренули у Шмартно. Недалеко од насеља поново су угледали наранџасту светлост али овог пута Франо се није заустављао. Наставио је да вози ка Мислињу. Његовом

брату Душану који је седео на седишту сувозача чак се учинило да на летелици види две косе црте.

Тајанствена лопта као да више није показивала интересовање за њих: остала је да лебди на пристојној удаљености.

Пет младића из Мислиња нису били једини који су те ноћи имали прилику да виде НЛО. Њега су око 22 часа приметили и Рудолф Илц и Павел Јустин (обојица из Словен Градеца) враћајући се кући из поподневне смене. И један и други потврдили су да је

лопта интензивно светлела наранџасто и да се кретала у правцу југозапада.

— Ако је то Месец, заиста је необичан... — рекао је Рудолф Илц свом суседу.

Како других сведока није било, или бар они нису познати „УФО-НЛО друштву“, из приче ове седморице произилази да је летелица објект непознатог порекла имао пречник 15—20 метара, да није испуштао никакав звук, или се он од буке аутомобилског мотора није чуо и да је врло већо маневрисао. Мада је

предмет „висио“ само двадесетак метара изнад земље, на њему нису могли да се уоче никакви детаљи. За собом није остављао траг.

ПО ДР ХАЈНЕКУ

Покушавајући да одгответу порекло необичне лопте чланови „УФО-НЛО друштва“ применили су исти начин анализирања случаја који користи и доктор Хајнек, директор Центра за НЛО у Чикагу. Ево како изгледа тај део њиховог извештаја.

Астрономија: могућност да је седам сведока заменило Месец за тајанствени предмет врло је мала јер, као што је то добро познато, наш сателит нема способност да „прескаче“ далеководе и дрвеће. Дакле, вероватно се ради о блиском сусрету првог степена.

Метеорологија: да ли је можда непозната летелица била заправо лоптаста муња? Ову могућност не треба потпуно искључити мада метеоролошки извештаји за 14. мај не спомињу да је тог дана у Словенији било грмљавине и да је било лоше време. Исто тако није познато да је икада виђена лоптаста муња која има пречник већи од неколико центиметара. Занимљиво је да је непозна-

то тело очигледно било привучено далеководом и аутомобилом, што би ишло у прилог претпоставци да је у питању лоптаста муња. Сличне могућности маневрисања има и плазма (јонизовани гас) чији је век веома кратак.

Астрономија: опис који су дали сведоци могла би, посматрана из одређеног угла, да има и ракета на чврсто гориво само што она нема баш велике могућности маневрисања па зато ово тумачење треба у целости одбацити.

Социологија: са социолошког аспекта све ово би могло да се прихвати као измишљотина под условом да је пет младића из Мислиња попило по коју чашицу, па им се од Месеца причинио НЛО. Међутим, они су били потпуно трезни (управо су се враћали с посла) психички сасвим уравнотежени, а нису нимало жудели за публицитетом (то је и разлог што нисмо објавили њихова права имена) што све указује на аутентичност целе приче.

На основу свега изнетог чланови „УФО-НЛО друштва“ дошли су до закључка да је заиста у питању појава НЛО. Наравно, они то не тврде апсолутно.

М. Крч

да мишеви имају знатну предност јер им је чуло мириса много осетљивије.

Систем откривања експлозива је, тврде Американци, прилично једноставан. Кутије с мишевима смештају се у контролне пунктове где се путници пропуштају поред детектора за откривање металних предмета. Ако путник са собом или у свом пртљагу носи неки експлозив, дресирани мишеви зубима повлаче специјалан канап који пали црвену лампицу поред контролора и аларм је дат!

ПРИЗ ПРИЈА

Француски демографи муку муче како да објасне једну досад непозна-

ту појаву — Парижани живе дуже од становника из унутрашњости Француске. Загађеност мегалополиса, свакодневна бесомучна журњава, разни стресови очигледно нису, на изненађење ових стручњака, много утицали на животни век: међу њима има чак 250 оних који су преварили стоту! А то је, показала су демографска истраживања, три пута више него што их има у осталој Француској. Наравно, сразмерно броју становника.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЏИГЕРИЦА! ФУЈ!
МРЗИМ ЏИГЕРИЦУ! ПОСТО-
ЈИ САМО ЈЕДНА СТВАР
КОЈУ МРЗИМ ВИШЕ
ОД ЏИГЕРИЦЕ...

...А ТО ЈЕ СПАНАК!

ГАЈО, ЈЕДИ ТУ ЏИ-
ГЕРИЦУ!

ЏИГЕРИЦА!
ФУЈ!

КАДА САМ БИО У ТВОЈИМ
ГОДИНАМА, БИО САМ ЛУД
ЗА ЏИГЕРИЦОМ!

БИЛО ЈЕ ТЕШКО ДА СЕ
ПРОНАЂЕ И ЗАТО СМО ЈЕ
ЈЕЛИ САМО НЕДЕЉОМ!

ЏИГЕРИЦА ЈЕ ВРЛО ЗДРАВА!
ПОМАЖЕ ЧОВЕКУ ДА БУДЕ
СНАЖАН И ПАМЕТАН...

...КАО ЈА?

ПИХ!

Кад се почетком лета састао мексички жири акције »Plus-ultra« да од 250 случајева дечијег херојства и пожртвовања одабере онај најплеменитији, пред њим је био и пример какав се у свих осамнаест година колико ова акција траје још није догодио: један очевидац удеса на друму предлагао је за ову велику награду дечака о којем ништа није знао, ни име, а камоли адресу! Међутим, баш је тај дечак, по ономе што је писало у предлопу, највише заслужио да буде изабран!

Жири се тада обратио полицији, како би некако дошао до података који су му били преко потребни. И — испоставило се да награда није могла доћи у боље руке. Дечак је био најстарији од четворо деце једног сиромашног пекарског радника из Сиудад Мексика, одличан ђак шестог разреда основне школе. Његово име — Хорхе Баутиста Родригес. Догађај у коме се мали Хорхе понео тако да је заслужио медаљу за храброст збио се 23. децембра прошле године.

ЛАНТОМ РАЗБИО ПРОЗОР

Био је почетак школског распуста. Хорхе се радовао путовању код бабе и деда, заједно са стрицем и стринjom који су тог дана рано ујутро дошли по њега. Са свима се радосно поздравио и кренуо на аутобуску станицу. Укрцали су се и сели у предњи део аутобуса који је био пун људи и деце.

Возили су се нешто више од сата кроз занимљиве брдске пределе тако да је Хорхе готово нетренице посматрао кроз прозор својим крупним, сјајним очима. Аутобус је јурио. Одједном, тломазно возило као да се отело возачевој контроли, Хорхе је видео кроз прозор како не следи кривину него наставља и почиње да се преврће!

— Била је то лева кривина — објашњава дечак нама који седимо окупљени око њега девет месеци касније, на Плитвицама. Хорхе узима нечију футролу за наочаре као да је она модел аутобуса и показује нам како је ушао у кривину, како излетео из ње, преврнуо се једном, а после још неколико пута низ урвину... Говори дечијим гласићем, озбиљна лица и тужног погледа, у очима му се види да се страшне слике никада неће избрисати из његовог сећања.

У ствари, аутобус се преврнуо неколико пута скотрљавајући се више од 200 метара низ стрмину са десне стране друма! Били су то дуги тренуци тужаве и ломљаве, ударања о стене, док се тешки аутобус није зауставио и за неколико секунди настала тишина. Онда су се зачули први вапаји, јечање и запомагање.

Хорхе наставља причу: — Аутобус је лежао на страни, оној где сам ја седео. Подигао сам се и разбио прозор на супротној страни, изнад себе...

Хорхе Баутиста Родригес снимљен у Београду — на последњој етапи наградног путовања

— Чиме? — прекинули смо га.
— Ево овако, лактом — објашњава и савија руку,

NM

ОТКРИ ЊУ СНАГА?

Децембра прошле године у близини мексичког градића Хуахуапан де Леон аутобус пун путника сурвао се у провалију дубоку преко двеста метара. Једини присебан остао је малишан за кога нико није знао како се зове ни одакле је!

удара лактом у ваздух да нам покаже како је то урадио!

КРВАВИ ПАКАО

Чим је успео да се измигољи из олупине која се још пушила Хорхе је почео да помаже другим путницима. Чврсто је ухватио једног човека који је био

најближи разбијеном прозору и почео да га извлачи. Положио га је на траву. Убрзо се трава обојила црвено... Човек се више није ни мицао ни стењао. Дечак је настављао страшан посао. Пружао је мале руке кроз онај прозор, у крвави пакао унутра и својом дечијом снагом извлачио једног по једног путника!

Седам их је већ било напољу. Када се изнутра ви-

ше нико није мицао ка прозору, Хорхе је кроз тај једини отвор поново ушао. Угледао је девојчицу са страшним погледом. Није могла ни гласа да пусти јер јој се искривљени рам од прозора до којег је седела зарио право у вилице, а седиште испред ње тако ју је прикљештило да је остала сасвим прикована. Из вилице је цурила крв, сливају се низ девојчицин врат и натапала јој блузу.

Док Хорхе говори о девојчици, сви око њега су неми. Довољно је само замислити тај приказ и скаменити се... Али храбри мали Мексиканац није изгубио главу. Одупро се, каже, рукама о кров аутобуса а ногама о онај рам и успео да га исправи. Тада је полако почео да извлачи девојчицу између збијених седишта. Када је и она била положена крај осталих, Хорхе је кренуо уз литицу, на друм, пошто се нико још није указивао да помогне. Није примећивао да је и сам обливен крвљу и да му се одећа лепила за тело и ноге. Тек касније је, каже, осетио болове и схватио да је рањен.

На ноzi му се још види велики ожиљак. Хорхе задрже ногавицу и показује нам га: дугачак је око пет центиметара. А имао је још разбијену главу и велику псекотину на грудима!

Стао је на ивицу друма и махао сваком возилу које је прошло. И бројао је мали Хорхе: двадесет и два аутобуса, четири камионета, много аутомобила... Он крвав, али — нико да стане! Тек се једна девојка која је возила комби зауставила...

НЕКАД СНОЧИМ У СНУ...

Девојка је помогла да се први рањеници повезу у оближње месташце Хуахуапан де Леон. Она је јавила полицији. Хорхе није хтео ни да чује да он пође са њом: остао је да маше на друму, како би и за оне који нису стали у комби стигла помоћ! Убрзо су се на месту несреће нашле полиција и хитна помоћ. Тек тада је и Хорхе пошао у болницу. Његов стриц био је међу четрнаесторицом мртвих на лицу места.

Док сви присутни немо посматрамо Хорхеа питајући се где је смогао снаге да извуче велика тела, да исправи металну шипку, да се рањен узвене 200 метара како би махао на друму, изнад свега, колико је тек храбрости испољио у језивом приказу унакажених људи, Хорхе додаје:

— После тога некад скочим у сну и пробудим се од страшних слика. А у школи не могу увек да пазим. Сада ми нису све оцене одличне, имам и добрих, а пре нисам имао ниједну...

Тек из те реченице види се колико је Хорхе тешко доживео удес.

Мирјана Крстуловић

БАМ

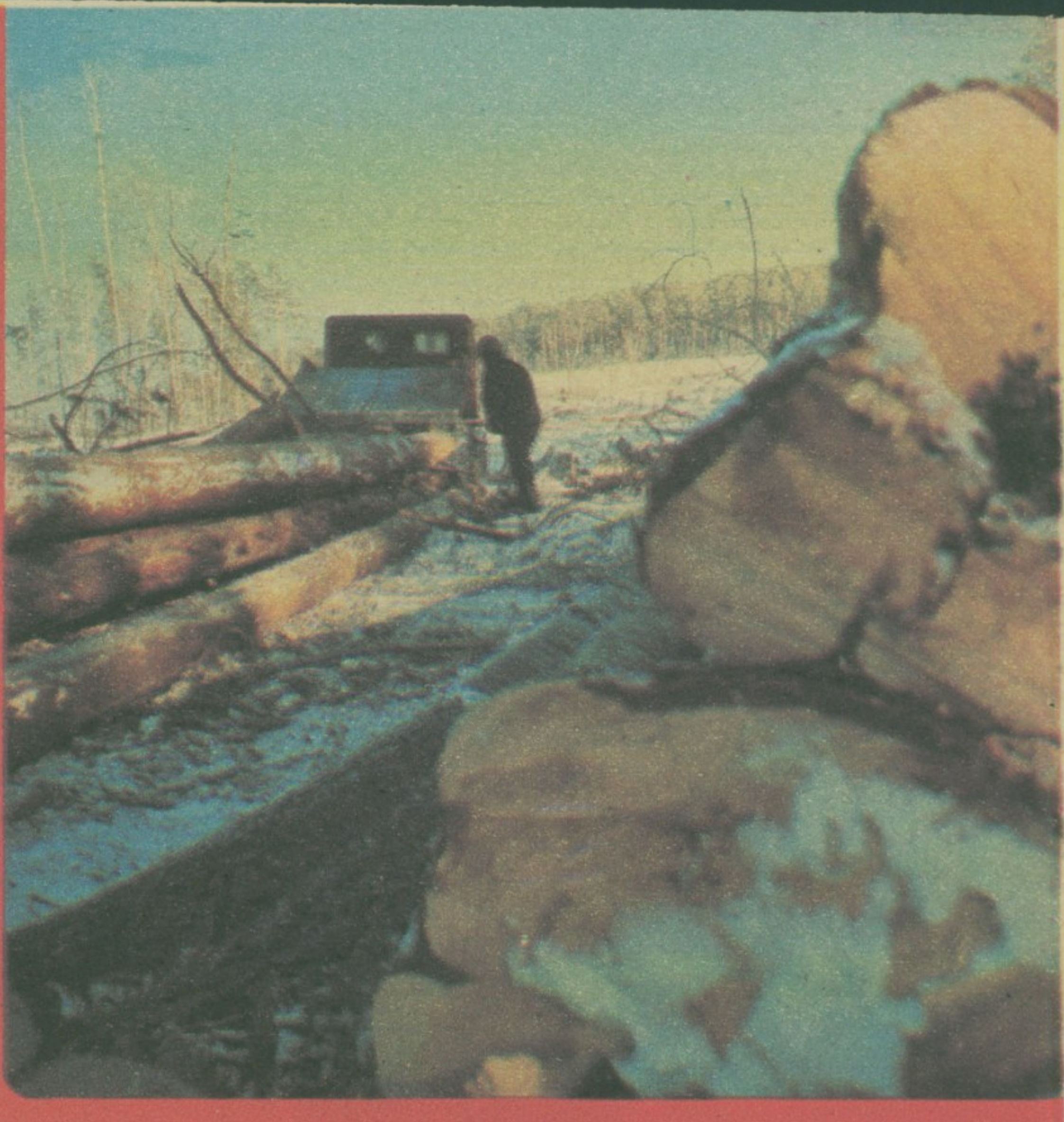
— НАЈВЕЋЕ
ГРАДИЛИШТЕ
НА СВЕТУ

Када се слуша о градилишту БАМ, прича има привук претеривања, али када се дође на тај мравињак од људи и угледа судар човека са суровом природом, утисак је да је свако друго називање осим оног о херојском подвигу — неистинито.

Одигра, БАМ је врхунац људске упорности и истрајности и највеће градилиште на свету. Непрестано дуж трасе ради 20 хиљада људи углавном омладинаца. За неупућене реч БАМ не значи ништа. За совјетски народ то је тема о којој се већ годинама говори из дана у дан — на радију, телевизији, по фабричким зидним новинама, у штампи... Јер, БАМ, или Бајкалско-амурска магистрала је железничка пруга која ће, кад буде готова, спајати Бајкалско језеро са Тихим океаном. Њена ду-

Совјети определили за БАМ. Значајнији је рудно богатство Сибира. Лежи у земљи неискоришћено или делимично искоришћено све зато што су могућности транспорта ограничене.

Стручњаци су прионули на посао и пројект је начињен: нова пруга кретаће се северније од Транссибирске. На папиру све је изгледало савршено. У стварности — друкчије. Чим је први булдожер заорао тло, било је јасно да је започела једна од најтежих борби човека са природом овог века. Стручњаци су знали сваки детаљ будуће борбе, али омладинци... они су долазили са песмом. Наиме, пројект је узео у своје руке Комсомол, мада је званично организатор радова Министарство транспортне градње. Омладинци су формирали кадровске штабове и упутили позив. Све се очекивало, али никако да ће млади нагнати као бујица. Појавио се проблем: како их одабрати. Нађено је решење — примају се прво они од струке, за остале ако буде места. Струке су: тесари, кова-

ЛЕДЕНИ УЖАС

жина износиће око 3200 километара што као бројка не мора да импресионира, нарочито ако се зна да је Транссибирска пруга која води од Москве до Владивостока дугачка читавих 11 хиљада километара. Али... БАМ пролази кроз Сибир, а у Сибиру се температура спушта и до 70 степени Целзијевих испод нуле! На тој хладноћи прсти се лепе за метал. Но, то није једина невоља, чак је, могло би се рећи, најмања.

ПОДУХВАТ НАД ПОДУХВАТИМА

Радови на БАМ-у започели су 1974. године, односно када је у Совјетском Савезу коначно сазрело уверење да је Транссибирска железница постала „тесна“ за проток робе. Истина, она и данас представља жилу куцавицу Совјета, али... Прошле године један директор јавно преко новина жалио се да је „својим очима“ видео да у станици Лесосибирск дрвена грађа стоји већ пет година чекајући ред за транспорт.

Ипак, закрченост Транссибирске железнице није највећи разлог што су се

чи, кранисти, возачи булдожера, заваривачи... Право да стану на списак имају и омладинци са широким плећима и снажним мишицама.

Радови теку у снегу и по највећој хладноћи. Баш због сурових услова било је потребно подићи права насеља. Она су клица будућих градова који ће нићи дуж пруге. Градови ће имати саобраћај, продавнице, биоскопе, позоришта, булеваре, јаслице за бебе, вртиће... Није потребно истаћи шта значи подићи само један град на пустој ледини, у дивљини. Совјетска власт одувек је желела да што више насели Сибир и Далеки исток и тако растерети европски део земље.

БАМ ће се код места Уст Кут (станица Лена) недалеко од Бајкалског језера везати за Транссибирску железницу, а код места Совјетскаја Гавань избити на обалу Тихог океана. Совјетскаја Гавань тако рећи не постоји. Кад тај град буде сасвим подигнут, имаће једну од највећих лука на Тихом океану.

Почетак радова одлагао се због новца. Колико ће БАМ коштати, званично се не говори, али нико не

сумња да се ради о баснословној своти новца. У новијој историји, ако се изузму свемирска истраживања, није забележен већи подухват. Када је пре седамдесетак година изграђена Транссибирска пруга, сва штампа писала је да после открића Америке и пробијања Суецког канала свет није знао за већи догађај „по својим непосредним и индиректним последицама“. БАМ је, то сви тврде, двоструко сложенији подухват од „Транссибирке“!

Све што се догађа са БАМ-ом и у вези с њим, није само будућност. БАМ се гради и већ је половина посла завршена. Кад је чуо да пруга тре-

ђивао блага земаљска, па дошао до Сибира, уморио се и оно што му је остало у врећи једноставно насумце побацао на земљу!

Траса БАМ-а води преко мочвара, вечито замрзнутог тла, кроз планинске масиве... бајкалски тунел биће дугачак преко шест километара! Пробија се кроз планину високу око шест хиљада метара! Унутра је пре топло, напољу стакло пуца и нокти се ломе од хладноће. Само на првој деоници од 263 километра саграђено је 220 мостова и вијадукта! Укупно ће их бити око 400. Ако један мост стаје у нашем новцу неколико милијарди старих динара, колико

лике плате коју добијају. А зарађују двоструко на и више од радника у европском делу Совјетског Савеза. Понеки од њих прави су милионери. Уживају и друге повластице. Бесплатно раде само студенти — добровољци из Заира, Чилеа, Нигерије. Они овде дођу на кратко. Свака је помоћ корисна. Помаже и Армија.

Најтеже је поставити трасу на залеђеном тлу јер је ледени покривач негде дебео и до 300 метара. Пошто би се од проласка возова, односно трења и грејања шина подлога отопила и попустила, а самим тим и шине „потонуле“ — нужно

ка. Његове вишеспратнице не разликују се изгледом од московских. Једино немају темељ већ стоје на шиповима пободеним у ледено тло. Да би оно увек остало смрзнуто, на површини су све инсталације: за плин, струју, воду. Потпуног осигурања ради, све цеви које се налазе на површини обмотане су изолационим материјалом. Загреје ли се тло на овај или онај начин — попустиће, а зграда срушити!

На преко хиљаду километара изграђенот БАМ-а возови већ тутње. Један амерички стручњак посетио је градилиште. Видећи у каквим услови-

Железничку пругу БАМ, или Бајкалско-амурску магистралу, називају пројектом столетља. Она пролази преко тајги, мочвара, вечно замрзнутог тла, 400 мостова и кроз планине високе и по неколико хиљада метара.

ба да буде готова за само осам година, један француски академик узвикнуо је: „Немогуће, то је лудост!“

НАКО СЕ ГРАДИ

Рок је следећа година. Како ствари стоје, пруга тада неће бити завршена, већ две године касније, али и десет година гради-ње таквог гиганта — личи на сан. Није: неколико градова дуж пруге подигнуто је. Оне мање нико и не помиње.

На БАМ-у се ради и не стаје. Испрпљене одмах замењују одморни, а сви заједно често помињу легенду о земљи сибирској. Веле: кад је Бог распоре-

треба дати за 400! А мостови су једва петина трошкова. Американци су израчунали да ће БАМ коштати више од 10 милијарди долара. Насеља дуж пруге су посебно улагање. Износ вредности тога нико никада вероватно неће ни рачунати.

Пред надирањем пруге падају милиони стабала сибирске тајге, ничу брвнаре, које се брзо демонтирају и премештају, у околини трасе разасута је мрежа путева, водова и мостова, а хладноћа зими и велике жеге лети кидају душу. Млади градитељи се не предају — делом због поноса који их испуњава због победе над природом, мање због ве-

је било поставити посебну изолацију.

Ипак, за пројектанте највећи проблем је 800 километара тла с којим се земљотреси скоро сваке године поигравају јачином и до 10 степени Меркалијеве скале. Прискочили су у помоћ академици.

Хеликоптери доносе стубове, за далековде јер се само тако може прићи појединим областима. За допрему материјала од садашње Транссибирске пруге до градилишта изграђено је 3500 километара асфалтних путева.

Централно насеље дуж БАМ-ове трасе је Тинда, град који већ сада има око 50 хиљада становни-

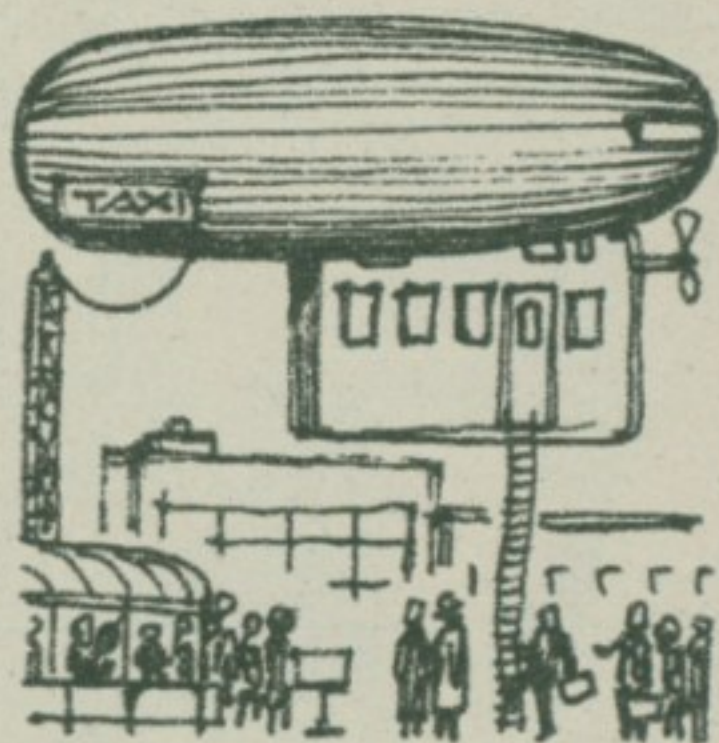
назвао ју је леденим ужасом, а затим одушевљено додао да би је требало наставити око Земљине кутле!

Осуђеници који су пред рат издржавали казну у Сибиру сећају се да су радови на БАМ-у почели већ тада. Рат је учинио своје, оно мало постављених шина подигнуто је и пребачено за утврђивање опседнутог Стаљинграда. Рат је прошао и 1974... према одлуци Партије и Владе БАМ је проглашен свесавезним градилиштем под патронатом Комсомола.

Када буде готов, БАМ ће бити још једна легенда о земљи сибирској.

М. Тодоровић

ШАРЕНИ ГЛОБУС

ДИРИЖАБЛ-ТАКСИ

Изгледа да ће становници Лондона у блиској будућности бити поштеђени градских саобраћајних гужви. Не, није реч ни о новим проширењу саобраћајних линија метроа, ни о ца на земљи. „Спас“ долази из ваздуха. Наиме, енглески стручњаци су при крају пројекта дирижабл предвиђених за превоз путника и терета. Већ су јавности приказана и два прототипа будућег летећег таксика: један модел дугачак 70 метара са две елисе предвиђен је за превоз путника, а други, са четири елисе, може да пребаци 60 тона терета при максималној брзини од 110 километара на час. За обе варијанте предвиђени су балони напуњени хелијумом.

ТА ЧАРОБНА МУЗИКА

Многи знаменити људи разних времена често су музици придавали магијска својства. Тако је, на пример, Бомарше рекао о музици: „Оно што не може да се каже... пева се!“ Фонтенел је, међутим, био неодређенији рекавши да су једине две ствари које не може да разуме — жене и музика. Славни војсковођа Наполеон тврдио је да га музика нервира. Једину моћ је приписивао музици која је извођена пред пољским болницама јер је: „имала моћ да оубодри рањене!“ Виктора Игоа требало је дуго молити док је дао сагласност да се на његове стихове напише музика. „Зар су моје песме тако лоше — био је зачуђен — да се не могу слушати без те галаме?“

ЧУДНО ОД ЧУДНИЈЕГ: РОЂЕЊА

БЛИЗАНЦИ ОД ДВА ОЦА

**АУТОРИ КЊИГЕ
НЕДАВНО
ОБЈАВЉЕНЕ
У АМЕРИЦИ
О ГОТОВО
НЕВЕРОВАТНИМ
СТВАРИМА
НОЈЕ СЕ ИПАК
ДОГАЂАЈУ
У ОБИЧНОМ
ЖИВОТУ
НАДМАШИЛИ
СУ И САМОГ
РИПЛИЈА И ЊЕГОВО
„ВЕРОВАЛИ
ИЛИ НЕ“**

Грк Георгијас Епирски рођен је 483. године пре наше ере за време погребња своје мајке. Људи који су носили ковчег само што нису попадали у несвест кад се из њега зачуо танушан плач. Брзо су спустили сандук, отворили га и угледали живог и здравог дечака. Како су људи у старо доба имали јаче живце, нису се разбежали већ су бебу узели, одгајили и школовали, па је постала познат филозоф и реторичар чије се име налази у свакој енциклопедији.

У болници у Офенбаху, СР Немачка, године 1970. Грета Вардаум се заиста онесвестила када су јој показали близанце које је управо родила: један дечакић је имао белу пут, плаву косу и очи, други је био слатко црнче. Испоставило се да су им и очеви били различити — један немачки бизнисмен, други црни амерички војник на одслужењу рока у Немачкој. Догађај је веома необичан и редак јер су деца зачета истог дана. Кришени су Бернд и Дејко и данас живе у породицама које су их усвојиле. Што се Грете тиче она се одавно удала за трећег човека и родила близнаке „по пропису“.

Дебора Браун и њен муж Роберт, ватрени навијачи једног клуба из Тексаса, чврсто су одлучили да им се друго дете, кад већ није прво, роди на тексашком

тлу. Пошто су живели у Оклахоми, решили су проблем тако што су из Даласа донели који килограм земље, запаковали је у стерилну врећу и, кад је кућноу час, ставили испод породилског кревета у болници Мерси у Оклахома Ситију. Тако им се остварила жеља — 4. октобра 1978. Дебора је родила сина „на тексашкој земљи“.

Дајана Туминаро из Ланкастера у Калифорнији родила је другог сина 7. децембра 1978, истог дана, часа и минута кад и првог, само годину дана касније.

Шеснаестог јула 1969. године педесет осмогодишњи Дејви ди Плесис из Јоханесбурга, Јужноафричка Република, родила је девојчицу. Госпођа Ди Плесис, која је већ имала осморо деце и дванаест унука, сматра се најстаријом породицом на свету.

Близанци Дути и Деби Ши из Делавера у Охају рођени су 1955. године у размаку од четрдесет осам дана.

Џек Бени се родио у Чикагу а не у Вокегану како му стоји у кришеници. Његова мајка скокнула је до оближњег Чикага у куповину, изненада добила порођајне болове и родила дете у тамошњој болници Кук Каунти. Упркос географији она је захтевала да се као родно место њеног сина убележи Вокеган

јер га је, како је љутито изјавила, „тамо носила пуних девет месеци“.

Сабрина Лијак Хајрих родила се у Хјустону, Тексас, 26. новембра 1978. године, истог дана и месеца као и њена баба, прабаба, тетка, теча и брат од тетка.

Ралф и Керолајн Каминс из Клинтвуда у Вириџинији имају петоро деце: Катарина је рођена 20. фебруара 1953, Чарлс 20. фебруара 1956, Клаудија 20. фебруара 1961. и Цецилија 20. фебруара 1966. године.

„Амерички медицински недељник“ је у издању од

7. новембра 1874. године описао вероватно најнеобичније рођење до кога је икада дошло. Прича почиње за време рејмондске битке у држави Мисисипи 12. маја 1863. Доктор Кејперс из Вилксбурга налазио се поред свог друга по оружју када је овоме хитац погодио леви тестис и разнео га. Исти метак наставио је своју путању, улетео у оближњу кућу и зарио се у леву страну трбуха седамнаестогодишње девојке. Око девет месеци потом девојка је, „на своје неописиво изненађење и ужас родитеља и пријатеља“, родила крупног дечака. Три

У ЛОНЦУ И КАРИКАТУРИ

Отевши лепу Јелену, жену спартанског краља Менелаја, Парис — син тројанског краља Пријама — изазвао је рат између Троје и удружених грчких држава — полиса Рат је трајао од 1194. до 1184. године пре нове ере и после дестогодишње опсаде Грцима је успело да освоје Троју. То су постигли лукавством које је ушло у легенду: увукли су се у огромног дрвеног коња који је понуђен Тројанцима тобоже на дар, у знак помирења. Кад је коњ био увучен унутар зидина, војници су искочили из њега и, наставивши се тако у срцу Троје, успели да је заузму.

Лепа Јелена је по овом рату остала запамћена као једна од најфаталнијих жена у историји, а њена лепота о којој се кроз легенду приповедало више од три миленијума, инспирисала је француске кулinare да једну и-

КАКО
СЕ
КАЖЕ?

Чланак „Можда знате јапански“ објављен у прошлом броју изазвао је велико интересовање читалаца: тражили су од Забавника, односно од сарадника Драгана Милenkовића (који зна да чита, пише и говори јапански) да им каже како, рецимо, Јапанци кажу ВОЛИМ ТЕ!

недеље касније исти доктор Кејперс оперисао је новорођенче и извадио распрснуто зрно. Доктор, обавештен о необичној трудноћи, дошао је до закључка да је то оно исто зрно које је погодило његовог пријатеља и да се, пробивши тестис и носећи са собом сперматозоиде, зарило у девојчин јајник и оплодило је. Убеђени да се све баш тако одиграло др Кејперс је поразговарао са својим младим саборцем. Овај се зграуо и прво није хтео ни да чује о „очишћу“, а онда је пристао да посети дете и девојку. Између њих се родило пријатељство, па љубав која се завршила срећним браком. Пар је имао још троје деце, али ниједно није толико личило на оца као сно прво из рејмондске битке.

Многи читаоци питали су ме да ли је тачно да Јапанци имају више врста писама. Одмах да им кажем: добро су обавештени. Наиме, да би могли да пишу и док не науче све знакове сликовног писма, Јапанци су у прошлавањем неких зна-

ДОРАГАН ИЗ ЈУГОСУРАБИЈЕ

ポリティキン ザバウニク

ПО ЛИ ТИ КИ Н ЗА БА В НИ К

ユーゴスラヴィア

ЈУ ГО С ЛА В И А

ベオグラード

БЕ О Г РА Д

ヴェスナ, ボヤン, デヤン, ミーラ, ドラガン
ВЕ С НА БО ЈА Н ДЕ ЈА Н МИ РА ДО РА ГА Н

ја, Београд — „Београд-до“, Драган — „Дораган“, док се Бојан, Дејан и Мира, на пример, баш фино уклапају.

На другом цртежу написао сам класичним цртаним писмом неке кратке реченице и изразе што је тражило највише читалаца. Одозго надолу (писао сам слева надесно што је дозвољено у неким јапан-

кова створили посебну слововну азбуку. Тако Јапан има, поред сликовног писма, и праву фонетску азбуку којом је могуће да се напише све што се каже на том језику.

Постоје две врсте слововне азбуке: хирагана (такозвано женско писмо) којим се у данашње време пише све оно што не може да се напише сликовним и суфикси уз корене речи (који се пишу цртежом, илестрацом). Друга слововна азбука је катакана која у последње време служи искључиво за писање речи

страног порекла или страних имена.

Да бисте видели како то изгледа, исписао сам само неке примере: Политикин забавник, Југославија, Београд, имена као Весна, Бојан, Дејан, Мира и Драган.

Пошто је јапански језик, слично старословенском,

ским савременим текстовима) те реченице значе: „Волим те“ (чита се — суки десу), до ње је одмах реч „љубав“ (изговара се аи) и „мрзим те“ (хираи десу).

У другом реду је „Како си?“ (о генки деска), у трећем „Дођи овамо“ (коћи е ките), четвртм „Телефо-

お元気ですか。

ГЕН КИ ДЕ СУ КА
(КАКО СИ)

састављен готово искључиво од слогова који почињу сугласником а завршавају самогласником, нека наша имена и не могу сасвим коректно да се напишу, па би Југославија на јапанском гласила „Југосураби-

こっちへきて

КО КИ Е КИ
(ДОЋИ ОВАМО)

好きです。

СУ КИ ДЕ СУ
(ВОЛИМ ТЕ)

愛 嫌いです。電話してね。

АИ
(ЉУБАВ)

КИРА И ДЕСУ
(МРЗИМ ТЕ)

ДЕН ВА СИ ТЕ НЕ
(ТЕЛЕФОНИРАЈ МИ)

人が森の中の木の下で休ん

ХИТО ГА МОРИ НО НАКА НО КИ НО СИТА ДЕ ЈАСУ Н

でいる。(ЧОВЕК СЕ
ОДМАРА ИСПОД
ДРЕВЕТА У
ШУМИ)

ДЕ И РУ

хирај ми“ (денба ните не) и у последњем она позната реченица из прошлог броја „Човек се одмара испод дрвета у шуми“ (Хито га мори но нака но ки но шита де дасунде иру)!

Д. Милenkовић

Крушке ЛЕПЕ ЈЕЛЕНЕ

зузетну послатицу назову „Крушка лепа Јелена“.

Додуше, у Јеленино доба није се правио сладолед, а за чоколаду се сазнало када је Троја вековима већ лежала затрпана. Што се, пак, крушка тиче, сасвим је вероватно да су се и Грци и Тројанци њима сладили. Ево рецепта за „Крушку лепа Јелена“ и то оног по коме ову послатицу припрема један од најчувенијих ресторана у свету, париски „Максим“.

Потребни су ови састојци: 8 кашика сладолета од ваниле, 8 поло-

вина куваних крушака, врела истопљена чоколада, 1/8 литра слатке павлаке и ванилин шећер.

Сладолед од ваниле распоредимо у плитке посуде и одозго ставимо половине крушака тако да им обла страна буде окренута нагоре. Крушке и сладолед прелијемо са мало чоколаде, а затим украсимо слатком павлаком и ванилин шећером. Преосталу чоколаду износимо на сто одвојено, са холипама — дугачким трубицама од теста за корнете.

Црта и пише:
Бошко Стаматовић

Када је 1968. приказана премијера Кубриковог филма Одисеја у свемиру 2001, као једна од његових посебних врлина истакнуто је да садржи 34 нова филмска трика који су у тој мери допринели визуелној уверљивости овог остварења да је његов сценариста, иначе познати писац научне фантастике Артур Кларк самоуверено изјавио: „Филм који би хтео да буде бољи од Одисеје, мораће да се снима на лицу места“.

Тачно десет година после Кубриковог филма, филмска научна фантастика постала је богатија за још једно изузетно остварење које, додуше, није било снимљено на лицу места, али то нисмо није умањило невероватну реалистичност његовог дочаравања фантастичних светова. Реч је о Звезданим ратовима редитеља Џорџа Лукаса, у којима је примењено једно десет пута више нових филмских трикова него у Одисеји: било их је чак 340!

Сви су помислили да је то апсолутно крајњи домет, све је већ пронађено

Пред велики двобој у „граду у облацима“ који је дочаран фантастичним филмским мајсторством. Дарт Вејдер, црни оклопник, сукобиће се са сином, Луком Скајвокером, да би искушао шта је јаче: сила добра или сила зла.

Унутрашњост свемирског брода Хиљадугодишњи соко. За управљачем седе главна јунакиња принцеза Леа, и позитивно чудовиште Чубака, један у низу ванземаљаца којима обилује серија о „Звезданим ратовима“.

у домену вештине филмског дочаравања фантастичних стварности. Али, убрзо се испоставило да то нипошто није случај. „Деманги“ је уследио из исте екипе која је радила на Звезданим ратовима — мађионичарске домишљатости овог тима као да немају граница.

Филм Империја узвраћа ударац, који је замисљен као непосредни наставак Звезданих ратова, а сачињава пети део

једног будућег циклуса од девет засебних целина (прва три нису још снимљена!) премашао је у погледу оригиналних филмских трикова свог претходника готово за половину: аутори Империје заштитили су права на приближно 500 оригиналних филмских трикова!

Сигурно је и да би и са полсејном од ове цифре филм био изузетно ефектан и сасвим достојан наставак Звезданих ратова.

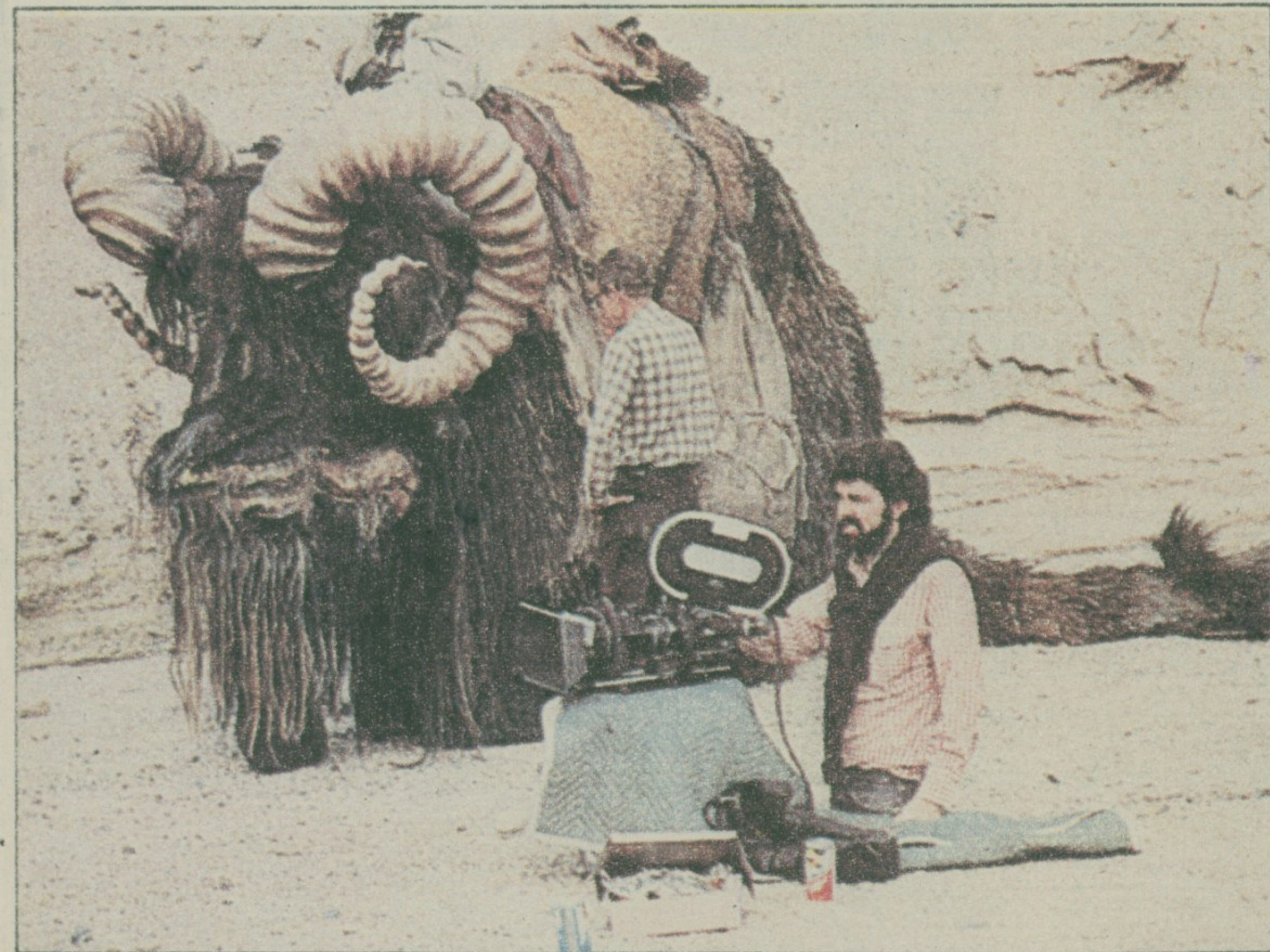
КЛАРК
СЕ
ЕКСПЛОЗИЈА
ФИЛМСКИХ
ТРИКОВА

ПРЕВАРИО

У »Одисеји«
их је било 34, у »Звезданим ратовима«
340, а творци »Им-
перије«
заштитили су права на 500
оригиналних филмских варки!

Око осамдесет посто сцена у Звезданим ратовима и Империји рађено је помоћу трика. Џорџ Лукас објашњава сарадницима извођење једног од готово хиљаду трикова који су примењени у два већ снимљена филма. Колико ли ће их још бити у седам делова серије који ће тек бити направљени?

Џорџ Лукас, творац серије о „Звезданим ратовима“, на снимању једне пустињске сцене. Серија треба да садржи укупно девет филмова, а два већ снимљена, Звездани ратови и Империја узвраћа ударац, представљају четврти и пети наставак. Стижу вести да је већ отпочео рад на шестом делу...

ва. Али, сценариста и редитељ као да су се утркивали да себи што више отежају живот: измишљали су све сложеније и сложеније призоре који су налагали стално нова техничка решења како би уверљивост и најфантастичнији сцена била заиста савршена.

Отуд нема гледаоца који неће поверовати да је епизода велике битке у снежној пустињи између побуњеника и снага

Царства снимљена „на лицу места“. Посреди је, међутим, само беспрекорна чаролија, чија се невероватна реалистичност заснива на такозваној техници „многоструке експозиције“ — једном не ома сложеност поступку стварања филмског трика који омогућава савршено уклапање минијатурних макета у стварне кадрове панораме. Ко би, после гледања Империје, могао и да наслутити да „отром-

не“ четворонoge оклопљаче које тако застрашујуће ступају снежним пределом на коме се води поменуте окршај, нису ништа друго до играчке чија величина не премаша десетак центиметара!

Сетимо се епизоде са Јодом, симпатичним зеленим човечуљком који Лука Скајвокера упућује у тајне целе, силе добра којом могу да овладају само истински мајстори. Призори померања предмета са даљине делују у тој мери уверљиво да нема гледаоца који ће одолети искушењу да помисли како то Јода заиста само снагом својих мисли

извлачи Луков брод из глиба мочваре. (У питању је нарочита техника у којој се користи плав застор за који је камера „слепа“).

Можда најубедљивије изгледа епизода која се збива у „граду у облацима“ у којој долази до двобоја између силе добра и силе зла, оличених у оцу и сину, Дарту Вејдеру и Луку Скајвокеру. Ко од оних што су видели Империју бар за тренутак није премро од страха гледајући како се два јунака боре ласерским мечевима над језицима безданом? Иако изазива вртоглавицу, тај је попор у ствари „дубок“

Јода и Лук Скајвокер. Јода је већ понео титулу најсимпатичнијег ванземаљца који је икада измишљен. Занимљиво је да је ова лутка потекла из студија у којима су направљени сви јунаци „Мапет шоа“.

једна пола метра тако да су глумци који су тога, разуме се, били свесни морали и те како да се потруде да би им лица одсликавала оно што су гледаоци видели — бездану провалију у коју је непријатно и погледати, а камоли водити окршај над њом!

После Империје нико се више не усуђује да буде пророк и поставља границе маште оних који стварају филмске трикове. Не само зато што се користи моћна компјутерска технологија већ и зато што су продуценти спремни да, у нове филмске пројекте ове врсте уложе практично неограничена средства. Зашто? Па сигурни су у добит: Звездани ратови и Империја узвраћа ударац представљају најуспешније кинематографске подухвате свих времена!

Кларкова смела изјава као да је оповргнута на најбољи могући начин. Можда Звездани ратови и Империја узвраћа ударац нису бољи од Одисеје у свемиру 2001, али у сваком случају нимало не заостају за њом у погледу савршенства дочеравања фантастичних светова — иако нису снимљени „на лицу места“. Неимарима филмске уметности било је потребно само десет година да превале пут од на изглед немогућег, до више него уверљивог. Каква ли нас тек чудесна изненађења очекују кад прође следећа деценија?

Зоран Живковић

КАКО БИТИ ТАЛЕНТОВАН РОДИТЕЉ

конференције психолога одржане у Монреалу у другој половини августа ове године. Свој допринос конференцији дала су и два Британца, два оца чија су деца само коју недељу пре конференције доспела на прве странице свих листова енглеског говорног подручја.

Две девојчице о којима је реч потичу из толико различитих средина да би се, у британском строго класичном друштву, њихове тате тешко икада среле

оценом. Пар година пре њих треба положити одређен број средњих или 0-испита из предмета по сопственом избору. Невоља је што ни њих није једноставно савладати јер ђаци у Британији током обавезног школовања добијају углавном описне оцене и готово аутоматски прелазе из разреда у разред.

Рут Лоренс, која је уочи свог десетог рођендана као од шале „скинула“ чисту математику, исполагала је с одличним успехом 0-ис-

факултет. У Енглеској не постоји закон који би једанаестогодишњој деци бранио да редовно студирају, али већина факултета није рада да акадemsка врата отвори клинцима, тим пре што слуте да је на помолу епидемија вундеркинда. Рут је, ипак, добила позиве од неколико високих школа и родитељи ће изабрати најближу, или ће се чак и преселити, јер је девојчица исувише мала да би, како је тамо обичај,

— Уопште не сматрам — каже он — да је моја кћерка нарочито даровита, ништа изван нормале. Концентрисана је на математику, али је могла да буде усмерена и у било ком другом правцу. Истина, са пет година читала је као да јој је девет (пазите: у Енглеској не важи Вуково правило: „Читај како је написано“), али то није нимало ретко. Убеђен сам да би, под истим условима, многа деца постигла слично.

Доктор
за
математику
у деветој
години.
Будућа
шаховска
нада
Велике
Британије

ПОСТАЈЕ

ГЕНИЈЕ

— ИЗЈАВИО ЈЕ АРОН ШТЕРН НА СПЕЦИЈАЛНОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ ЗА ШТАМПУ КОЈУ ЈЕ САЗВАО У ЊУЈОРКУ 1952. ЧИМ МУ СЕ РОДИЛА КЋЕРКА. ЕДИТ ШТЕРН ЈЕ СА 16 ГОДИНА ВЕЋ УВЕЛИКО БИЛА ДОКТОР НАУНА.

Који су то услови осим поменутих? Рутин отац Хари Лоренс ради са девојчицом од њене четврте године (у Енглеској се у петој години полази у школу). Хари Лоренс је присталица методе грчког филозофа Сократа описане у Платоновим делима. Сократ је сматрао да знање може да се пренесе низом питања и одговора припремљеним и усмереним тако да ђака, кроз одређене наговештаје и податке, воде до решења.

У школама — наставља Рутин отац — професор изведе, на пример, Питагорову теорему, а онда даје конкретне задатке. Ја сам ствар преокренуо. Рут добија низ припремљених сугестија које је спонтано воде до низа мањих открића да би, на крају, сама од себе дошла до извођења Питагорове теореме и не знајући да је то, много пре ње, учинио Питагора. Иста техника важи и за све остало, наравно и за сасвим апстрактне појмове.

ТАТА — ДОМАЋИЦА И ТРЕНЕР

Само што су се Енглези привикли на Рут, дошла је вест о деветогодишњој Сабрини Нидам која је августа у Лондону одиграла партију шаха са совјетским велемајстором Василијем Смирновим. Није га победила али се чувени шахиста најласкавије изразио о њеној игри.

Сабрина је прва девојчица која је икада победила на Лондонском јуниорском шаховском шампионату у групи узраста испод осам година. Децембра 1980. победила је и све девојчице и дечаке у конкуренцији испод десет година, а освојила је и прво место на Лојдовом шампионату у групи испод дванаест година и тако постала најмлађи победник у историји овог такмичења.

Она је и најмлађа девој-

Да би испунио обећање дато седмој сили — и пре свега самом себи — овај отац није штедео труда: од самог почетка, како је новорођена Едит изашла из болнице, применио је све расположиве технике, психичке и физичке, и заиста направио супербебу.

У раду је учествовала и екипа научника која је регистровала све што се догађало. Тако је, на пример, забележила да је Едит са једанаест месеци умела да рачуна помоћу својих десет прстића. На факултет је примљена када су њени вршњаци завршавали основну школу, испите полагала муњевито, а када је докторирала, о догађају су писале све новине света.

Ово је један од првих познатих примера „направљеног“ вундеркинда, чуда од детета које би се највероватније развијало сасвим просечно, можда и натпросечно али у уобичајеним границама, да се на њему, односно, с њим, није интензивно и на прави начин радило. Занимљиво је и за психологе представља драгоцен податак то што је Едит данас нормална млада жена чији живот није упропашћен како су сумњичави психолози предвиђали.

Да ли се генијална деца рађају или то могу и да постану захваљујући брижљиво изабраним техникама, стимулансима, свесрдном подршком средине и томе сличном тема је четвородневне међународне

да није било конференције у Монреалу. Примери су, управо због те друштвене и интелектуалне разлике родитеља, веома занимљиви за психологе.

ФАКУЛТЕТИ НЕЋЕ КЛИНЦЕ

Почетком августа новине су донеле готово невероватну вест да је деветогодишња Рут Лоренс из Хадерсфилда са највишом могућом оценом положила највиши квалификациони испит за факултет из чисте математике и да ће током 1982. године припремати испите истог калибра из математике саа применама кибернетике и математичне статистике.

Да би ствари биле јасније, ваља рећи да је у Енглеској веома тешко чак и стећи право на полагање предфакултетских или А-испита, а камоли положити их и то с највећом

пите из више предмета него што је неопходно још у својој седмој години. При том она никада у животу није ишла у праву школу! По британским прописима то је дозвољено уколико се просветни стручњаци увере да дете стиче одговарајуће знање на било који други начин. У Рутином случају улогу учитеља преузели су родитељи, обоје истакнути стручњаци за компјутере.

Читаоци новина данима су могли да гледају озарено Рутино лице и прочитају како јој је жеља да, кад заврши математику, тада негде око четрнаест година, докторира и добије катедру на неком универзитету. Не, нимало јој не смета што није ишла у школу са својим вршњацима. Не, уопште није усамљена, уосталом има млађу сестру која, узгред речено, иде њеним стопама.

Срећним родитељима је извесан проблем представљао Рутин упис на

живела у студентском граду, далеко од породице.

Када се први талас националног одушевљења стигао, редакцијама су почела да пристижу писма читалаца забринutih за Рутино упропашћено детињство. Математика и само математика, чему то води! — питали су се људи. А игра, друштво вршњака, остали предмети потребни за потпуно образовање?

ЗЕЛЕНИ ПАПАГАЈ ГРАВИТАЦИЈЕ

Али, Рут постиже одличне резултате и из осталих области, највише, после математике, воли историју, географију, уметност. Има своје омиљене писце, игра се и, уопште, води нормалан живот. Тако тврде њени родитељи који су, најзад, били приморани да у посету позову новинаре највећих листова.

Ови су у кући Лоренсових затекли мноштво цртежа, графикана, модела, макета... направљених да девојчици „сутеришу“ математичке идеје и појмове. У њеној соби, поред лутака и играчака на грани чучи велики зелени папагај од картона узрнутог репа ради равнотеже. И он је играчка, али за учење — служи за дочаравање идеја о центру гравитације. Све, осим два компјутера, Рутина огледна помагала, дело је размишљања и руку њеног оца инжењера Лоренса.

Рутин отац не мисли да је мала генијална.

Чарлс
Дикенс
никад није
учио
енглеску
књижевност

чица која се икада квалификовала за женски кадетски светски шампионат, односно за узраст испод шеснаест година, који је летос одржан у енглеском граду Чичестеру. Тамо је Сабрина имала јаку конкуренцију — њена рођена сестра Тереза којој је петнаест година заузела је десето место, Сабрина двадесет девето. Британија, међутим, на њу озбиљно рачуна тек кроз две-три године.

Сабринин отац Патрик

четири године из врло одређеног разлога.

— Сабрина није могла да се сврти ни трена. Ништа јој није улазило у главу јер просто није умела да слуша шта јој се говори. Ниједна ствар је није држала дуже од неколико минута и то је, на крају, почело да ме брине. Због тога сам покушао са шахом, не користећи никакве нарочите методе и системе.

Испоставило се да је шах за Сабрину права ствар. Моћ концентрације

одиграју око четрдесет брзопотезних партија дневно. Он је и тренер своје старије кћерке. Патрик Нидан тврди исто што и отац мале Рут Лоренс:

— Сабрина није геније. Њена интелигенција је, очигледно, натпросечна, али то је, углавном, све.

УРОЂЕНО ИЛИ СТЕЧЕНО?

Психолози се не слажу баш сасвим с овим изјава-

су могуће кобне грешке уколико техника учења није брижљиво прилагођена индивидуалним потребама детета. На основу својих искустава он тврди да око деведесет процената деце никада не достигне свој пун интелектуални потенцијал:

— Оно што је постигла Рут Лоренс изузетно је само по исправном ставу њених родитеља. Ми родитељи од самог старта упуштамо своју децу несвесно пуштају њихове спо-

касно) може лако да испуни даровитост, велики број психолога се с овим не слаже. Др Глен Вилсон са Лондонског универзитета, писац књиге „Сазнајте коефицијент интелигенције свог детета“, каже:

— Све досадашње чињенице говоре да је генијалност урођена. Дете можете научити одређеним вештинама, чак до савршенства, али оно ипак неће постати аутентични геније. Нисам научио у коју категорију спада мала Рут.

Нидан, некада запослен у пливачици, прешао је пре шест година у домаћинство, а мама Евелин се запослила као касирка у ресторану Би-Би-Си-ја. Отац је преузео бригу и о четворо деце, три кћерке и сину. У слободно време Патрик Нидан је почео да игра шах и најстарија кћерка Тереза била му је први партнер. Сабрину је научио шаху када је имала

јој се, осим тога, тако лепо поправила да је један од три најбоља ђака своје школе, нарочито из математике, а ужива у читању децијих романа и стрипова. Сабрина има савршено нормално детињство, осим ако чудним не сматрамо што жели да једног дана постане шаховски велемајстор.

Отац јој је још увек једини тренер и њих двоје

ма сматрајући да је за дискусију јесу ли искључиво родитељи заслужни за даровитост ове деце или се ради о урођеном таленту.

Познати психолог Дејвид Луис, аутор књига „Како бити талентован родитељ“ и „Можете своје дете научити интелигенцији“, убеђен је да геније може да се „направи“, али упозорава да је пут трновит и да

способности. Учиме их, рецимо, најједноставнијим стварима као да су малоумна. Тако деца веома рано почињу да мисле како су и најпростије ствари тешке и готово неизводљиве и ту је крај правог напредовања.

Док Луис сматра да исправно мотивисано дете с којим се радило од најранијег детињства (многи његови истомишљеници кажу да је са три године већ

Одговор на питање да ли је даровитост урођена или се може научити није дао ни симпозијум у Монреалу, али су књиге др Луиса увелико разграбљене што значи да су родитељи и те како заинтересовани ако не да створе генија, а оно да деци омогуће да најзад развију своју памет и искористе је из све снаге.

БЛИСТАВИ ПРИМЕРИ

Ако вам учење не иде увек најсјајније, нека вам мало храбрости улије спетска незванична топ-листа пропалих ђака чија ће се имена вечно памтити

Никада нисам био у стању да одговорим ни на једно питање на писменом задатку или испиту из латинског. Уредно бих написао у горњем левом углу своје име и презиме. Затим бих ставио број првог питања. После дубоког размисљања додао бих и заграде (1). И ту је био крај јер нисам могао да смислим ништа што би било у вези ни с бројем ни с питањем.

Многи од нас из личног искуства знају како то изгледа, али ко би тако нешто очекивао од британског премијера Винстона Черчила?

У заблуди је свако ко мисли да се управљање државом учи у школи. О томе сведоче и председници Сједињених Америчких Држава Џорџ Вашингтон, Абрахам Линколн и Хари Труман. Ниједан од њих није похађао никакав колеџ.

За обичне смртнике успех у животу почиње (а често се и завршава) успехом у школи. Али, када читате, можда и у обавезној лектури, дела Чарлса Дикенса, Марка Твена и Максима Горьког, присетите се да су ова тројица стигла само до виших разреда основне школе.

Ако је неком лекција из физике тешка или досадна, нека само помисли на оца локомотиве Џорџа Стивенсона, проналазача сјајне Томаса Едисона и браћу Рајт, пионире ваздухопловства, који су напустили редовно школовање пре него што су уопште стигли до уџбеника физике.

Ни гимназијска, а камоли факултетска диплома нису неопходне рођеним уметницима што доказују примери Чарлија Чаплина, Френка Синатре и Дејвида Нивена — школа једва да их је видела, чак ни основна.

Наведени примери никако не значе да је школа излишна. Између осталог, ко вам гарантује да ћете постати славни?

САВЕТ МОРСКОГ ВУКА

Бивши морнар Роналд Селдстрем недавно је у неким шведским листовима објавио оглас који је многе заинтересовао. Наиме, морски вук је својим сународницима понудио лек који ће им помоћи да се ослободе непријатне морске болести. Цена заиста симболична — три

круне! Реклама је, наравно, имала великог одјека јер је Шведска окружена немирним морима а самим тим и број оних који пате од морске болести није мали. Већ неколико дана након објављивања реклама Селдстрему је стигло на хиљаде поруџбина и некадашњи морски вук почео је са пошиљкама.

Лек је био мало чудан, то је заправо био лист хартије на коме је писало: „Останите на копну!“ Није извесно да ли се домишљати Швеђанин послужио индигом или матрицом да би својим пацијентима доставио „сигурно средство против морске болести“.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Конечно на површини!
Оле не воли да прича
о ономе што је
преживљавао за
четири сата
у складишту
потонулог брода

**ЗАРОБЉЕН У СКЛАДИШТУ
БРОДА КОЈИ ЈЕ ТОНУО ГЛЕДАО
ЈЕ КАКО ВОДА НУЉА УНУТРА.
ЗАУСТАВИЛА СЕ ТЕК НАД МУ ЈЕ
ДОПРЛА ДО БРАДЕ: ГЛАВА МУ
СЕ НАШЛА У ВАЗДУШНОМ ЦЕПУ
КОЈИ МУ ЈЕ ДОЗВОЉАВАО ДА
ДИШЕ И ДА СЕ НАДА.**

УКУС ВАЗДУХА

Човек је по ко зна који пут
завикао за помоћ. И по ко
зна који пут, одговора
није било... Да ли ме ико
чује, да ли ико зна да сам
овде... жив, питао се.

Сигурно им неће бити тешко да
избуше отвор у трупци довољно ве-
лик да се извучем одавде, говорио
је себи. Није хтео да призна оно
што је знао — да би га, на дубини
од десет метара, пробијање отвора
на потонулом „Јергену“ тренутно
убило.

НЕСРЕЋА

Норвешки теретни брод „Јерген“
упловио је у шведску луку Хелсинг-
борг 13. фебруара. Истовар је по-
чео одмах. Једно време пребаци-
вање алуминијумских полуга теш-
ких 750 килограма са брода на
пристанишни док текло је глатко.

Несрећа се догодила изненада:
један товар се откачио од дизали-
це, пао на палубу, „Јерген“ се на-
гнуо на десни бок, преврнуо и за
неколико минута потонуо.

Тридесет осмогодишњи лучки
радник Оле Кристенсен се у том
тренутку налазио у бродском скла-
дишту. Пре него што је нестало
светла, успео је само да види како
се бродски официр баца на степе-
нице које воде на палубу... поку-
шавао је да се спасе...

Оле се инстинктивно ухватио за
металне мердевине на зиду. У пра-
ви час, јер је трен касније вода
покуљала унутра... Скамењен од

ужаса беспомоћно је гледао како
вода из минута у минут расте.

Када му је већ допрла до браде,
престала је да надире. Зауставила
се на неких четрдесет центиме-
тара од плафона. Четрдесет центиме-
тара „ваздушног цепа“, довољно да
дише и упркос свему поверује у
своје спасење:

— Извући ћу се... ипак ћу се из-
вући.

Како је брод лежао на боку,
мердевине за које се држао сада
су биле у хоризонталном положају.
Успео је да се ногама закаче за
једну и да главу и врат ослони на
другу пречагу. Било му је нешто
удобније, али не и мање хладно.
Ледена вода продирала му је до
костију.

НЕЋУ ДА УМРЕМ!

Више није знао колико је дуго
под водом. Сат, два?... Ваздух је
из часа у час постајао све тежи,
остављао му је укус метала у ус-
тима и гребао га у грлу. Осећао је
и несвестицу.

Када је први пут угледао трепе-
раву светлост недалеко од себе,
помислио је да халуцинира као
што је халуцинирао десетак мину-
та раније — у једном тренутку по-
веровао је да се налази код куће
са Леном и децом...

— Мора да је то од недостатка
кисеоника. Починем да халуци-
нирам — рекао је наглас.

Није био у праву. Светлост је
била стварна: рониоци који су
прегледали брод тражећи прежи-
веле...

Акција спасавања почела је не-
колико минута после несреће. Пре-
касно за четрдесет једногодишњег
бродског официра Алфа Кјенера:
скочио је са палубе у тренутку ка-
да се испод брода који је тонуо
створила снажна водена струја ко-
ја га је повукла на дно... Прека-
сно и за тридесет седмогодишњег
Роланда Халстрома — његово тело
море је неколико дана касније из-
бацило на обалу. Трећа жртва,
двадесет петогодишњи Петер Ол-
сон, још је дисао када су стигли до
њег, али за младића на кога се
сручио терет полуга није било спа-
са. Издахнуо је на путу за болни-
цу.

Преостао је још само Кристен-
сен. Жив или мртав, то нико није
знао. Када га ни после два сата
трагања нису нашли, његову жену
Лену која је све време са дока
пратила акцију спасавања одвели
су кући.

— Будите спремни на најгоре —
рекли су јој.

Када су полицајци-жабе Томас
Горансон и Матс Линдгрен одлу-
чили да ипак звроне још једном,
мало је ко на доку веровао да на
потонулом „Јергену“ још има пре-
живелих.

— Ни сам више нисам веровао да
то има икаквог смисла. После то-
лико роњења био сам страшно
уморан и с крајњим њатором не-
што пре тога извукао једно тело
на површину. Али, када сам угле-
дао Кристенсиена и схватио да је
жив, умор је ишчезао — прича
Горансон.

Томас је после краћег размиш-

љања руком дао знак колети. Овај
га је разумео мсраће да се врате
на површину и снабдеју потребном
опремом за извлачење Олеа.

Кристensen, наравно, није знао
шта се догађа. Видео је само како
рониоци ишчежавају, а светлости
нестаје...

— Не остављајте ме овде!... Не-
ћу да умрем — викао је колико га
грло носи.

Било је то најдужих двадесет
минута у животу Олеа Кристен-
сена.

Када је коначно поново угледао
прву трпераву светлост батериј-
ских лампи, а онда и своје спасио-
це, бригнуо је у плач. Ошамућен и
на измаку снаге, успео је некако
да зубима зграби цев за кисеоник
коју су му додали...

Оле је те исте вечери отпуштен
из болнице. О ономе што је пре-
живео за четири сата у тами по-
тонулог „Јергена“ не воли да при-
ча. Онима који разговор на ту те-
му ипак започну, обично одговара:

— Јесте ли знали да обичан ваз-
дух има укус?... Укус живота...

М. И.

БИМ И БУМ

СВЕМИРОНИЧАРИ

ИМПЕРИЈА
УЗВРАЋА
УДАРЦ:

ЗУБИ ЛЕДЕНОГ ЦАРСТВА

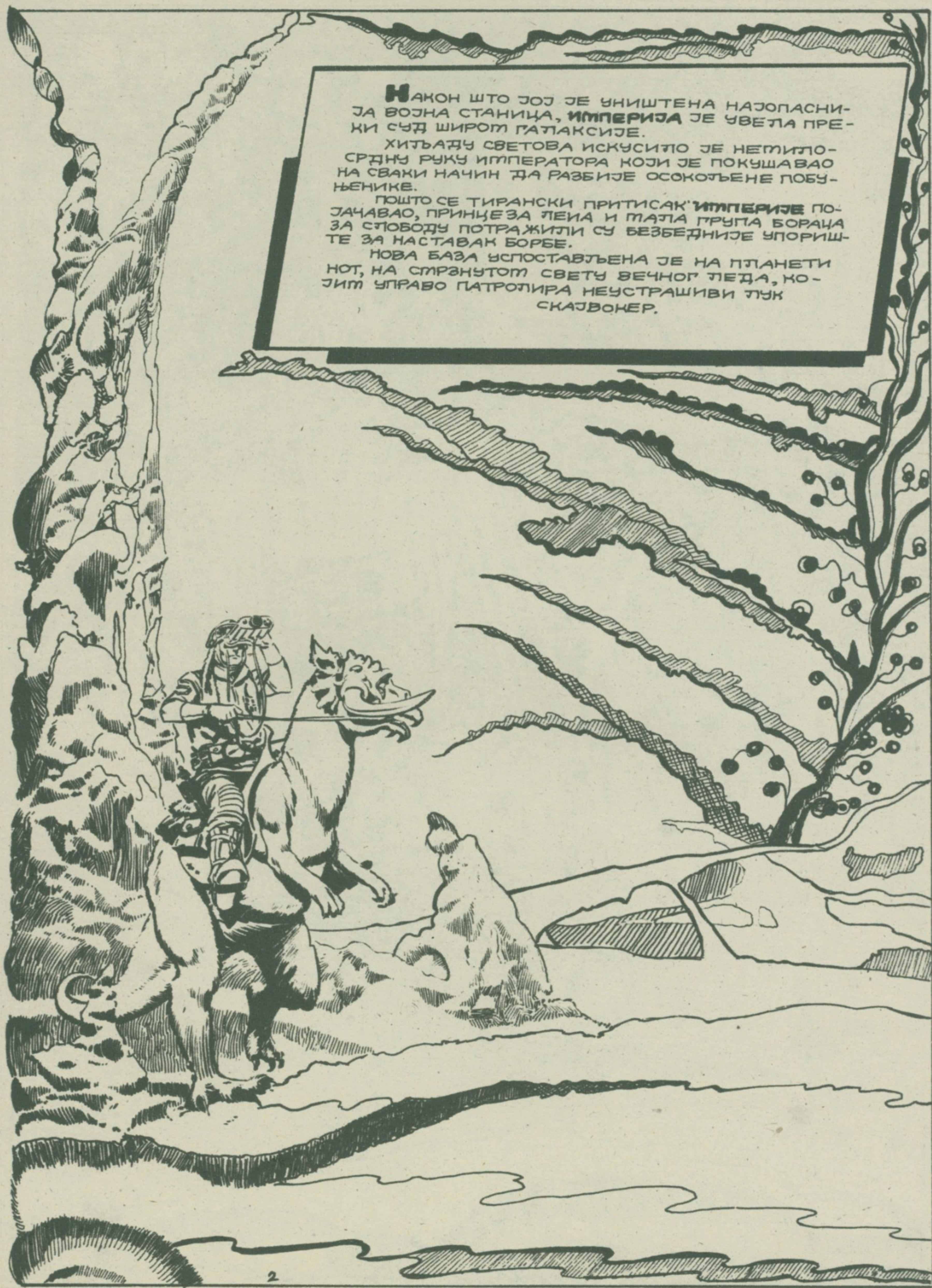
TM: © LUCASFILM LTD. 1980 (LFL)

НАКОН ШТО ЈОЈ ЈЕ УНИШТЕНА НАЈОПАСНИ-
ЈА ВОЈНА СТАНИЦА, **ИМПЕРИЈА** ЈЕ УВЕЛА ПРЕ-
КИ СУД ШИРОМ ГАЛАКСИЈЕ.

ХИЉАДУ СВЕТОВА ИСКУСИЛО ЈЕ НЕМИЛО-
СРДНУ РУКУ ИМПЕРАТОРА КОЈИ ЈЕ ПОКУШАВАО
НА СВАКИ НАЧИН ДА РАЗБИЈЕ ОСОКОЉЕНЕ ПОБУ-
ЊЕНИКЕ.

ПОШТО СЕ ТИРАНСКИ ПРИТИСАК **ИМПЕРИЈЕ** ПО-
ЈАЧАВАО, ПРИНЦЕЗА ЛЕИА И МАЛА ГРУПА БОРАЦА
ЗА СЛОВОДУ ПОТРАЖИЛИ СУ БЕЗБЕДНИЈЕ УПОРИШ-
ТЕ ЗА НАСТАВАК БОРБЕ.

НОВА БАЗА УСПОСТАВЉЕНА ЈЕ НА ПЛАНЕТИ
НОТ, НА СМРЗНУТОМ СВЕТУ ВЕЧНОГ ЛЕДА, КО-
ЈИМ УПРАВО ПАТРОЛИРА НЕУСТРАШИВИ ЛУК
СКАЈВОКЕР.

ПОЛАКО,
ТО ЈЕ
САМО
МЕТЕО-
РИТ?

ОВДЕ
ПАДАЈУ
КАО
ПАХУЉИ-
ЏЕ СНЕ-
ГАЈ

ПРИТИРИВШИ УЗНЕМИРЕНОГ ТАУНТАУНА, МЛА-
ДИ ОДМЕТНИК УЗЕ РАДИО...

ЧУЈЕШ ЛИ МЕ, ХАНЕ...? САМО ДА ПРОВЕ-
РИМ ОВАЈ МЕТЕОРИТ, ПА КРЕГЕМ? ЗА СА-
ДА НЕМА ЗНАКОВА ЖИВОТА?

НЕМА У ОВОЈ
ЛЕДЕНОЈ ПУС-
ТАРИ ЖИВОТА
НИ ЗА ЛЕК?
ЕВО, ЗАВРШИО
САМ ОБЕЛЕ-
ЖАВАЊЕ?
ВИДИМО
СЕ У БА-
ЗИ?

ШТА ТИ ЈЕ? ПА НЕ-
МА ОВДЕ НИКОГА СЕМ
НАС...

ТАКО
МИ...?

ПРЕ НО ШТО ЈЕ СТИГАО
ДА ПОТЕРНЕ БЛАСТЕР,*
НЕШТО ВЕЛИКО И ТЕШ-
КО ТРЕСНУ ГА ПО ЛИ-
ЦУ...

... А ВАЗДУХОМ СЕ РАЗЛЕЖЕ ГРОЗАН УРЛИК?

БЛАСТЕР - ОРУЖЈЕ КОЈЕ ИЗБАЏУЈЕ ЕНЕРГЕТСКИ СНОП.

НЕДАЛЕКО ОДАТ-
ЛЕ ПРУЖАО СЕ ОГ-
РОМАН КРАТЕР...

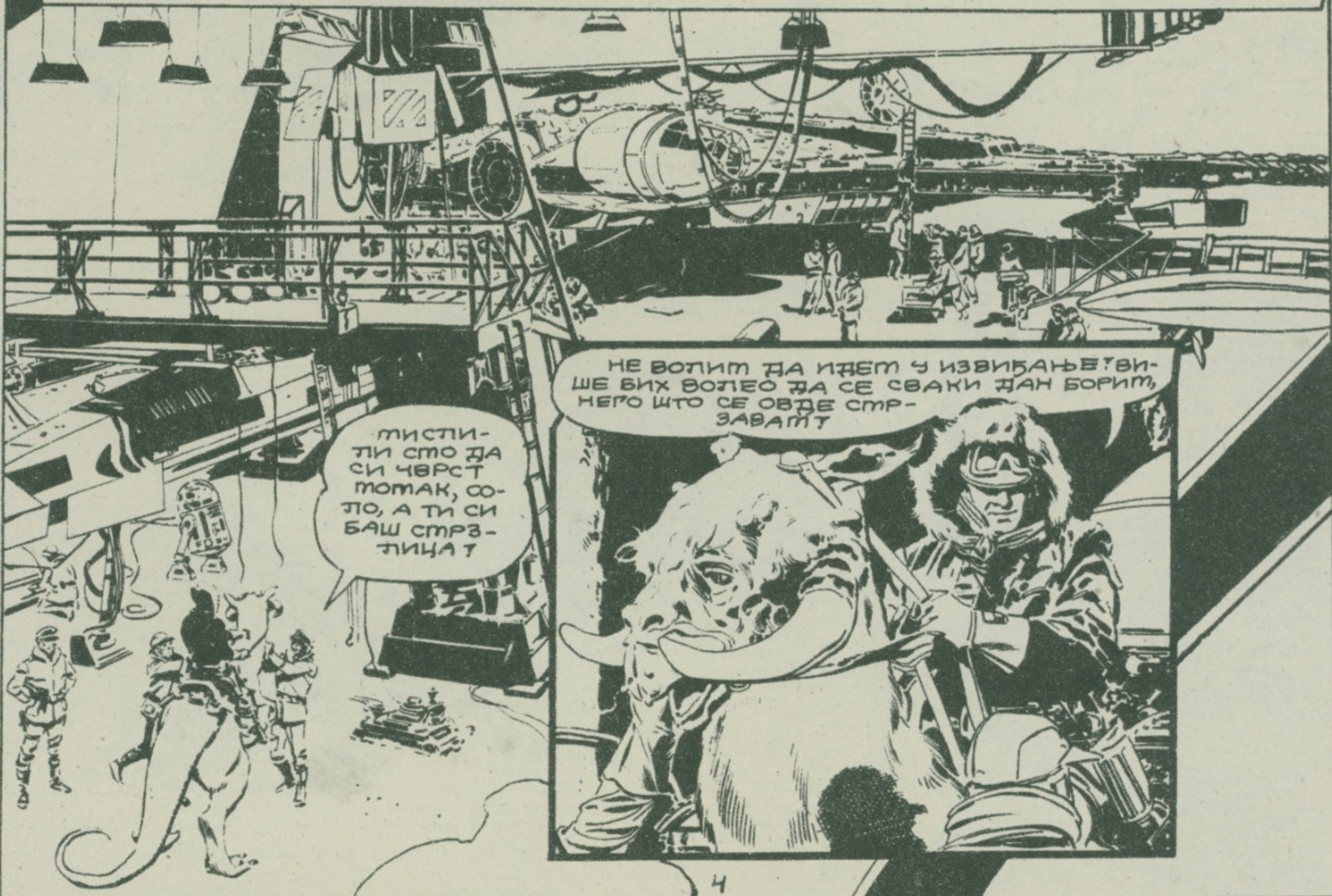
... КОЈИ ЛУК СКАЈ-
ВОКЕР НИКАДА
НЕЋЕ ИСТРАЖИ-
ТИ...

КРАТЕР НИЈЕ НАСТАО ОД
МЕТЕОРИТА КОЈИ СУ У ВЕ-
ЛИКОМ БРОЈУ ПАДАЛИ НА ПО-
ВРШИНУ ПЛАНЕТЕ? ЊЕГА ЈЕ
НАПРАВИО НЕКО ДРУГИ...

НЕГДЕ, НА ДРУГОМ КРАЈУ ПЛАНЕТЕ ХОТ, У ПОДЗЕМНИМ ПЕРИНАМА, РАДИЛО СЕ
НА УТВРЂИВАЊУ БАЗЕ. ПРЕКИД ЈЕ НАПРАВЉЕН САМО У ТРЕНУТКУ КАДА СЕ НА
УЛАЗУ ПОЈАВИО УСАМЉЕНИ ЈАХАЧ...

НЕ ВОЛИМ ДА ИДЕМ У ИЗВИЈАЊЕ! ВИ-
ШЕ БИХ ВОЛЕО ДА СЕ СВАКИ ДАН БОРИМ,
НЕГО ШТО СЕ ОВДЕ СТР-
ЗАВАМ!

МИСТИ-
ТИ СТО ДА
СИ ЧВРСТ
ТОМАК, О-
ПО, А ТИ СИ
БАШ СТРЗ-
ЛИЦА!

ХАН ОДЕ У СТРАЖЊИ ДЕО ХАНГАРА ГДЕ СЕ НА-
ЛАЗИО ЊЕГОВ ОШТЕЋЕНИ БРОД ...

ХЕЈ, ЧУИ? КАКО ПО-
САО? ШТО ГА ПРЕ ЗАВР-
ШИМО, ПРЕ БЕМО И ДА
ОДЕМО?

РАА РРГХХ?

ДОБРО, ДОБРО? ИДЕМ ДА
ПОДНЕСЕМ РАПОРТ ПА БУ
ТИ ПОМОГИ?

И ЗА ЛЕБА КРИУМЧАР ЗАЧУ КОРАКЕ ...

ОПЕТ ПРИЧАШ О ОД-
ЛАСКУ? ДОВАР СИ БО-
РАЦ И БИЛО БИ ШТЕ-
ТА ДА ТЕ ИЗГУ-
БИМО?

ХВАТА, МАЈОРЕ,
АЛИ МОРАМ ДА
ИСПЛАТИМ ЦАВУ,
ИНАЧЕ, МИ
ОДЕ ГЛА-
ВА?

ЧУЛИ СМО О
ТОМЕ? НИЈЕ
ЛАКО БИТИ
УЦЕЊЕН ...

СРЕДНО,
СОПО?

ТО ВИ БИЛО СВЕ, ВИ-
СОСТИ?

ПРЕТ-
ПОСТАВ-
ЉАМ ДА
ЈЕСТЕ?

НЕ ТУРЧУ-
ТЕ ЗА
МНОМ?

ДО ВИЂЕЊА,
ПРИНЦЕВО?

ХАНЕ,
ЧЕКАЈ?
ДА ЛИ
ЈУК
ЗНА?

САЗНАЋЕ КАДА СЕ
ВРАТИ? СВАКИМ
ЋАНОМ САМ БЛИ-
ЖИ СМРТИ?

АЛИ...
ТИ СИ
РОБЕНИ
ВОБА?
ПОТ-
РЕ-
БАН
СИ
НАМ?

МОРАМ СЕ ПО-
БРИНУТИ ЗА ТУ
УЧЕНУ ДОК МИ
ЈЕ ПЛАВА ЈОШ
НА РАМЕНИМА?

ПРИНЦЕ-
ЗО? ТИ СЕ У
СТВАРИ БО-
ЈИШ ДА БУ
ОТИМ БЕЗ
ПОТЉУП-
НА...

ШТА?
ИСТО ВИХ
ТАКО ПОТЉУ-
ВИЛА И ВУ-
КИЗА?

САДА ЈЕ КАС-
НО? ТВОЈА НАЈ-
БОЉА ПРИЛИКА
УСКОРО ПО-
ТЕБЕ...

ПРЕЖИВЕЋУ НЕКАКО... НАРОЧИ-
ТО САДА КАДА ЗНАМ ДА НЕ МА-
РИШ ЗА МЕНЕ... АЛИ...

О ЧКУСИТА
СЕ НЕ РАСПРАВ-
ЉА? БИЛО БИ БОЉЕ
ДА НИСИ ТОЛИКО ЗА-
ПОСТЕНА, ЈЕР СИ
ЗАБОРАВИЛА ДА СИ
ЖЕНСКО?

... ПОШТЕДИ МЕ
ЛЕКНИЈЕ О ПОБУНИ?
САМО НА ТО МИС-
ЛИШ?

ВИДЕКЕТО СЕ
УСКОРО? МОЖДА
СЕ ДО ТАДА МА-
ЛО ЗАПРЕЈЕШ?

МОЖДА БИ
ТРЕБАЛО?

ИМАШ
ДРЖАЊЕ
ЈЕДНОГ БАН-
ТЕ... АЛИ НЕ И
СТИЛ? СРЕ-
БАН
ПУТ?

А ДА
НЕ ТРЕ-
БА ДА
МИСЛИМ
САМО НА
ТЕБЕ?

ЛЕИА СЕ УДАТИ. НИЈЕ
ЧУЛА ПОТЉАВУ ЛЕДЕНОГ
ЗИДА ИЗАСЕБЕ...

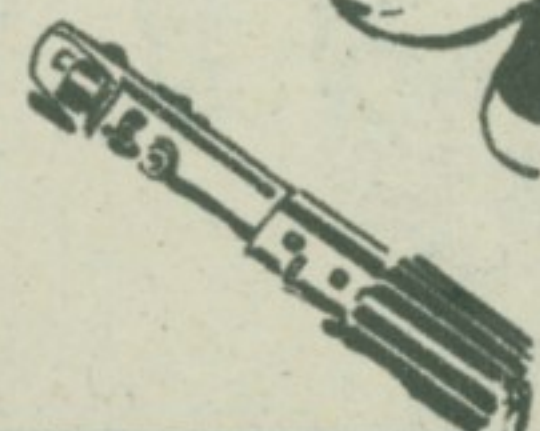

... А НИЈЕ ВИДЕЛА НИ ОНО
ШТО ЈУ ЈЕ ИЗАЗВАЛО...

ЛУКУ СЕ
ВРАТИЛА
СВЕСТ
ВИСИО ЈЕ
ЧАРЛАВАЧКЕ
НОГУ ЗАРОБ-
ЉЕНИХ У ЛЕ-
ДУ
НЕШТО ЈЕ
СВЕПЛУЧАЛО
РЕДАТЕКО
ОД НЕБА...

ЛАСЕРСКИ
МАЧ?
КАДА БИХ
МОГАО ДА
ГА ДОХВА-
ТИМ...

НЕ
МОГУ...

ОДЈЕДНОМ, ЧУО ЈЕ НЕКАКВО МРМ-
ЉАЊЕ. ГЛАС ЈЕ ПОСТАЈАО СВЕ РАЗ-
ГОВЕТНИЈИ...

ЛУК, ОПУСТИ СЕ...
ЗАПИСИ ДА ТИ ЈЕ
МАЧ У РУЦИ!

НЕКА СИ-
ЛА... ПОГЛЕД
МЕ, ВУЧЕ...

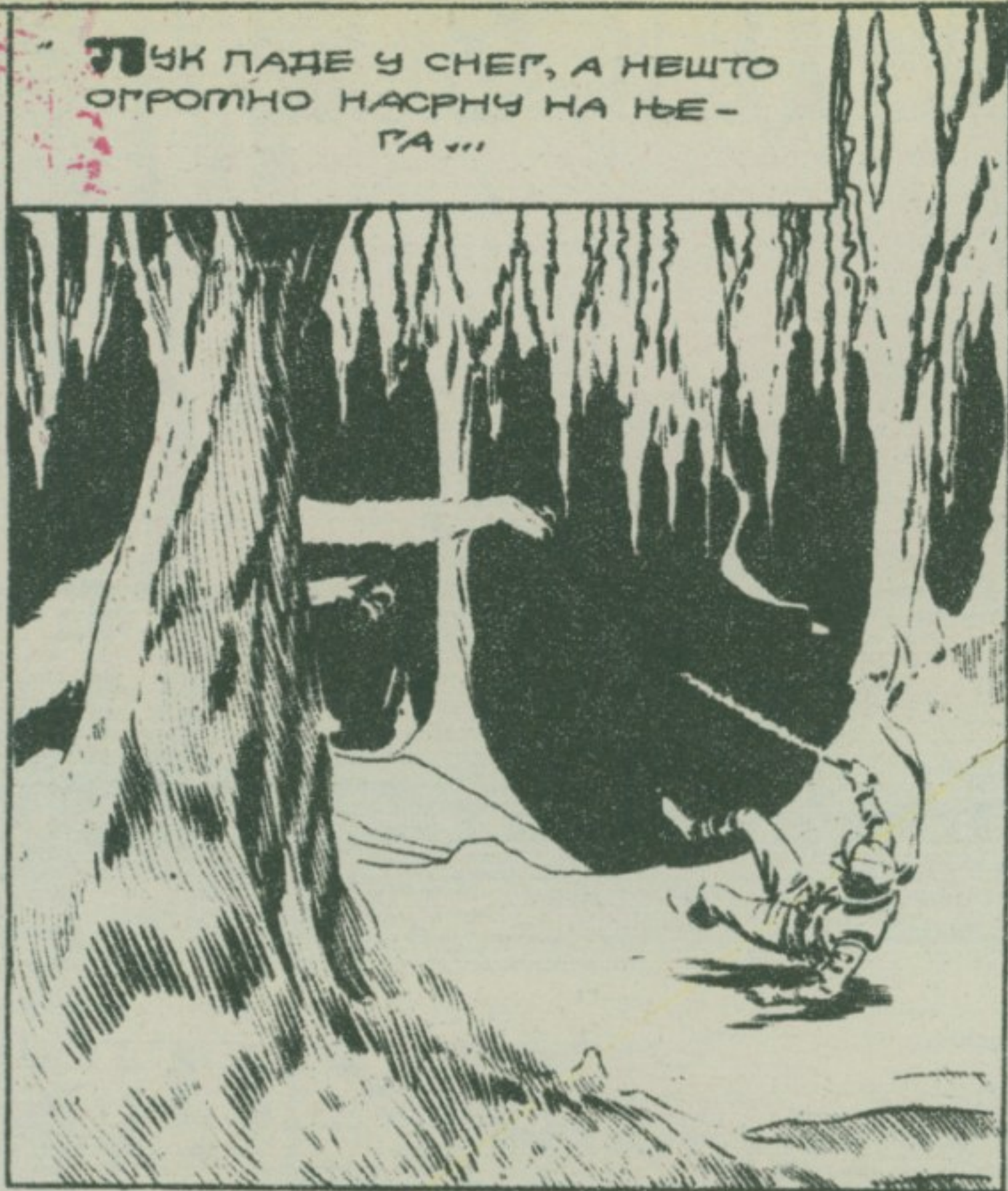
ПОРАТ СЕ
ОПУСТИТИ...

И ЛУК СЕ ПОМЕРИ...

И ДОК СЕ ТРЕТЕЋА СЕНКА ПРИ-
БЛИЖАВАЛА, РАТНИК СА ТАУТИ-
НА ОСЛОБОДИО СЕ ЛЕДА ОЧЕ-
ВИТ, ЛАСЕРСКИМ МАЧЕМ...

ЛУК ПАДЕ У СНЕГ, А НЕШТО
ОГРОМНО НАСРНУ НА ЊЕ-
ГА...

ОН СЕ ОТКОТРЉА, ЗАМАХУЈУЋИ СВЕТ-
ЛОСНОМ ОШТРИЦОМ...

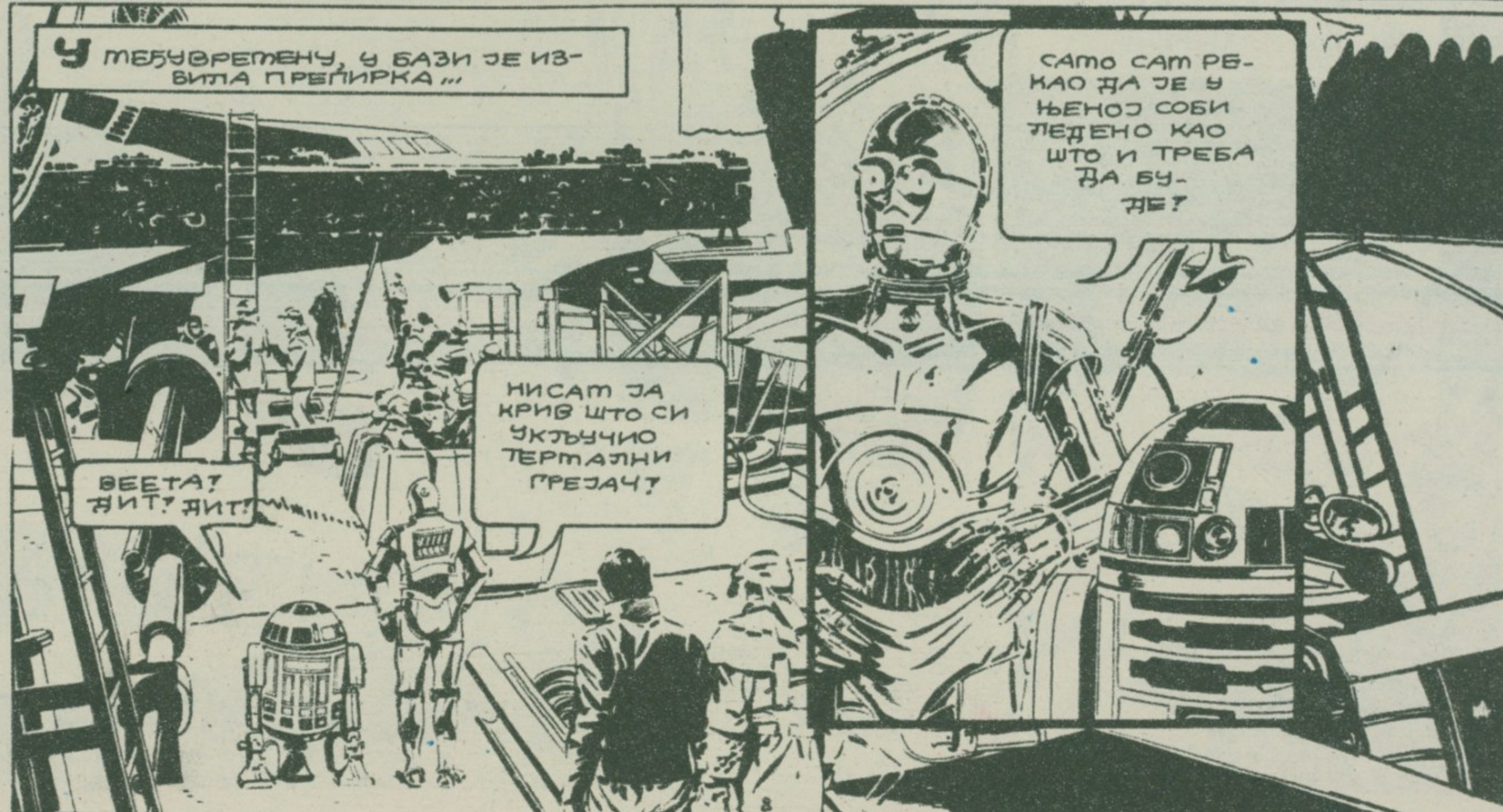
БОЛНИ УРЛИК ИСПУ-
НИ ЛЕДЕНУ ПЕГИНУ...

БИО ЈЕ ТОЛИКО СТРАШАН ДА МУ ЈЕ ОДЗВАЊАО У УШИМА И
КАДА СЕ НАШАО У СИГУРНОСТИ...

ТЕТУРАО СЕ КРОЗ СИВИЛО КОЈЕ ЈЕ НАЈАВЉИ-
ВАЛО ДОЛАЗАК НОГИ СА ТЕМПЕРАТУРОМ ДАТЕ-
КО ИСПОД НУЛЕ...

У МЕЂУВРЕМЕНУ, У БАЗИ ЈЕ ИЗ-
ВИЛА ПРЕПИРКА...

ВЕЕТА?
ДИТ? ДИТ?

НИСАМ ЈА
КРИВ ШТО СИ
УКЉУЧИО
ТЕРМАЛНИ
ПРЕЈАЧ?

САМО САМ РЕ-
КАО ДА ЈЕ У
ЊЕНОЈ СОБИ
ЛЕДЕНО КАО
ШТО И ТРЕБА
ДА БУ-
ДЕ?

АЛИ, УСТАНОВИО ЈЕ НАД-
ГОРЕ...

Једна прилика се тетурала шибана ветром, кроз стрзнуте равнице хоте...

Н-НЕ МОГУ
ДАЉЕ...
НЕ МОГУ...

ТОРАШ, МЛАДИНУ?
ОВАТО, ПОГЛЕДАЈ
МЕ ТИ ТОРАШ ПРЕ-
ЖИВЕТИ?

Б-БЕН?
ТАКО ТИ ЈЕ
ХЛАДНО...
ХЛАДНО...

МОРАШ ОТИЋИ У СИСТЕМ ДАРОБА? УЧИЋЕШ ОД ЈОДЕ ЦЕЋЕ, МОГ УЧИТЕЉА?

МОРАШ, ПУК! ТИ СИ НАМ ПОСЛЕДЊА НАДА!

[illegible]

ВИЗИЈЕ ЈЕ НЕСТАЛО, А С ЊОМ И ПОСЛЕДЊА ПУКОВА ШАРА...

НА ОБЗОРЈУ СЕ ПОЈАВИО
ЈАХАЧ НА ИСЦРПЉЕНОМ
ТАУНТАУНУ...

МАЛИ-
ША?

ХАН ПОЈУРИ ПРЕМА
НЕПОКРЕТНОМ ТЕ-
ЛУ...

ХАЈДЕ, ДРУГАР, ДАЈ НЕ-
КИ ЗНАК ДА СИ ЖИВУ НЕ-
МОЈ ДА МЕ ОСТА-
ВИШ ОВДЕ ПОТПУ-
НО САМОГ...

СТАБО СТЕЊАЊЕ ИЗАЗВА ОСТЕХ
НА КОРЕЛИАНЧЕВОМ ЛИЦУ...

ТАУН-
ТАУН СЕ
СТРЗНУО?
ХАЈДЕ-
МО, НЕМА-
МО ПУНО
ВРЕМЕ-
НА?

ПРОКЛЕ-
ТА СПРА-
ВА,
НЕМОГНА
ЈЕ Ч
ОВОЈ
ОПШТИ-
ТИ?

АКО НЕ ЧА-
БЕМ НЕКИ ЗАК-
ЛОН, ПРО-
ЛАДОС-
МО?

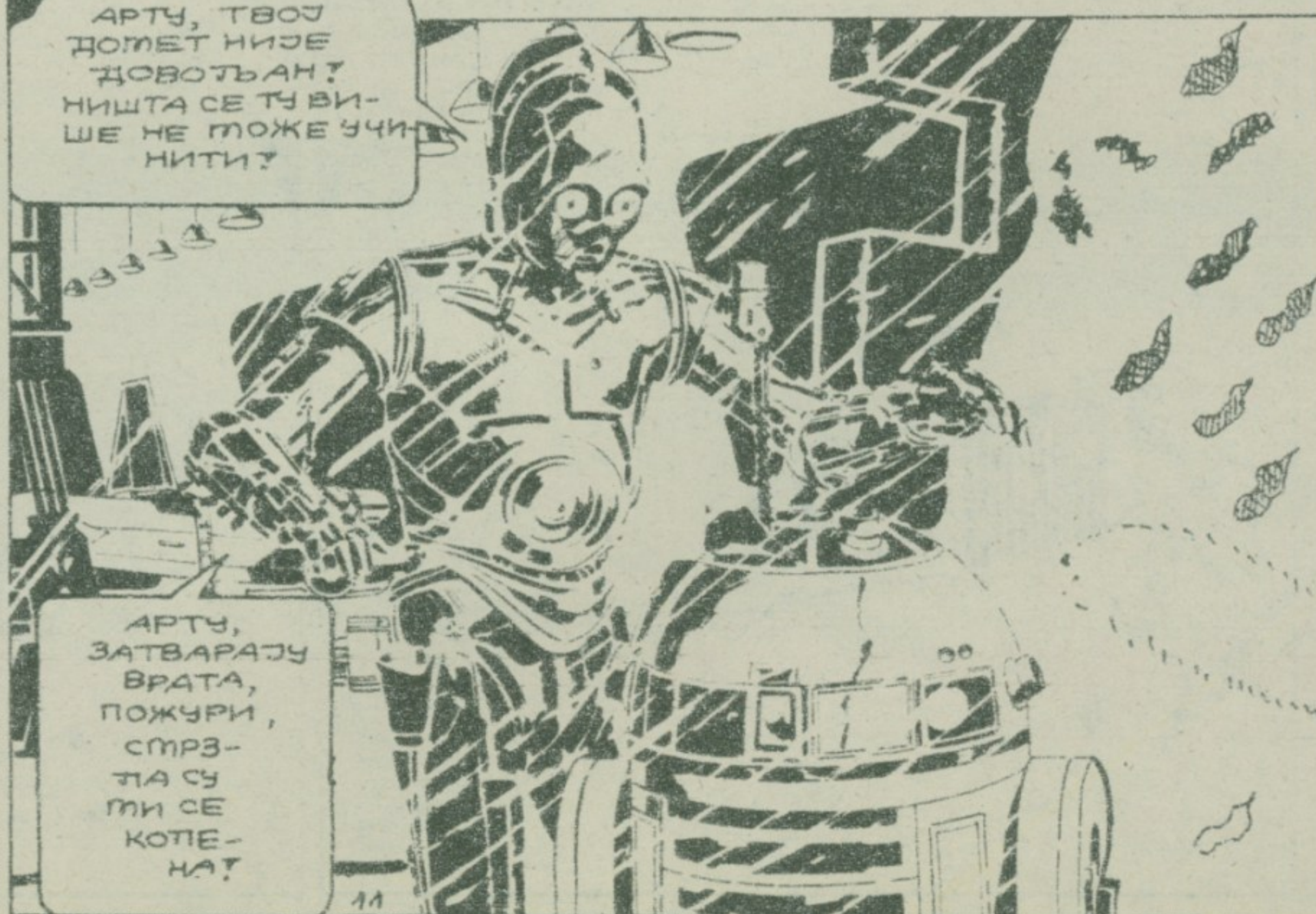
И ДОК ЈЕ ХАН СПА-
САВАО ОПРЕМУ, СПУС-
ТИЛА СЕ СТРАШ-
НА НОБ...

СТРЗАВАТИ СУ СЕ И ОНИ КОЈИ СУ СТРАЖАРИЛИ
НА УЛАЗУ Ч ПОВУЊЕНИЧКУ БАЗУ...

АРТУ, ТВОЈ
ДОМЕТ НИЈЕ
ДОВОЉАН?
НИШТА СЕ ТУ ВИ-
ШЕ НЕ МОЖЕ УЧИ-
НИТИ?

АРТУ,
ЗАТВАРАЈУ
ВРАТА,
ПОЈУРИ,
СТРЗ-
ПА СУ
МИ СЕ
КОПЕ-
НА?

ЈУТРО? СНЕЖНИ ПАУК КРСТАРИО
ЈЕ БЕЛИМ ПРОСТРАНСТВОМ...

ОВДЕ РОГ ДВА?
ПРИМАТЕ
ЛИ?

ЧУЈЕМО ВАС ЈАС-
НО, РОЖЕ ДВАТИМА
ЛИ ШТА НО-
ВО?

ПОСЛЕ ЈЕДНОГ ЧАСА, ЛУК СЕ НАШАО
У МЕДИЦИНСКОМ ЦЕНТРУ БАЗЕ ГДЕ ЈЕ
ПОДВРГНУТ ЛЕЧЕЊУ...

СНЕЖНА БИГА...
ОПАСНА... ЈОДА...
ЈОДА ЈЕ ЈЕДИ-
НА НАДА...

ГОСПОДАР ЛУК ЈЕ НЕШТО СТУ-
ШЕН? БИЛА БИ ШТЕТА ДА ЈЕ ДОШЛО
ДО КУРШТУСА, МИСЛИМ ЈА...

МАЛОГ ЈЕ
ПОРОДИЛО
НЕШТО ДРУГО?
НИЈЕ ПОСРЕ-
ДИ САМО
ХЛАДНО-
БАТ

ХОРЕ ЛИ СЕ
ОПОРАВИТИ,
ТУОНЕБИ?

ХИРУРГ ДРОИД СЕ ОКРЕ-
НУО ПРЕМА ЗАБРИНУТОМ
ТРОЈЦИ...

КОМАНДАНТ СКАЈВО-
КЕР ЈЕ ДОЖИВЕО ДОР-
МО-ШОК, АЛИ СЕ ДОВОРО-
ПРАВЉА, ВАН ОПАСНОСТИ
ЈЕ!

ХАНЕ, ДА РА НИСИ
НАШАО... НЕ ЗНАМ КА-
КО...

ЗАБОРАВИ...
БОЉЕ ДА САЗ-
НАМО ШТА РА
ЈЕ НАПА-
ТУ?

ХАН ЈЕ БИО У ПРАВО, ЈЕР ДОК
СЕ АРТУ-ДИТУ КРЕТАО ЈЕДНИМ
ОД ХОДНИКА БАЗЕ...

ФРЕТА-ДОООООП?

Арту зазвони на узбучу и ходник се у трену претвори у ратно поприште...

Ускоро, у командном центру базе...

Ошамућивачи су их зауставити? Морате то да подесите сензоре, како би их на време откривали?

Генерале Риекан, молим вас да се све неистражене области сместа испитају? Не верујем да су се обрадовати када будем чула колико их је?

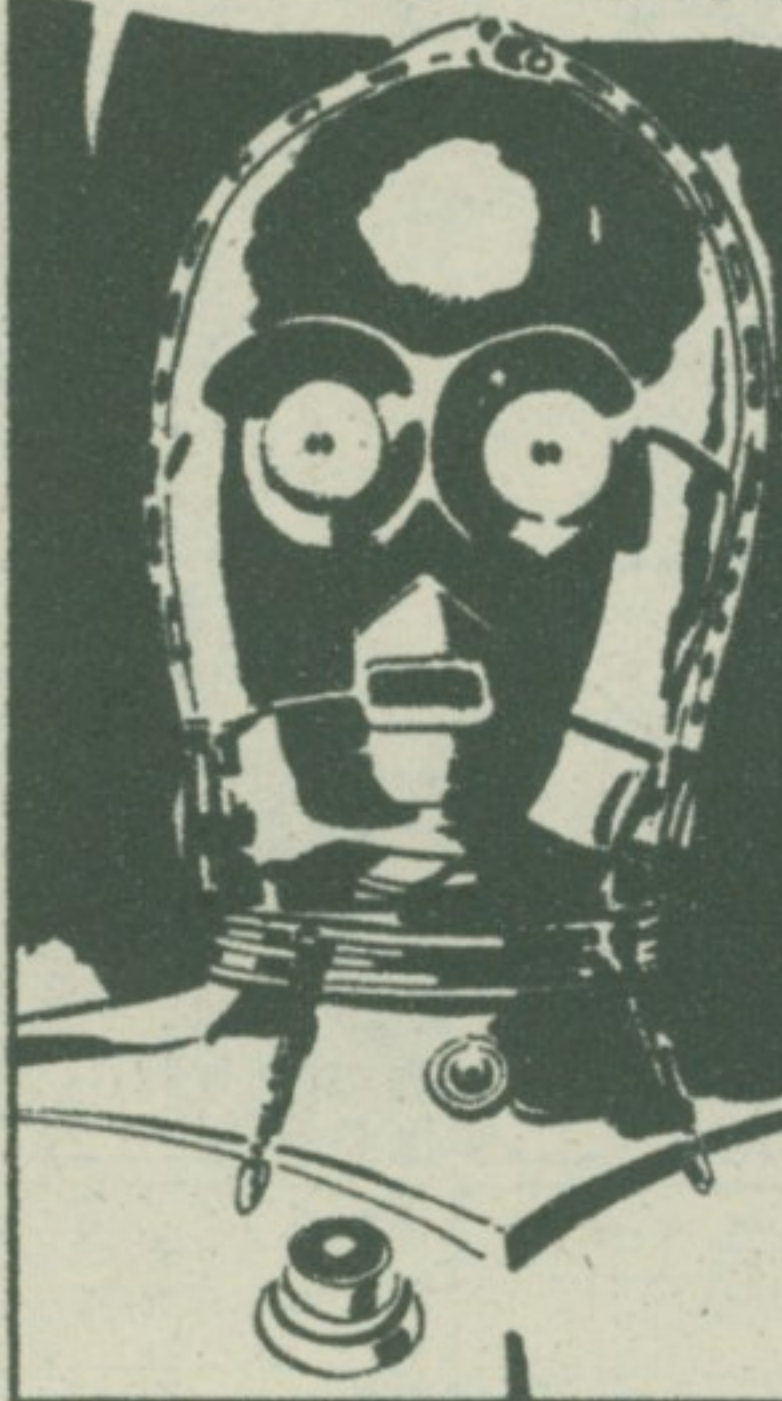
Натази се у зони 12, иде на исток према истуреној станици 3-8?

Метатно је... нисе једно од оних створења... станици 3-8, овде команда? Јавите се?

Обезбеђење, овде сектор 7 позив свит патрола - узбуча?

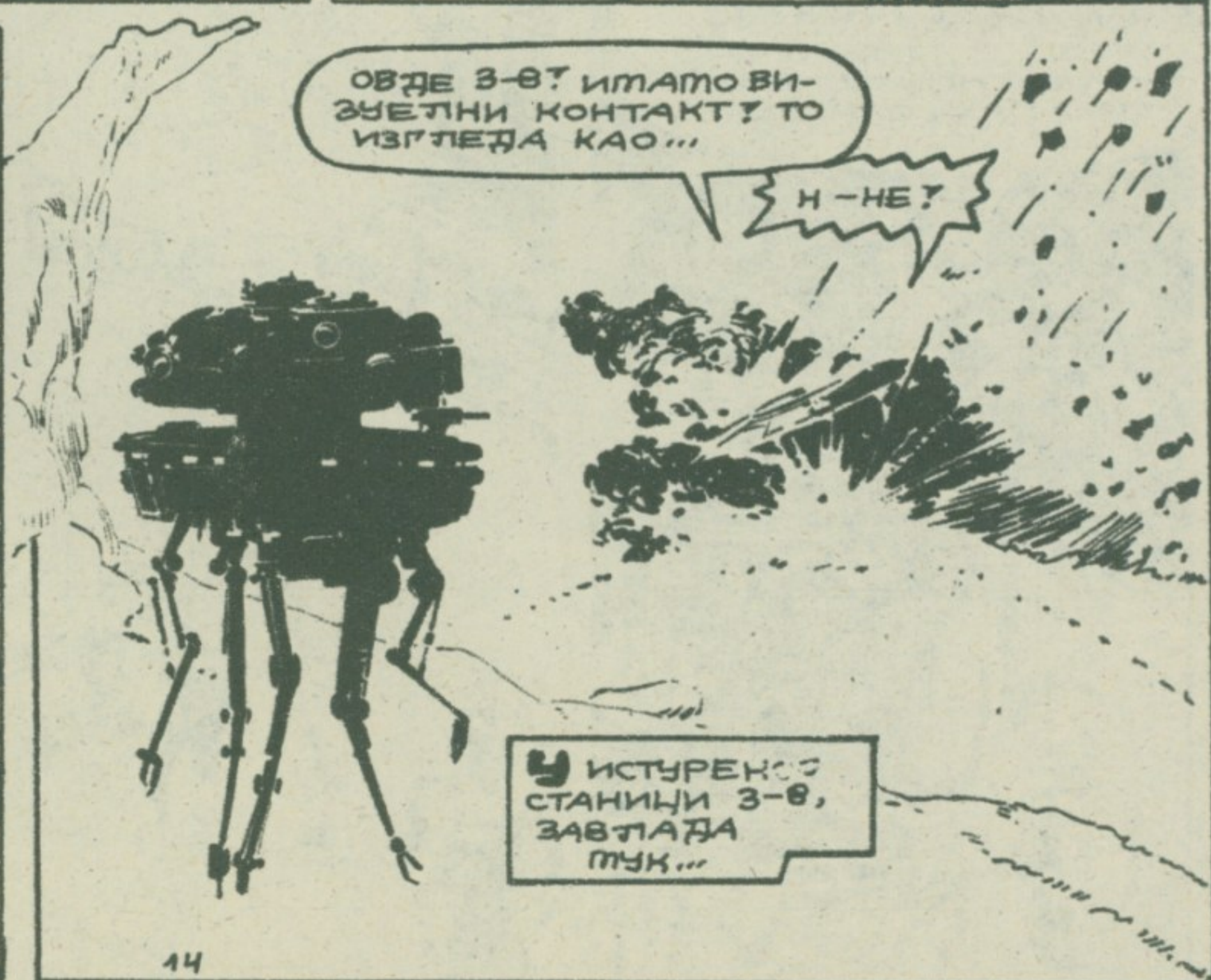
Сигуран сам да је Арту усред те ружве?

Принцево, генерале, погледајте на екран! Имамо посетиоца?

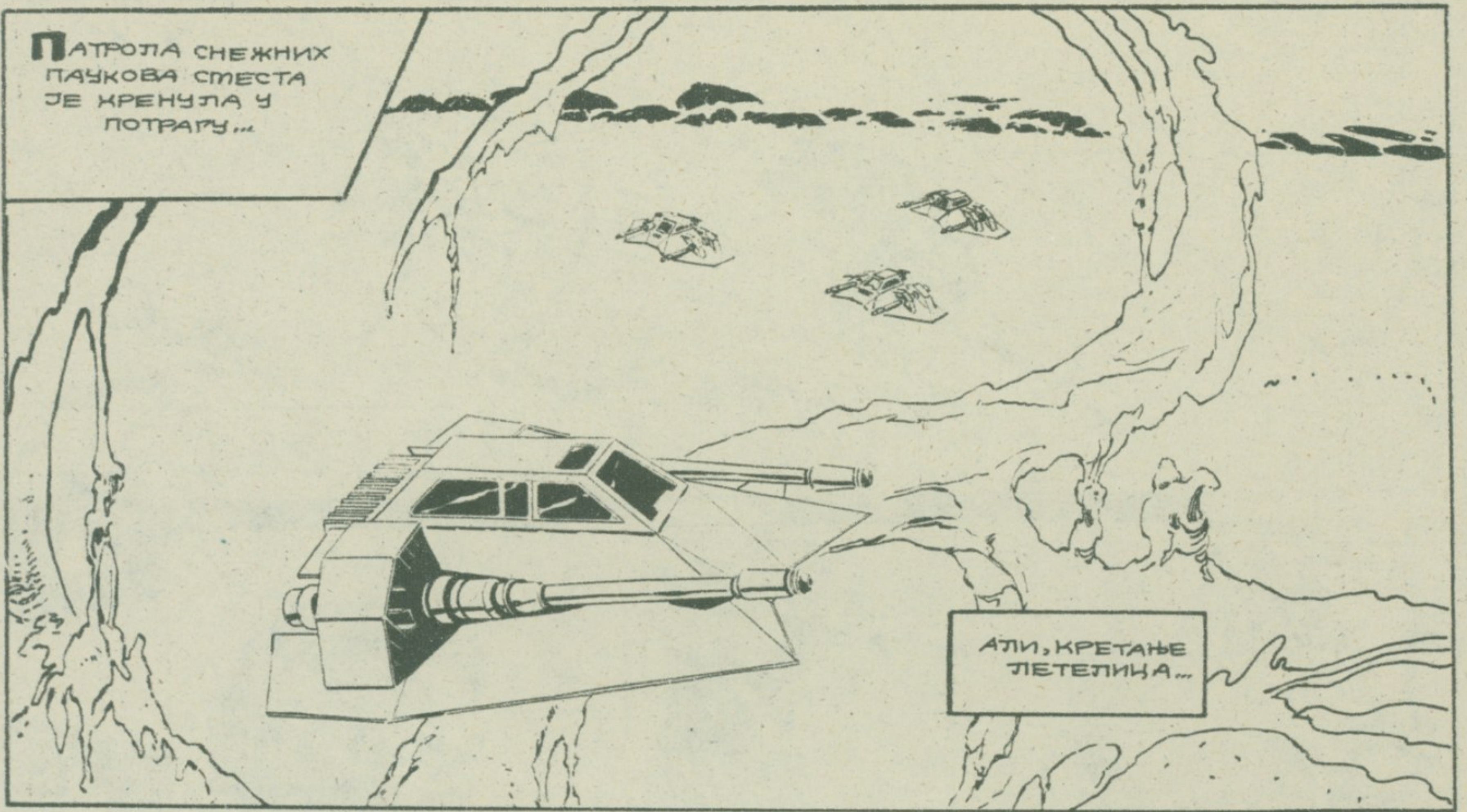
Овде 3-8? Имамо вишећлики контакт? То изгледа као...

Н-не?

У истуреној станици 3-8, завлада мрак...

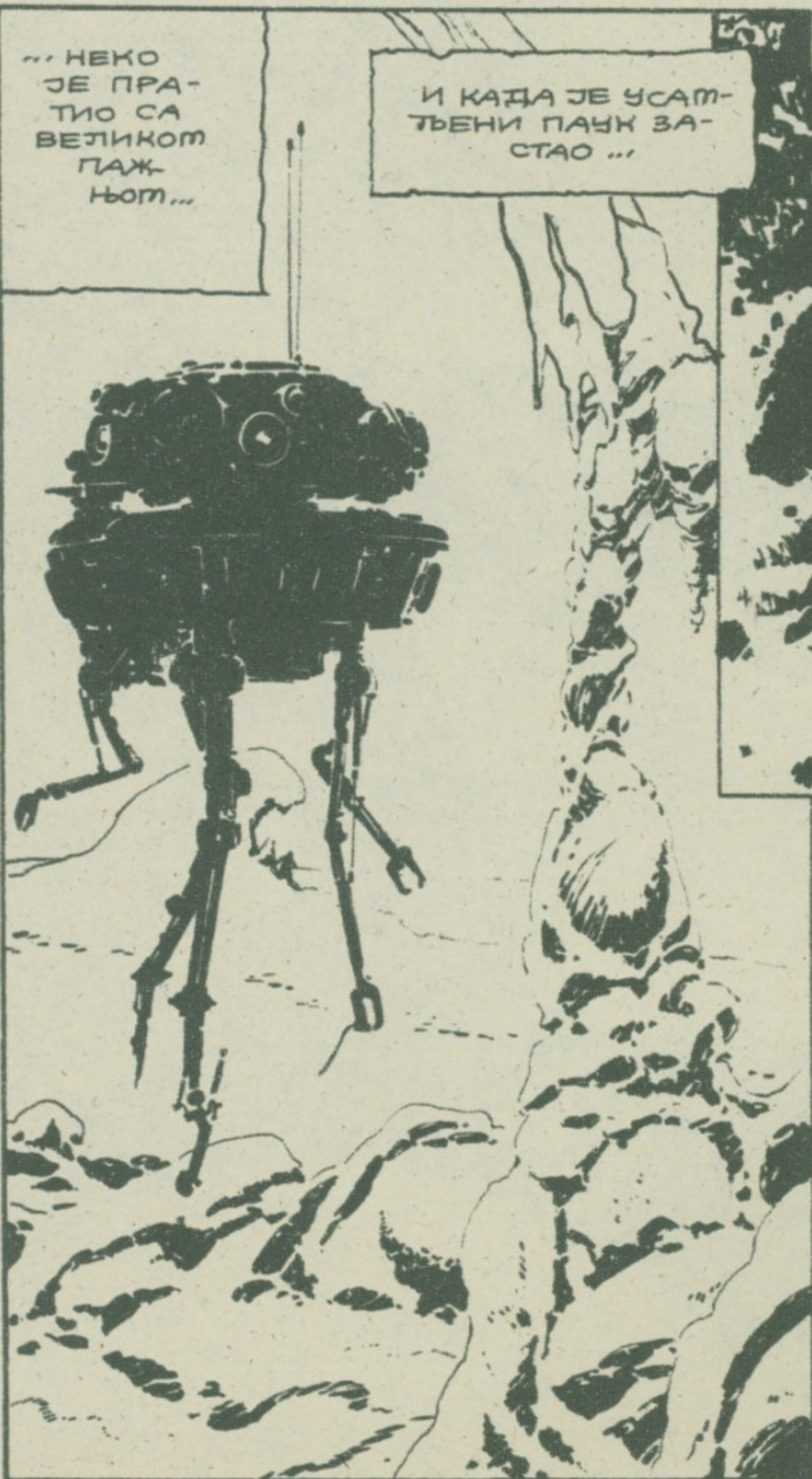
ПАТРОЛА СНЕЖНИХ
ПАЧКОВА СМЕСТА
ЈЕ КРЕНУЛА У
ПОТРАГУ...

АЛИ, КРЕТАЊЕ
ЛЕТЕЛИЦА...

... НЕКО
ЈЕ ПРА-
ТИО СА
ВЕЛИКОМ
ПАЗ-
ЊОМ...

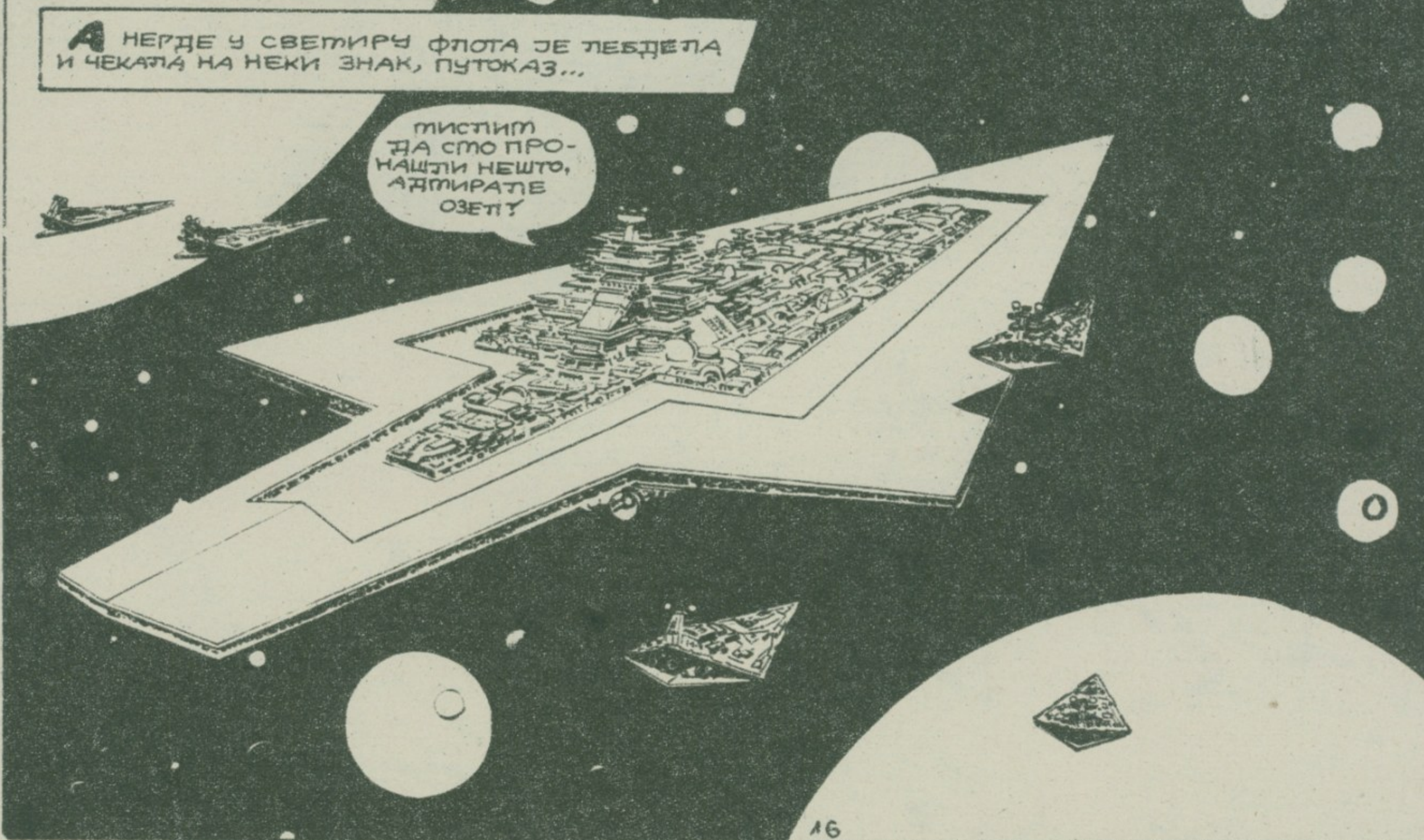
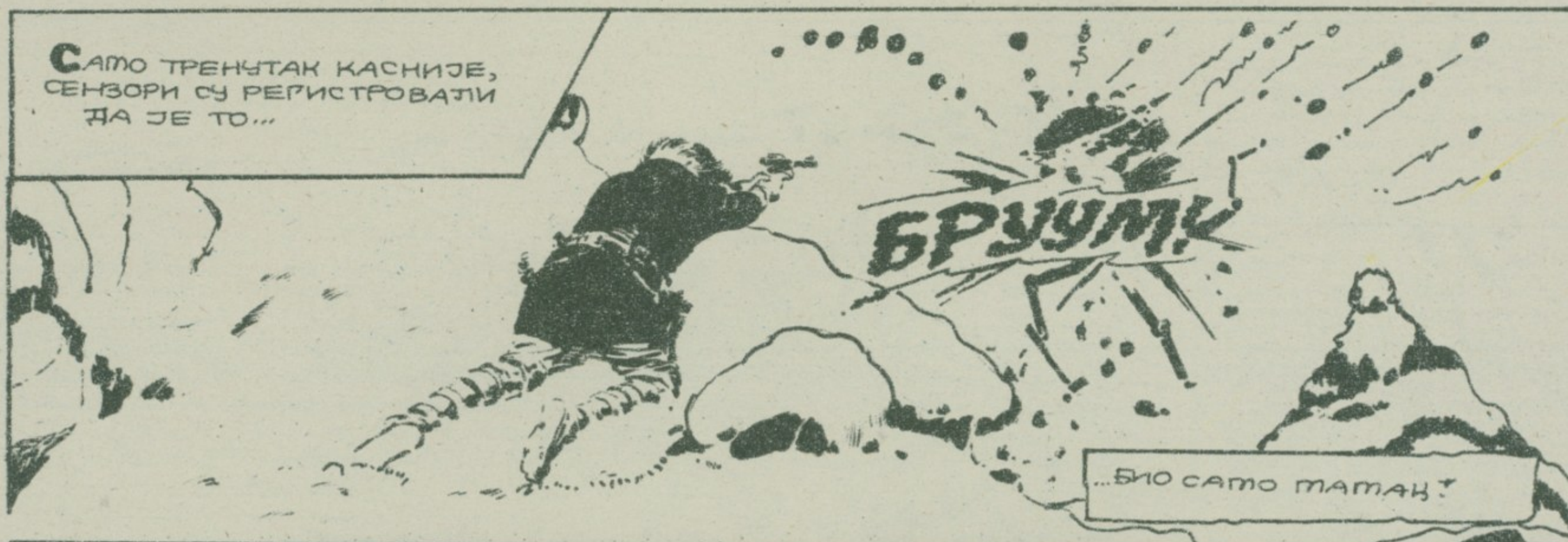
И КАДА ЈЕ УСАМ-
ЉЕНИ ПАЧК ЗА-
СТАО...

НЕКО ЈЕ ЧЕКАО У
ЗАСЕДИ СИГУРАН ДА
ЋЕ СЕ ИЗ ЗАУСТАВ-
ЉЕНОГ ВОЗИЛА ПО-
ЈАВИТИ НЕШТО ЖИ-
ВО...

ИДАРК?

ИЗВЕШТАЈ НИ-
ЈЕ ПОТПУН? ДО-
ПЛАВИ ОД СОН-
ДЕ ДРОИДА
У СИСТЕМУ
ХОТ...

ХИЋАДЕ СОНДА
ДРОИДА ИСТРАЖУ-
ЈУ ГАЛАКСИЈУ? ПОТ-
РЕБНИ СУ НАМ ДОКА-
ЗИ, А НЕ ТРАГО-
ВИ?

ХМ...
СИСТЕМ
ХОТ?
ТО ЈЕ?

АТИ, ГОСПОДАРУ,
МОЖДА СУ У ПИТА-
ЊУ САМО КРИ-
ЈУТЧАРИ
ИЛИ...

ТАМО ЈЕ И СКАЈВОКЕР? ПО-
ВЕДИТЕ ПАТРОЛНЕ БРОДОВЕ? НЕ-
КА ГЕНЕРАЛ ВЕРС ОБАВЕСТИ СВОЈЕ
ТРУПЕ...

ИДЕМО У СИСТЕМ ХОТ? ПУНОМ
БРЗИНОМ НАПРЕД?

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ;
СНЕГОХОТКЕ
НАПАДАЈУ

ПОТРЧКО: КАКТУС

ОВАЈ КАКТУС ЋЕ
ЛЕПО ДА НАМ УКРА-
СИ РЕДАКЦИЈУ?

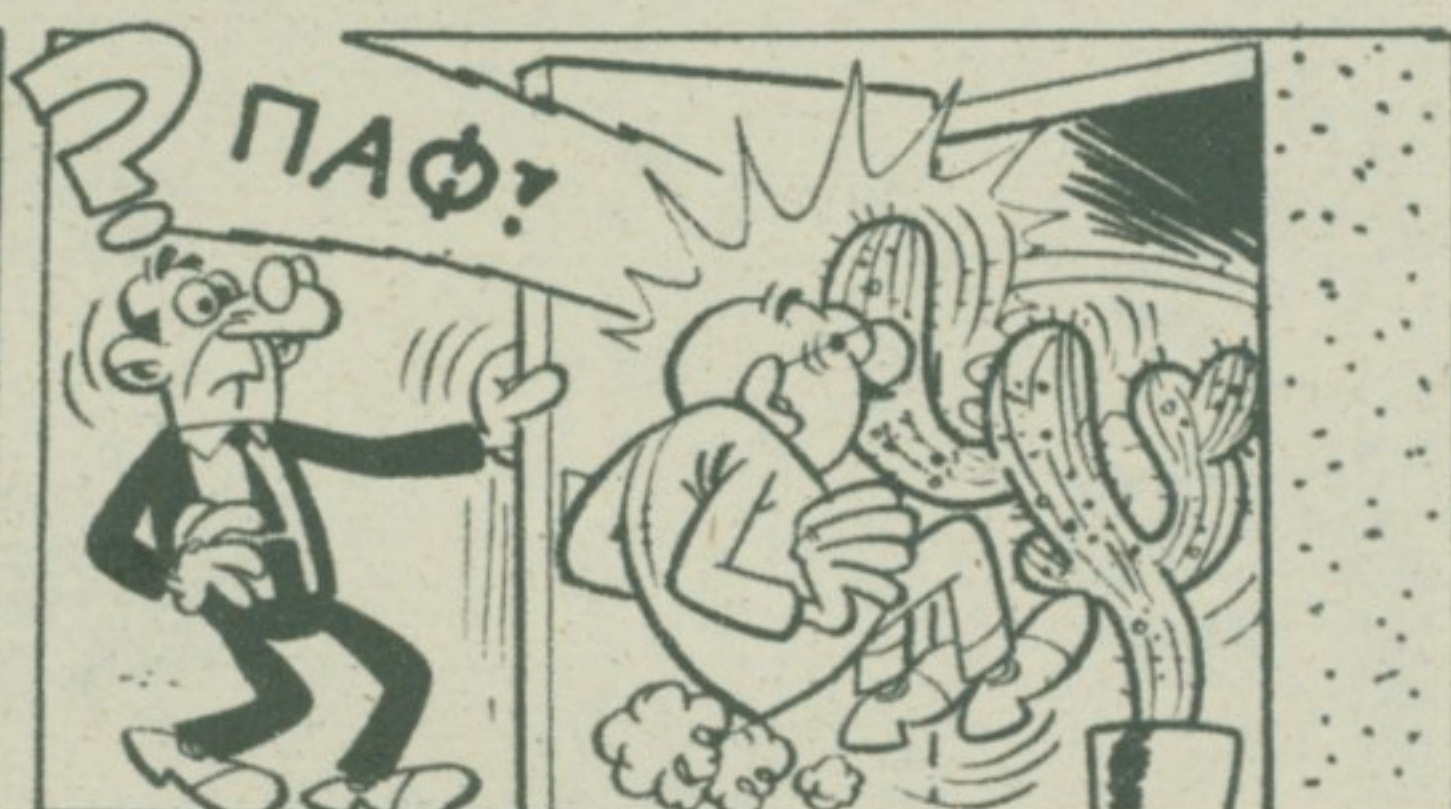

БАШ САМ МУ НАШ'О
ЗГОДНО МЕСТАШЋЕ?

ДИРЕКТОРЕ, ПОГЛЕ-
ДАЈТЕ? УРЕБАЈ ЗА
ВЕНТИЛАЦИЈУ ЈЕ ПОС-
ТАВЉЕН?

ВИДЕТЕ КАКАВ ЋЕ
ЧИСТ ВАЗДУХ ДА ВАС ОШИ-
НЕ ПО ЛИЦУ?

ПАФ?

ЛЕПО?
БАШ
ЛЕПО?

РРР?

ДОСТА МИ ЈЕ
ТВОЈИХ БУРРИЈА?
САД ЋУ ЈА МАТО
ТЕБЕ ДА ИЗБУР-
РИЈАМ?

А... АТИ,
ДИРЕКТО-
РЕ...

БРЗО ДА ГА СА-
КРИЈЕМ?

КРИ?

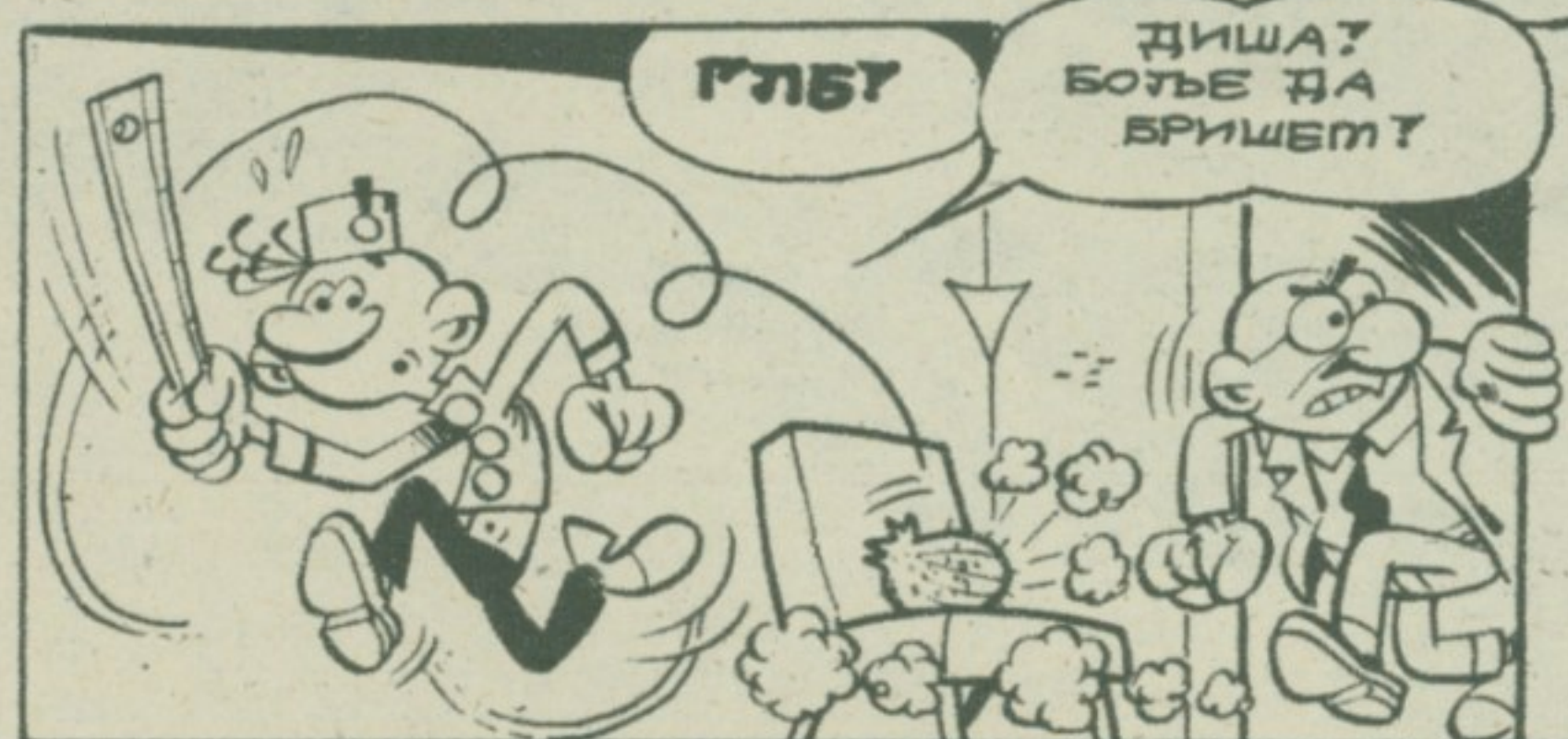
ОХ? ОТПАДЕ
ЈЕДАН
КРАК?

ЕВО, ОВДЕ ЋЕ ДА
БУДЕ НА СИГУР-
НОМ?

ГДЕ САД
ОВО ДА БА-
ЦИМ?

ГЛБ?

ДИША?
БОЉЕ ДА
БРИЖЕМ?

Е, КАКО МЕ ЈЕ
ИЗТОРИО ОНАЈ
ТИП?

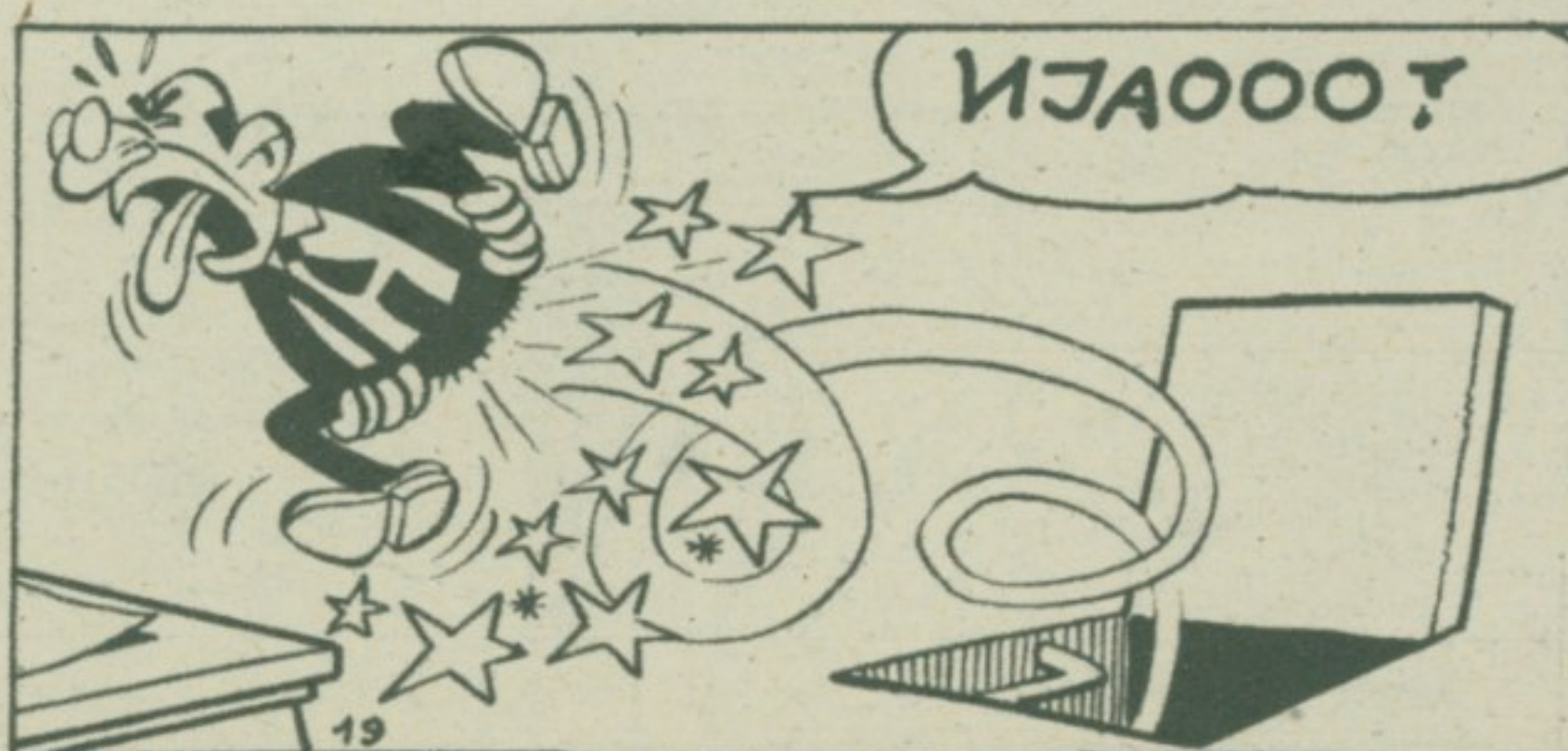
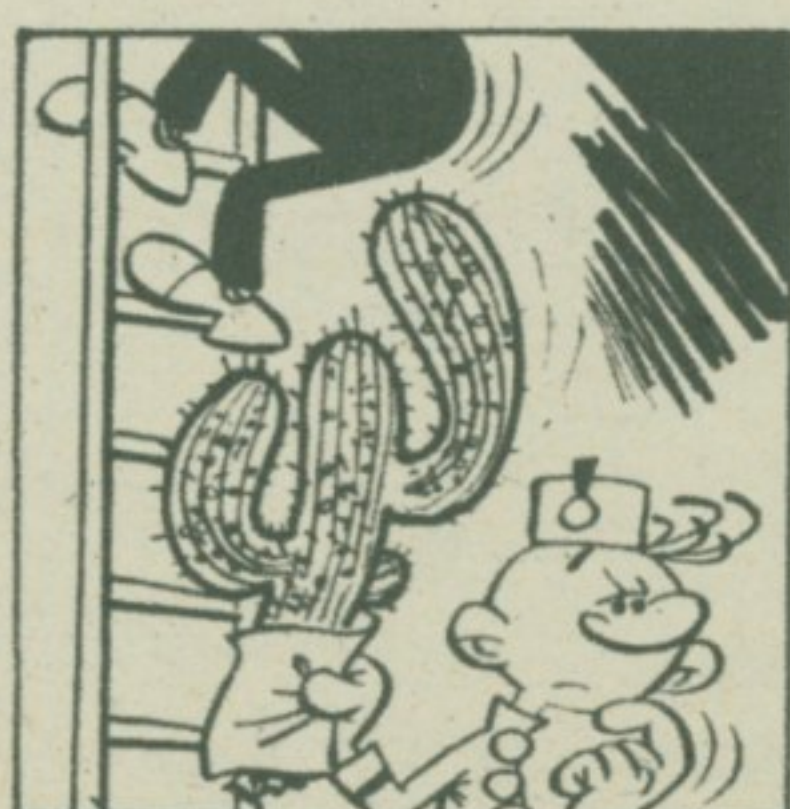
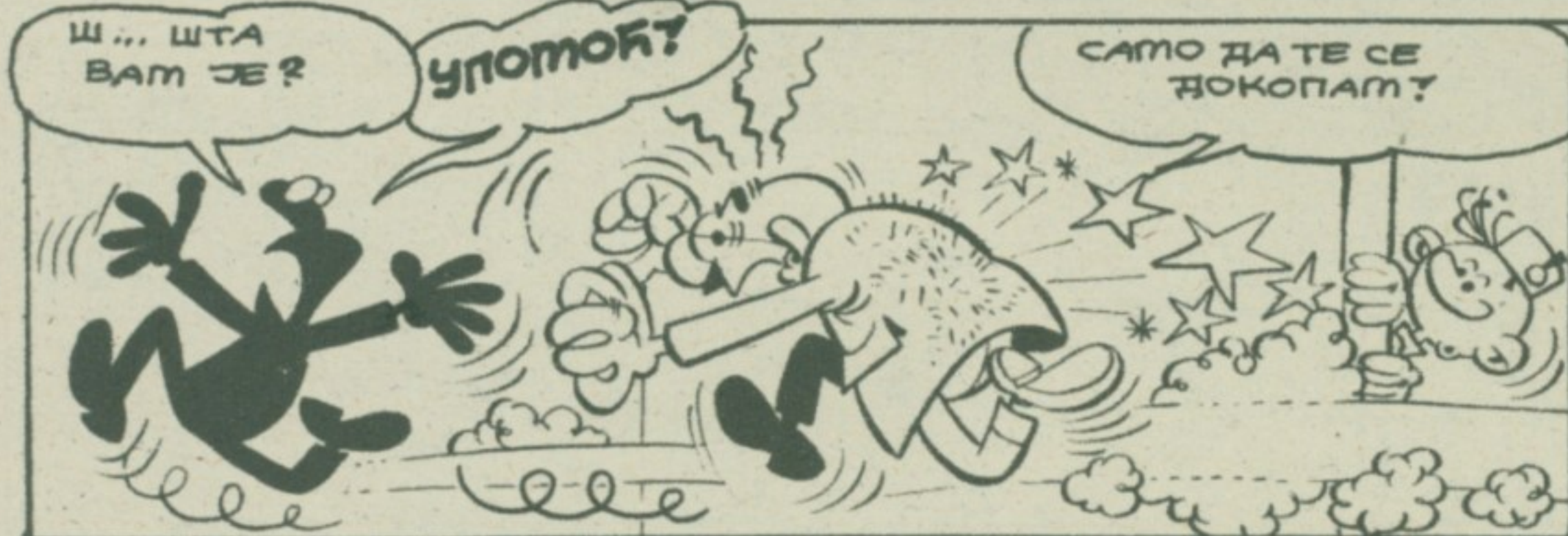
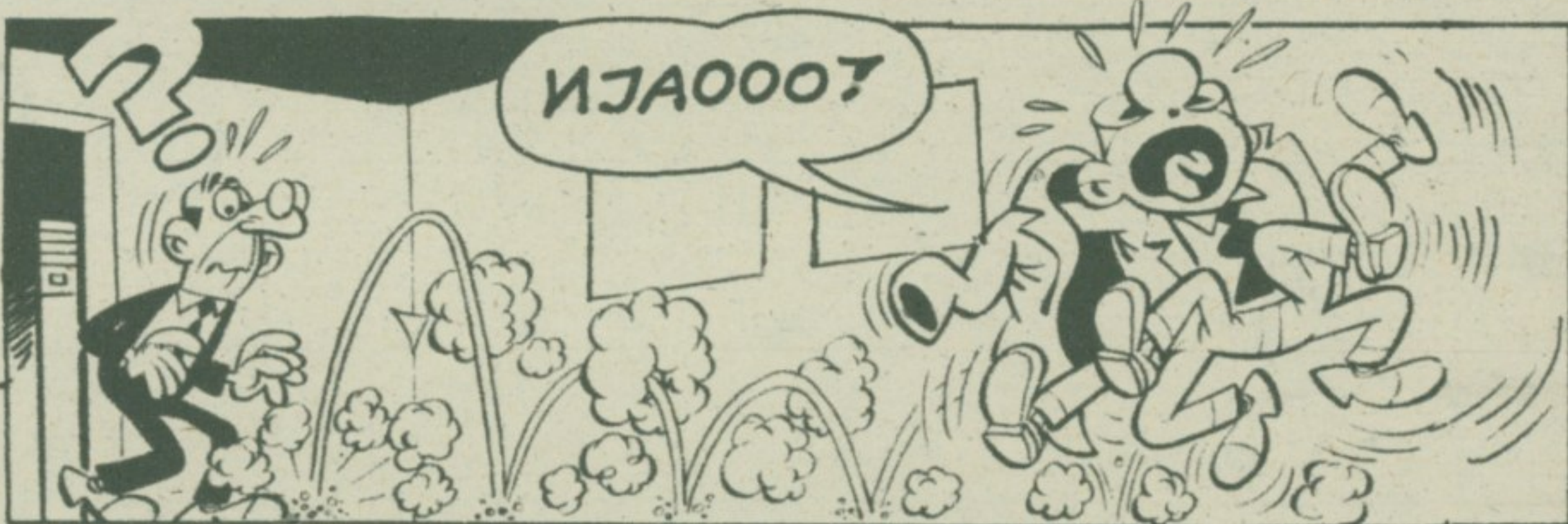
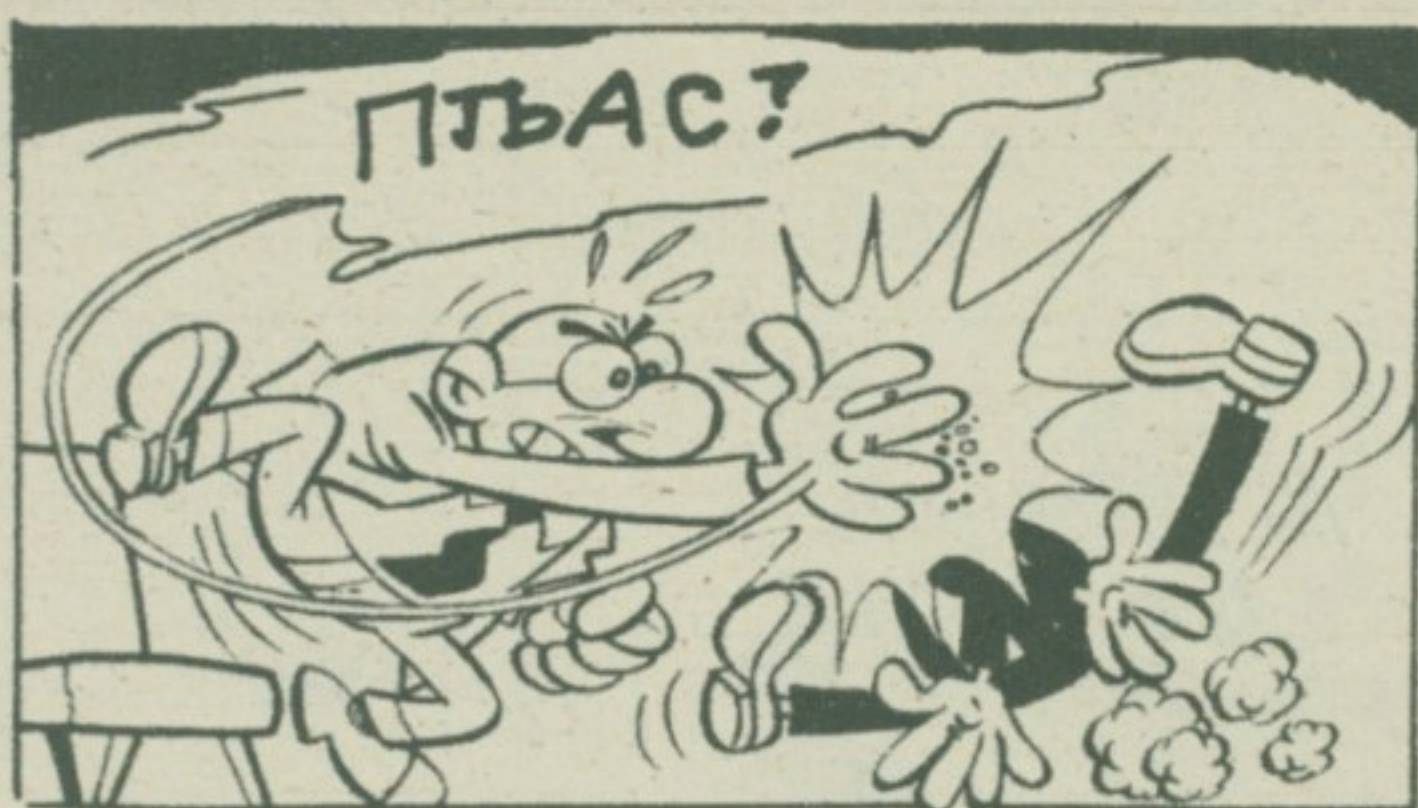
МОРАТ МАТО ДА
СЕ ИЗДУВАТ?

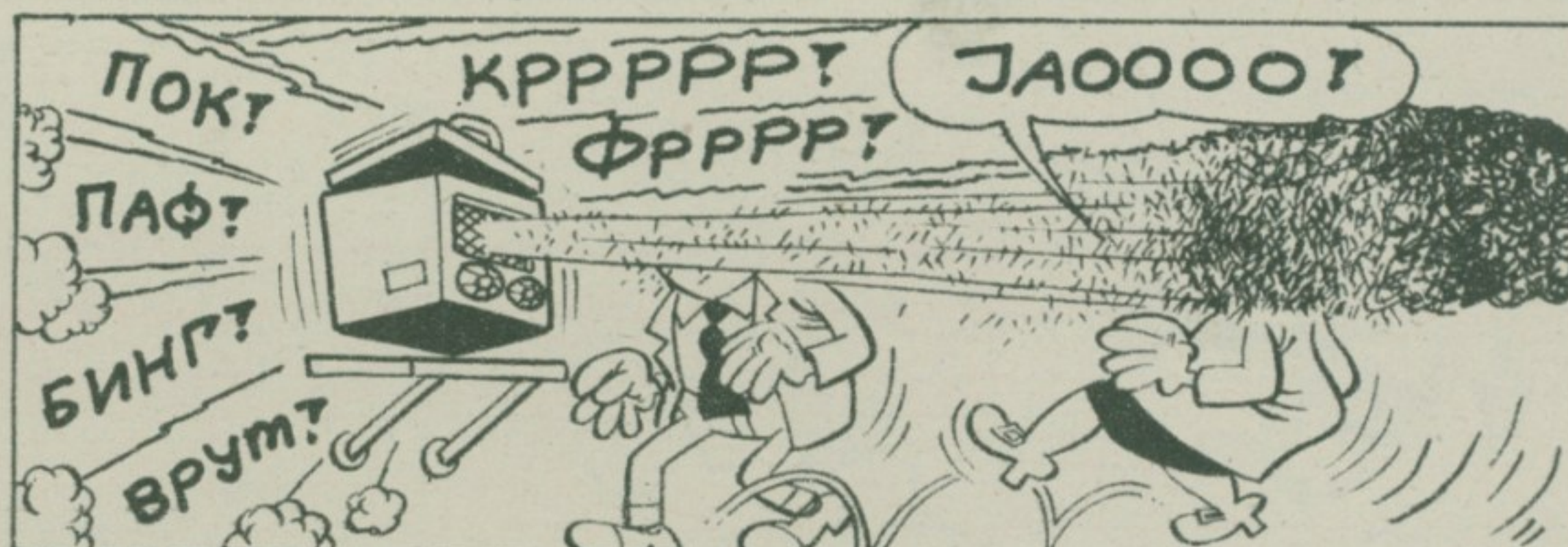
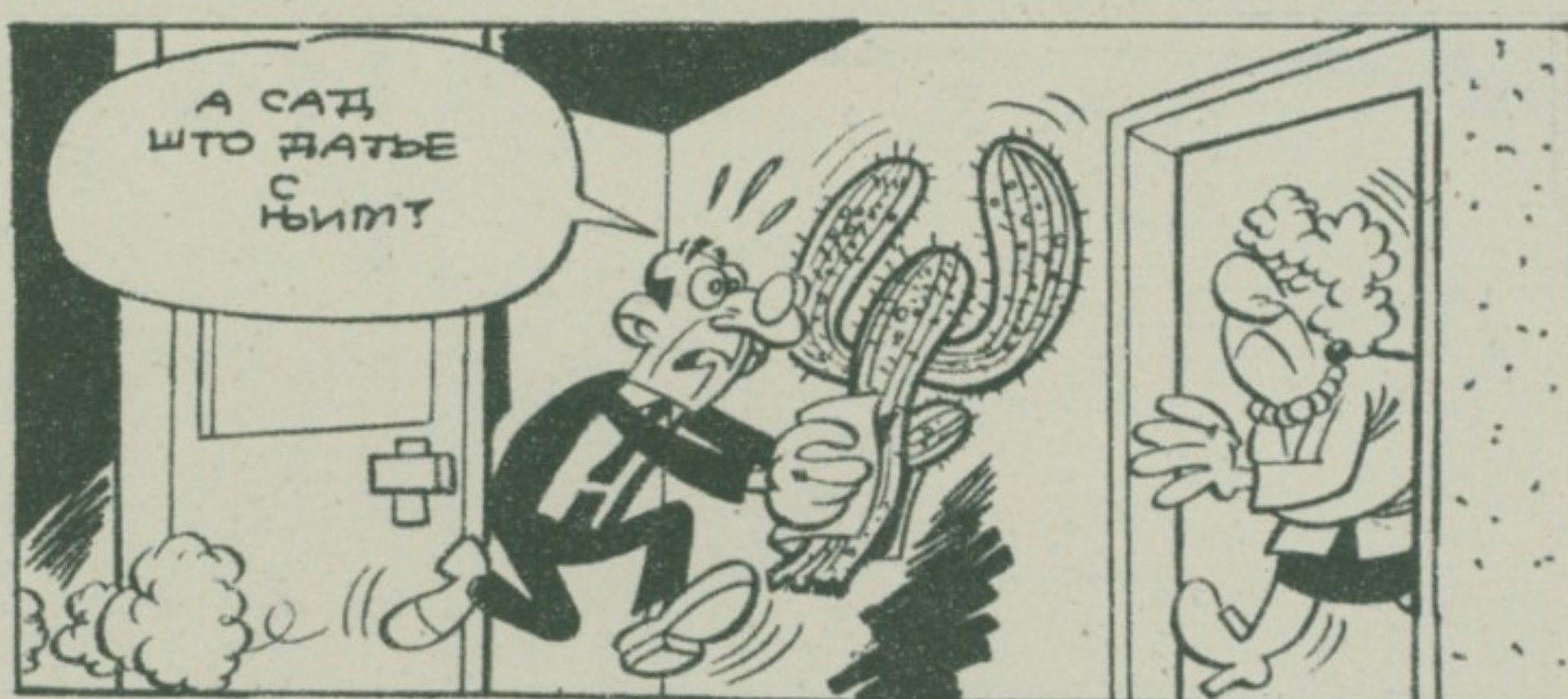

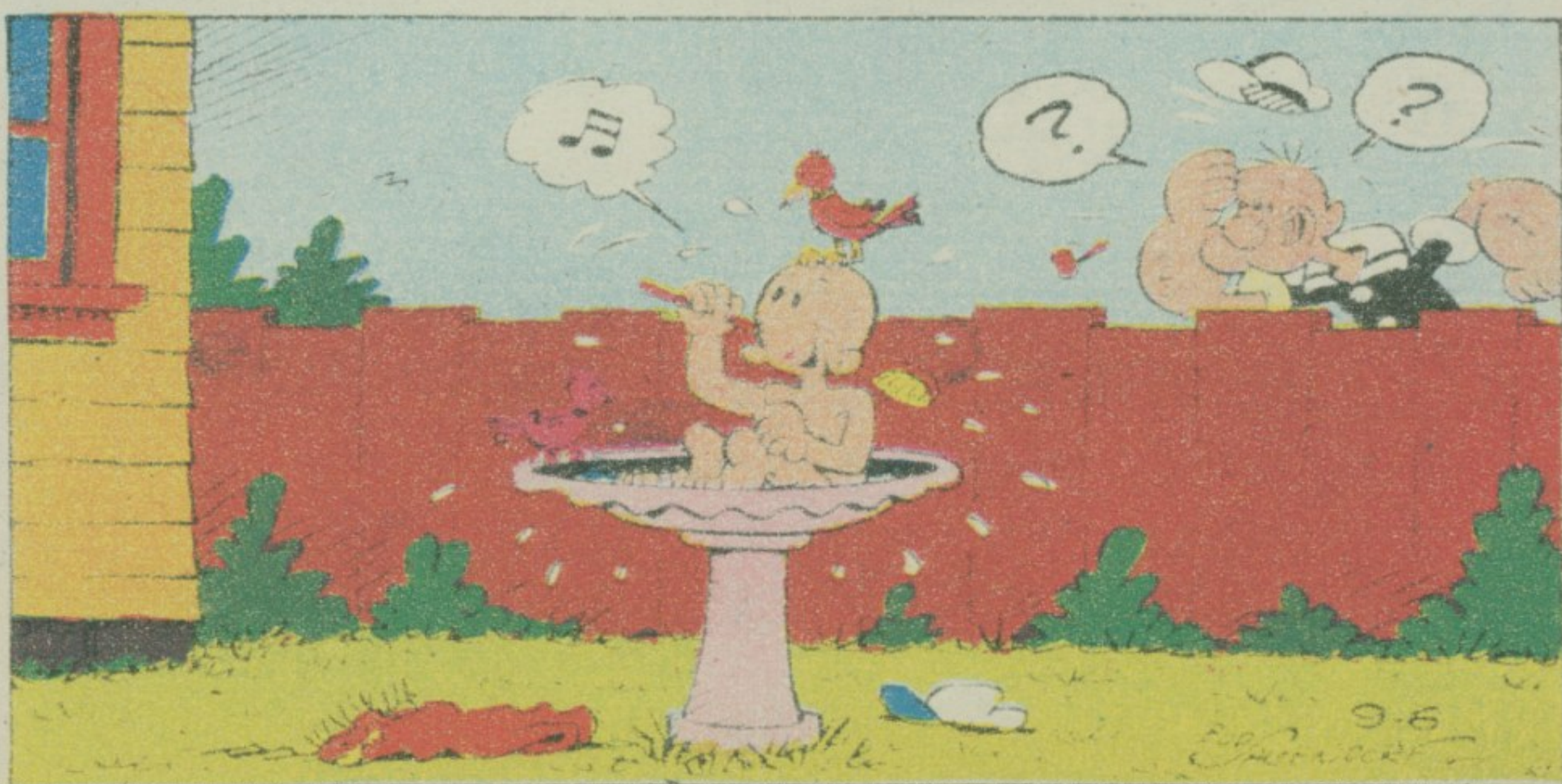
ЏУ? НА ВРЕМЕ
САМ ПРИМЕТИО?

СЕДИТЕ, ДИ-
РЕКТОРЕ? НЕ ТРЕ-
БА ДА УСТАЈЕТЕ
КАД ЈА ЧЕМ?

* КЛУБОМАНИЈА

Судећи према статистици Новозеланђани су рекордери у оснивању разноразних клубова и друштава. Тако у граду Палмерстон-Норсу — око 65 хиљада становника — има 80 спортских клубова и 550 других клубова и друштава. Да наведемо само нека од њих: друштво вегетаријанаца, друштво близанаца уопште и посебно друштво близанаца који личе као јаје јајету, клуб трговаца кашикама, друштво љубитеља ратне стратегије и тако даље. Састанци и посела у оквиру клубова и друштава омиљена су разонода Новозеланђана.

* МУЗЕЈ ПАПРИКА

У Михалтекеу, у близини Сегеда, у Мађарској, налази се једини музеј у свету посвећен — паприци. Ова биљка, коју на неким језицима називају још вртним слатким, или чилеанским бибером, има зелене, жуте или црвене плодове особеног укуса, понекад веома љуте што долази од актиноида капсаицина.

Паприка води порекло из Америке где су је гајиле још старе Инке. Већ у та давна времена било је познато око четрдесет врста паприке. После открића Америке паприка је пренета у Европу, прво у Шпанију, а затим и у остале земље. Међутим, у Мађарску, где се сматра националним зачином, паприка је доспела не из Шпаније, већ из Турске због чега је у неким мађарским покрајинама називају турским бибером.

Масовна употреба млевене или туцане паприке, како сведоче музејски материјали, почела је у Мађарској у 18. веку да би је већ век касније у Мађари извозили и у друге земље.

* НЕВОЉЕ ЗБОГ ВИСИНЕ

Како су показала истраживања извршена прошле године, просечан раст јапанских младића и девојака повећава се из године у годину. Од 1971. просечна висина седамнаестогодишњих младића повећала се за четири центиметра и достигла готово 170 центиметара. Девојке, њихове вршњакиње, постале су више за три центиметра и данас њихова просечна висина износи 154 центиметра.

Ови подаци изазвали су узнемирење код многих индустријалаца јер се одело, намештај и аутомобили намењени унутрашњем тржишту праве у Јапану мањи но у другим државама.

* ДВОГЛАВА ЧЕТКИЦА

У Француској је почела производња „двоглавих“ четкица за зубе. Произвођачи тврде да таква четкица истовремено веома добро чисти и спољашњу и унутрашњу страну зуба.

* НЕ ПУШИТЕ, ШТЕДИТЕ

Према оцени канадских инжењера, ако би се у бироима и јавним установама забранило пушење, потрошња енергије за вентилацију могла би да се смањи за више од два пута а да се то не одрази негативно на садашњи степен чистоће ваздуха у просторијама. Међутим, ако би се желело да се из тих истих просторија потпуно уништи загад дугавског дима, онда би за вентилацију требало трошити 4 до 5 пута више енергије но што се сада троши.

КО ЈЕ ОД ЈУГОСЛОВЕНА ПРВИ

Брик са два јарбола приближавао се Тршћанском заливу. На високим јарболима лепршале су заставе Аустро-Угарске Царевине. „Спленидо“ је одиста био сјајан једрењак. Када га је бокелски капетан Иво Висин 1850. преузео из ријечног бродоградилшта Андрије Занона, одушевљен његовим витким линијама с усхићењем је ускликнуо: „Па он је сјајан!“ Тако је новосаграђени брод и добио име „Спленидо“ (сјајан).

Када је 30. августа 1859. брик успловио у Тршћански залив, са градских утврда одјекнуле су топовске салве. Одмах затим са свих бродова у луци, а било их је да их око није могло сагледати, заорили су се одушевљени поклици из стотине грла. Највећа лука моћне империје цара Франца Јозефа клицала је првом трговачком броду који је под аустријском заставом опловио свет.

Са командног моста невеликог „Спленида“ маси је отпоздрављао капетан из Прчања Иво Висин. Пошто је за седам година, четири месеца и седамнаест дана превалио 100 хиљада морских миља брод је коначно бацно сидро. Његов заповедник је ускоро примио Белу заставу која се додељивала за особите заслуге а нико други је осим капетана Висина у Аустрији није добио од 16. априла 1850. када је установљена, све до пада Аустро-угарске Монархије 1918. У родном месту Иве Висина, у Богородичној цркви у Прчању, и данас се чува овај стег. На спомен-плочи његове родне куће пише да је овде угледао свет први Југословен који је опловио Земљину куглу.

Да ли је капетан из Прчања заиста први наш човек који је опловио свет? Неки документи, доскора прекривени незаслуженим велом заборавља, стављају ову тврдњу под сумњу. Уосталом, да видимо шта ти прашњави списи кажу.

НА ФРЕГАТИ „НОВАРА“

Последњих дана августа 1859. Трст је био у правом свечарском расположењу: само четири дана пре него што је „Спленидо“ бацно сидро, у тршћанску луку је успловио брод који се такође вратио са путовања око света. Био је то аустријски ратни брод, фрегата „Новара“. И овог пута са палубе брода који је 30. априла 1857. испоставио из Трста окупљеној маси отпоздрављали су наши људи, чланови посаде која је бројала триста педесет једног морнара.

Под заповедништвом „комодора“ Бернарда Миленторфа-Арбаира „Новара“ се на пут око света

отиснула тобоже као научна експедиција, „у сврху пружања могућности официрима и кадетима да стекну практично знање о навигацији“. Прави циљ овог путовања, међутим, било је проналажење погодног тржишта у далеким крајевима где би се продали вишкови индустријске робе. Ради боље камуфлаже, на броду се заиста налазила и група научника. Но, било како било, чињеница је да се аустријска фрегата „Новара“ у исто време кад и Иво Висин и његов мали једрењак борила са људима мора и океана пловећи око света и прва успловила у тршћанску луку.

На основу старих италијанских и аустријских хроника утврђено је да је 109 чланова посаде „Нова-ре“ носило презимена која су се завршавала на -ић (Ивановић, Марковић, Родић, Ловрић...). Поред њих, на фрегати су пловили и наши људи чија презимена такође без сумње упућују на наше приморје, Истру и Далмацију превасходно: Цар, Пуљан, Милач, Рубеша, Летица... А у давно заборављеној књизи „Путовање аустријске фрегате Новара око Земље 1857-59“, издатај у Бечу 1861. која код нас никад није преведена, страствени истраживач историје нашег поморства Светозар Мусулић је на једном месту пронашао опис који недвосмислено упућује на људе из наших крајева: „...У лепе тропске сутоне било је уживање слушати хор који је певао дивне далматинске песме...“

Путовање фрегате „Новара“ око света било је веома напорно: за две године путовања с брода је дезертирало једанаест морнара, док је осам морнара умрло... Међу дезертерима је било пет Далматинаца. У Рио де Жанеиру остао је Анте Брадишић, у Батавији Фредо Аралица из Зларина, у Шангају Анте Ферлања са Дутог Отока, Андрија Бајановић и Анте

30 ГОДИНА ПРЕ ВИСИНА

НЕКИ ПОДАЦИ ОСПОРАВАЈУ ПРВЕНСТВО МАЛОМ „СПЛЕНДИДУ“ ТВРДЕЋИ ДА ЈЕ ОН ТЕК ТРЕЋИ БРОД НА КОМЕ СУ НАШИ ЉУДИ ОБИШЛИ ЗЕМЉИНУ КУГЛУ.

Петрошић са Виса. Они су тако постали наши први емигранти у далеким земљама Јужне Америке и Далеког истока. Они нису избегли само због превеликог напора већ су и слаба исхрана и лош поступак учинили своје...

ЗЛАТО ЈЕ ПРОНАЂЕНО!

Па ипак, фрегати „Новара“ било је далеко лакше него брику „Спленидо“ и Иви Висину. Поред осталог и због тога што је, за разлику од једрењака прчањског капетана, аустријска фрегата опловила свет од запада према истоку што значи да је Рт Хорн, страх и трепет и данашњих морнара, опловила долазећи из Пацифичког у Атлантски океан, а то је неупоредиво лакше. „Новара“ је, између осталог, превалила само 52 хиљаде морских миља. Но, овде није толико важна тежина путовања, реч је о нечем другом. Уосталом, Иво Висин и није свесно кренуо да оплови свет. Отиснуо се у потрагу за зарадом, а баш у то време и до Боке су стигли гласови да је у Калифорнији пронађено злато. Изазов каквом човек који је жриво желео да се обогати није могао да одоли. На растанку у Антверпену, одакле се „Спленидо“ храбро отиснуо у свет, рекао је свом рођаку, бродовласнику Шпиру Висину:

— Или богатији и славнији од тебе, или мртав! Висин је стекао славу,

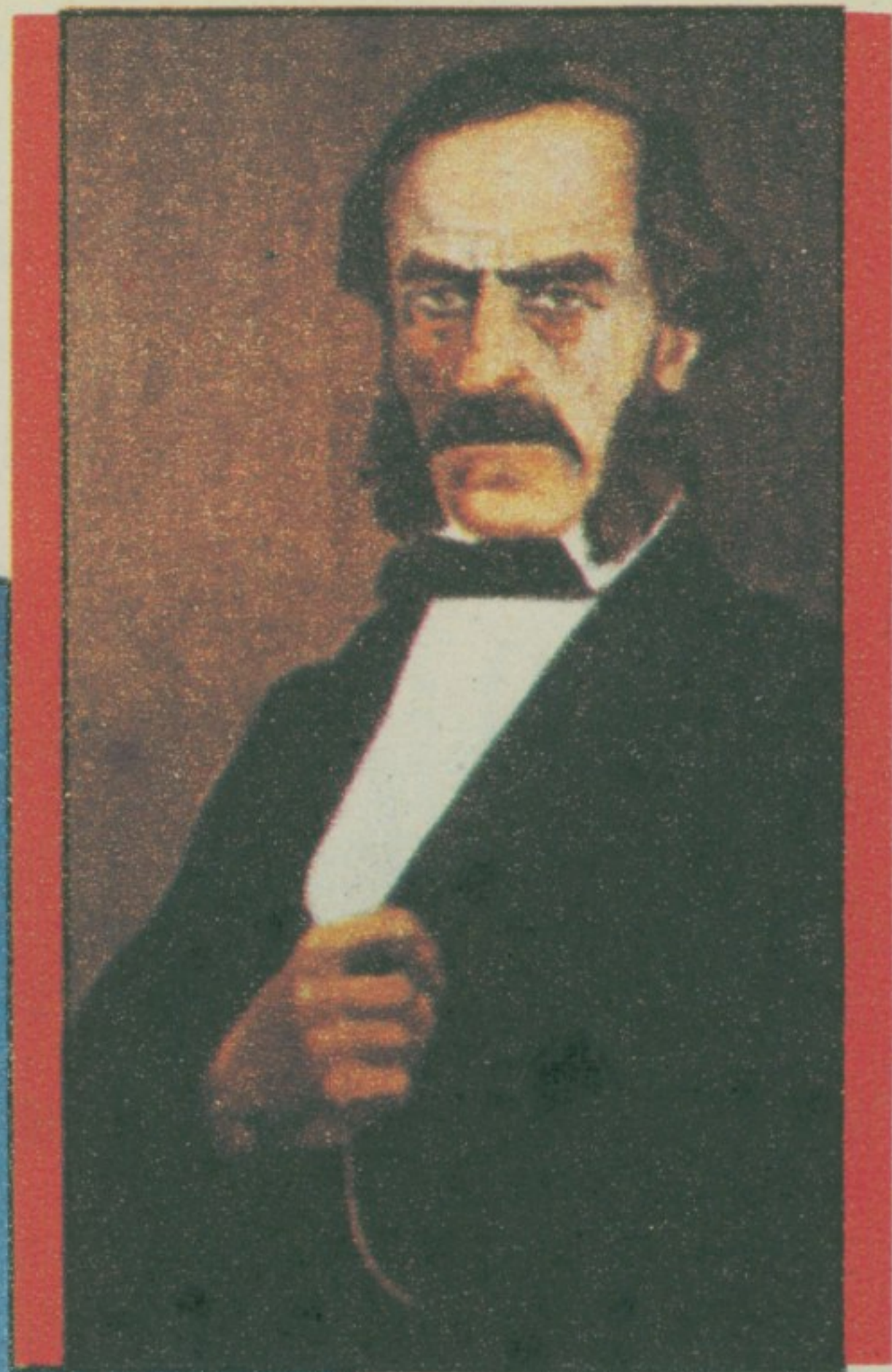
ОПЛОВИО СВЕТ

али, се није баш обогатио јер је његов брод често морао да плови празан, „у баласту“, како би рекли поморци. Због тога је на путовању и остао тако дуго — преко седам година. Несумњиво неустрашив и вешт поморац, Висин је, по свој прилици, тек при крају свог путовања схватио да је заправо опловио свет. Међутим, један други

тао где је доскора био — у књизи О. Е. Коцебуа „Ново путовање око света 1823-26“ и неким поморским списима Санкт Петербурга (данас Лењинград) — да Предраг Ковачевић, професор Више поморске школе у Котору, није велики заљубљеник у Боку и њено поморство. Како зна девет језика и има пуно пријатеља по белом свету

је био способан навигатор јер га је исте године Ото Коцебу, морепловац и научник, на свом другом путовању око света одабрао за навигатора.

Мали једрењак „Предпријатије“ кренуо је на свој пут у пролеће 1823. из луке у Кронштату. На његовој палуби налазила се и екипа знаменитих руских научника који су у току

Прчањски капетан Иво Висин отпснуо се у потрагу за зарадом. Тек касније је схватио да је заправо опловио свет.

несрећу, није дуго поживео да би своје име и дело учврстио у историју поморства, како руског тако и нашег, бокелског, као што је то био случај са адмиралима Змајевићем и Војновићем... Умро је у тридесет трећој години.

После овог открића јасно је да Иво Висин није први Југословен који је опловио свет. Ако је Стеван Вукотић пловио под страном, руском заставом, и Висин „Сплендидо“ је на својим јарболима имао туђу, аустријску заставу. Ту су још и морнари, наши људи са аустријске фрегате „Новара“. Ред првенства на основу досадашњих докумената је дакле јасан: Стеван Вукотић, морнари са „Новаре“ па тек онда Иво Висин.

Међутим, стоји чињеница која се не може, бар засад, оспорити. Храбри и вешти поморац из Прчања је први Југословен који је на свом једрењаку опловио свет и који је командовао бродом. На жалост, у то време Бока которска је била под влашћу Аустро-Угарске и Висин је на свом брику морао да има заставу царевине Франца Јозефа.

П. Милатовић

Брик „Сплендидо“ се пуних седам година успешно борио са таласима мора океана и ушао у нашу историју.

наш човек, такође Бокел, из Грбља, с намером је опловио свет, и то пуних тридесет година пре Иве Висина, и пре морнара са „Новаре“.

НАВИГАТОР ИЗ ГРБЉА

Реч је о Стевану Вукотићу. Можда би време учинило своје и млади поморски официр и даље ос-

(о њему је Забавник недавно писао као о „човеку који је открио Химлера“) њему су у руке доспели неки стари списи који су Стевана Вукотића открили нашем поморству.

Зна се да је Стеван Вукотић рођен 1800. године, и да је као шеснаестогодишњак ступио у руски Поморски корпус као кадет. Седам година касније произведен је у чин навигационог официра. Несумњиво

трогодишњег нимало лаког путовања извршили многобројна за океанографију и поморство уопште драгоцен истраживања. Многа дотад непозната острва коначно су се сместила у карту познатог света.

Проћи свим тим дотад непознатим марш-рутама није било нимало лако. Ипак, „Предпријатије“ је 1826. срећно упловило у полазну луку Кронштат. Велики део заслуга за успешно окончање пловидбе

око света, без имало сумње, имао је наш човек, поморац из Боке Стеван Вукотић. Уосталом, и високо одликовање које је добио — орден св. Ане III — казује да је његов удео у овом подухвату био и те како значајан.

Стеван Вукотић је убрзо потом добио команду над јактом „Голубка“, школским бродом где је младе руске поморце обучавао у навигацији и другим поморским вештинама. На

ДОКАЗИ ЗА СУПЕРКОНТИНЕНТ

КРОКОДИЛИ ПРЕПЛИВАЛИ

ЊИГА НЕМАЧНОГ ГЕОФИЗИЧАРА АЛФРЕДА ВЕГЕНЕРА „ПОРЕКЛО КОНТИНЕНАТА И ОЦЕАНА“ ОБЈАВЉЕНА ЈЕ ЈОШ 1915. МЕЂУТИМ, ИДЕЈА О ПОМЕРАЊУ КОНТИНЕНАТА НАСТАЛА ЈЕ РАНИЈЕ. САМ ВЕГЕНЕР ЈЕ ПИСАО ДА СЕ МИСАО О РАЗДВАЈАЊУ КОНТИНЕНАТА РОДИЛА У ЊЕМУ ЈОШ 1911. НАД СЕ УПОЗНАО С ПАЛЕОНТОЛОШНИМ ПОДАЦИМА КОЈИ СВЕДОЧЕ О ПОСТОЈАЊУ НЕНАДАШЊЕ ВЕЗЕ ИЗМЕЂУ ЈУЖНЕ АМЕРИНЕ И АФРИНЕ. СЛИЧНА СВЕДОЧАНСТВА И ПОТВРДЕ ДА ЈЕ У ДАЛЕКОЈ ПРОШЛОСТИ ПОСТОЈАО ЈЕДИНСТВЕН КОНТИНЕНТ НАУЧНИЦИ НАЛАЗЕ И ДАНАС.

У афричкој републици Нигер радила је група француских палеонтолога. Они су маштали да нађу кости опромних, ретких чудовишта. Научници су заиста дошли до значајних открића, али преварили су се у димензијама. Наиме, открили су кости изузрле врсте крокодила чији су одрасли примерци достигали дужину од једва шездесет центиметара. Фосилни остаци нађени су у слојевима окамењеног муља чија се старост процењује на 110 милиона година.

ЛЕМУРИ У ЕВРОПИ

Значај овог открића је утолико већи што су неколико година пре радова у Нигеру у седиментним стенама североисточног Бразила нађени трагови истих таквих миникрокодила. Очитљиво, у то давно доба Атлантски океан био је знатно ужи и крокодили су

могли лако да га препливају.

Лемури су полумајмуни с огромним очима. Сами они, међутим, веома су мали, неки чак прави патуљци који могу да стану човеку у џеп од сакоа. Ови мали мајмуни воле топлоту и живе само у тропским крајевима.

Недавно је први пут откривено да су пре 50 милиона година лемури живели и у шумама Европе! Радећи у једном кречњачком каменолому сарадници природњачког музеја из западнонемачког града Дармштата открили су окамењене кошчице за које се сматрало да припадају младунчету неког човеколиког мајмуна. Међутим, палеонтолози су касније утврдили да то могу бити само кости неког древног лемура — о томе је сведочио специфичан облик предњих шапа и прстију. Лемур чији су фосилни остаци нађени био је

нешто крупнији од данашњих.

Ово откриће засад је јединствено на нешам континенту. А потомци европског лемура живе на острву Мадагаскару.

И ИГУАНЕ НЕШТО ПРИЧАЈУ

Игуане, најнеобичнија врста гуштера на нашој планети, подсећају донекле на изузрле праисторијске велике гуштере. Данас су игуане ретке, налазимо их само на Галапагоским острвима и у тропским деловима Јужне Америке.

Не тако давно у сливу реке Амазон бразилски палеонтолози пронашли су добро очуван скелет игуане која је живела пре, како тврде 45 милиона година. Опис фосилног скелета објављен је у научној штампи уз напомену да су потпуно идентични скелети раније налажени на острвима Фиџи, на Мадагаскару, у Аустралији, па чак и на Гренланду. Све се то одлично уклапа у идеју о раздвајању континената. Под глечерима Гренланда, поред фосилних остатака игуана, биле су нађене и кости тативра чији потомци

данас живе у близини Амазона.

КАКО СУ ПРЕПУЗАЛИ?

Хипотеза о некадашњој вези Африке са Индијским потконтинентом потврдила се и открићем љуштура једне врсте пужева у старим слојевима на обалама језера Рипука у Индији. Ови изузетно ретки пужеве, који живе у слаткој води, данас се могу наћи искључиво на једном једином месту на нашој планети — у језеру Тангањини у Африци.

Налаз из Индије је као

својеврстан „почасни гост“ био присутан на заседању Лондонског ученог друштва посвећеног јубилеју Алфреда Вегенера — стогодишњици његовог рођења.

Селаци који живе у подножју Алпа сачували су још од средњег века веровање да шкољкице, које они налазе у планини представљају амајлију која их може заштитити од болести и других животних недаћа. Када је боље проучио ове мале шкољке, швајцарски

них морских јежева, зубе ајкула и „кљунове“ октопода.

ДИПЛОДУКУС НА АТЛАСУ

Алпи су до геолошког периода јуре били острвски планински ланац у топлотном мору између Европе и Африке, тврди даље Барнуоли, и до почетка кретања и раздвајања континената тај архипелаг више је при-

венца Атласа. Некада је на месту Атласа била делта неке велике реке. Процес стварања планина почео је, судећи по свему, пре 70 милиона година, и подигао цинновског гуштера километар увис. Занимљиво је још приметити да је северноафрички диплодокус „копија“ оног цинновског гуштера који је нађен у једној од јужних држава САД а данас је изложен у Природњачком музеју у Вашингтону. Судећи по свему ови циннов-

кушаца изумрлих још пре 600 милиона година. Данас те наслаге представљају отворене слојеве копна. Одозго су ти слојеви покривени дебелим наслагом песка и шљунка што сведочи о неким крупним променама у клими, највероватније о наступању леденог периода. Изнад свега тога нађен је слој каменог угља који се образовао пре 250 милиона година. Из тих слојева научници су извукли отиске листа папрати,

НАШЛИ СЕ РОЂАЦИ

На јапанском острву Хокаиду нашли су недавно скелет коња који би се по свом изгледу могао назвати далеком рођаком дивљег коња познатог под именом „коњ Пржеваљског“. Коњ чији је скелет нађен на Хокаиду живео је на територији Јапана пре 200 хиљада година. Ово откриће је веома обрадовало јапанске научнике јер је потврђивало хипотезу, изнесену пре неколико година, да су јапанска острва некад била полуострво везано за азијски континент где је дивљих коња некад било веома много. Сама хипотеза поникла је када су на јужним јапанским острвима биле откривене кости изумрлих слонова веома сличних онима који су некад живели у Индији. У Јапа-

АТЛАНТИК

Откуда ајкуле и хоботнице на Алпима, а слонови, пингвини и палме у Јапану? Недавно је у Бразилу откривен скелет игуане потпуно исти као што је нађен на острвима Фиџи, Мадагаскару, у Аустралији па чак и на Гренланду!

палеонтолог Барнуоли одлучио је да потражи њихов „завичај“. На падинама Тесе, једног од мањих врхова Алпа, он је нашао слој седиментних стена дугачак више од километар и по. Ти слојеви могли су се, како он тврди, образовати само у дубини тропског мора. Његов закључак потврђују не само љуштуре шкољки већ и зрна песка коралног порекла и трагови многих морских организама. Своју колекцију научник је допунио и каменом с фосилним остацима једне спирално увијене шкољке. Поред тога, на Алпима је Барнуоли открио и отиске древ-

падао Африци него Европи.

Марокански геолози и палеонтолози открили су на планини Атлас, на висини од око 1000 метара, окамењене остатке мекушаца, тропског дрвећа, папрати која расте по мочварама и кости неког дуповратог гиганта. Стручњаци су веома брзо утврдили да је пред њима добро очуван скелет цинновског гуштера из подврсте диплодокуса који су живели на Земљи пре 150 милиона година. Животиња је била дугачка 31 метар, а по процени тешка двадесетак тона. Ово откриће баца нову светлост на порекло планинског

ски гмизавци живели су некад на истом континенту.

Четири године радила је група професора Џералда Веберса у планинама Елсуерт на Антарктику. Геолози и палеонтолози из америчке државе Минесоте, заједно с геофизичарима и геохемијчарима Јапана и Аустралије, открили су у западном делу шестог континента доказе да је тамо у давна времена владала тропска клима. На падинама планине испод леденог покривача откривени су слојеви настали таложењем у океанима, а у њима фосилне остатке више од двадесет врста топловодних ме-

и то оне врсте чије су трагове раније налазили у Индији и Јужној Америци.

Професор Веберс и његове колеге изводе из свега тога закључак да се пре 200 милиона година Антарктик налазио знатно северније и да је био део суперконтинента од кога се одвојио пре отприлике 180 милиона година. Померање Антарктика према југу довело је до бочног притиска на слојеве које су научници истраживали. Нашавши се притиснут с две стране као у каквом сендвичу, те седиментне стене су се издигле образујући планину Елсуерт.

ну су такође нађене окамењене кости праисторијских птица које нису летеле а достизале су висину већу од два метра. Њихова реконструкција је показала да су оне прапреди данашњих антарктичких пингвина.

Јапанци су веома привржени теорији Алфреда Вегенера и научници ове земље били су у правом смислу речи срећни када су после изумрлих пингвина открили на својој територији окамењена стабла палми, најближих сродница врсте које су у давна времена расле у Аустралији.

К. В.

ЗАБОРАВИО МУ УШИ

ПИНОКИО
СЛАВИ
СТОТИ
РОЂЕНДАН

ПИНОКИО како га је видео
Енрико Мацанти, илустра-
тор првог издања књиге.

О коме ко није Итали-
јан тешко полази за
руком да правилно
прочита реч PINOCCHIO,
али зато готово да нема о-
собе која не уме тачно да
је изговори: ПИНОКИО.
То је сасвим разумљиво
јер се књига под овим на-
зивом, коју сматрају јед-
ним од најбољих дела класи-
чне литературе за децу,
појавила на више од две
стотине различитих језика
и дијалеката, чак и на е-
сперанту. Рачуна се да је
само у Италији изашло
преко стотину издања Пи-
нокија, укључујући и не-
колико стрипованих верзи-
ја, као и једно веома лук-
сузно издање које данас
стаје преко триста хиљада
старих динара.

Иако смо и сами ко зна
колико пута читали или
слушали ову причу — неко
је гледао филм — морамо
признати да смо се најма-
ње од свега интересовали
за њеног аутора, он остаје
потпуно непознат. Вероватно
из тог разлога америчка
деца, и не само она, верују
да је Пинокио личност ко-

Карло Колоди. По зани-
мању је био чиновник али
се бавио и новинарством.
Дуго је обрађивао поли-
тичке теме, да би касније
почео да пише искључиво
за децу, како је сам говорио,
„зато што је старије ве-
ома тешко задовољити“.

БРЗО СЕ УМОРИО

Право Колодијево пре-
зиме било је Лоренцини.
Рођен је 24. новембра 1828.
Због лоших материјалних
услова школу је нередовно
похађао и најзад је, у сво-
јој шеснаестој години, пот-
пуно напустио. Али, зато
је веома рано почео да
пише. Око 1860. године за
псеудоним узима име јед-
ног села у Тоскани у којем
је рођена његова мајка.
Претпоставља се да је то
учинио да га после једног
оштрог политичког написа
у новинама не би узнемира-
вали, а можда и у част
своје мајке којој је био ве-
ома привржен.

Нежења, веома срдчан и
помало ћудљив човек сјај-
ног духа, обдарен смислом
за хумор, Колоди је 1875.
године прихватио да за
једног париског издавача
преведе на италијански
књигу француских бајки.
Како је ово дело имало
великог успеха код чита-
лачке публике у земљи,
Колоди је добио да преве-
де још неке забавне тек-
стове, једну граматичку,
приручник из аритметике
за основце као и неколико
учбеника из географије.
Онда је, 1881, позван да
сарађује у једном римском
недељном илустрираном
листу. Пошто је стално ку-
бурио с новцем позив је
опремио прихватио и од-

ју је измислио Волт Дизни.
Други опет мисле да је то
народна приповетка и да
правог аутора нема... У
ствари, прича о Пинокију
је плод маште једног Фи-
рентинца који је живео у
прошлом веку и звао се

Пинокио између карабињера: позната епизода
из живота несташног лутка насликана вештом
руком Атилија Мусина. Сасвим је сигурно да
најуспелија италијанска верзија ове приче мно-
го дугује управо њему. Лево је јапанска вер-
зија а десно плакат за прославу стогодишњи-
це Пинокијевог рођења, дело Атилија Каси-
нелија.

新しい文芸アンソロジーとして
生かされた大傑作の物語
その魅力を伝えるために
特別に制作された

世界名作文学

Прича о дрвеном обешенану мена срца који постаје дечан од нрви и меса, објављена први пут 1881. године, обишла је читав свет и досад штампана у милионима примерана. О њеном аутору, међутим, мало се зна, баш као и о чињеници да је прича лано могла остати недовршена.

Колодијев лутак не признаје границе: лево је насловна страна грчког превода из 1955. године; у средини — совјетска верзија из 1965; десно — једно кинеско издање из 1957. године.

мах се бацио да пише прве главе приче о дрвеном лутку — на папиру за писма, обавезно плаве боје. Уз свој рад приложио је и напомену за уредника: „Учини са овом детињаријом шта хоћеш, али ако је убадиш у штампу, не заборава да ми платиш. Јер, мени у овом тренутку недостаје новац а теби наставак приче“.

Шта се после овога догодило није баш сасвим јасно. Наиме, испоставило се да је Колодију све ипак брзо дојавило јер су се наставци нередовно појављивали и нису били довољно повезани због чега је стално водио рат са издавачем. Упркос одушевљењу публике Колоди се уморио: на завршетку једног наставка, испричавши тек трећину Пинокијеве приче, написао је реч „крај“. Уследили су протести младих читалаца, тако да је уредник „Дечјих новина“ морао да да објашњење. У ствари, објавио је следеће: „Господин Колоди ми је писао да је његов пријатељ Пинокио још жив и да ће испричати још много лепих прича из његовог живота“. И заиста, четири месеца касније на новинским странама су се појавили нови наставци приче о дрвеном лутку; и то под насловом: „Пинокијеве авантуре“.

НВАРИ ДЕЦУ

Ово Колодијево нередовно писање одразило се не само на ток приче већ и на њену логичку повезаност; појавиле су се неке контрадикторности у тексту. На пример: у једном наставку Ђепето заборавља да Пинокију направи уши, а он се већ у следећој епизоди ипак појављује са њима. Исто тако, Пинокио у почетку продаје свој буквар и напушта школу, а касније се испоставља да уме да чита. Чини се, међутим, да је Колоди својом непогрешивом интуицијом тачно знао да одреди до

које мере може да иде у непрецизности а да то млади читаоци прихвате као такво или, можда, уопште и не примете. Јер, чињеница је да се нико од њих није пожалио на ове пропусте.

Колоди је затим ауторска права, уз одређену накнаду, препустио издавачкој кући Пађи тако да су се 1883. неки наставци приче појавили између корица као књиге. Али, са њиховом продајом није ишло онако као што се очекивало: родитељи су једноставно одбијали да деци купе ове књжице. Разлог — сматрали су да их несташко Пинокио подстиче на непослушност.

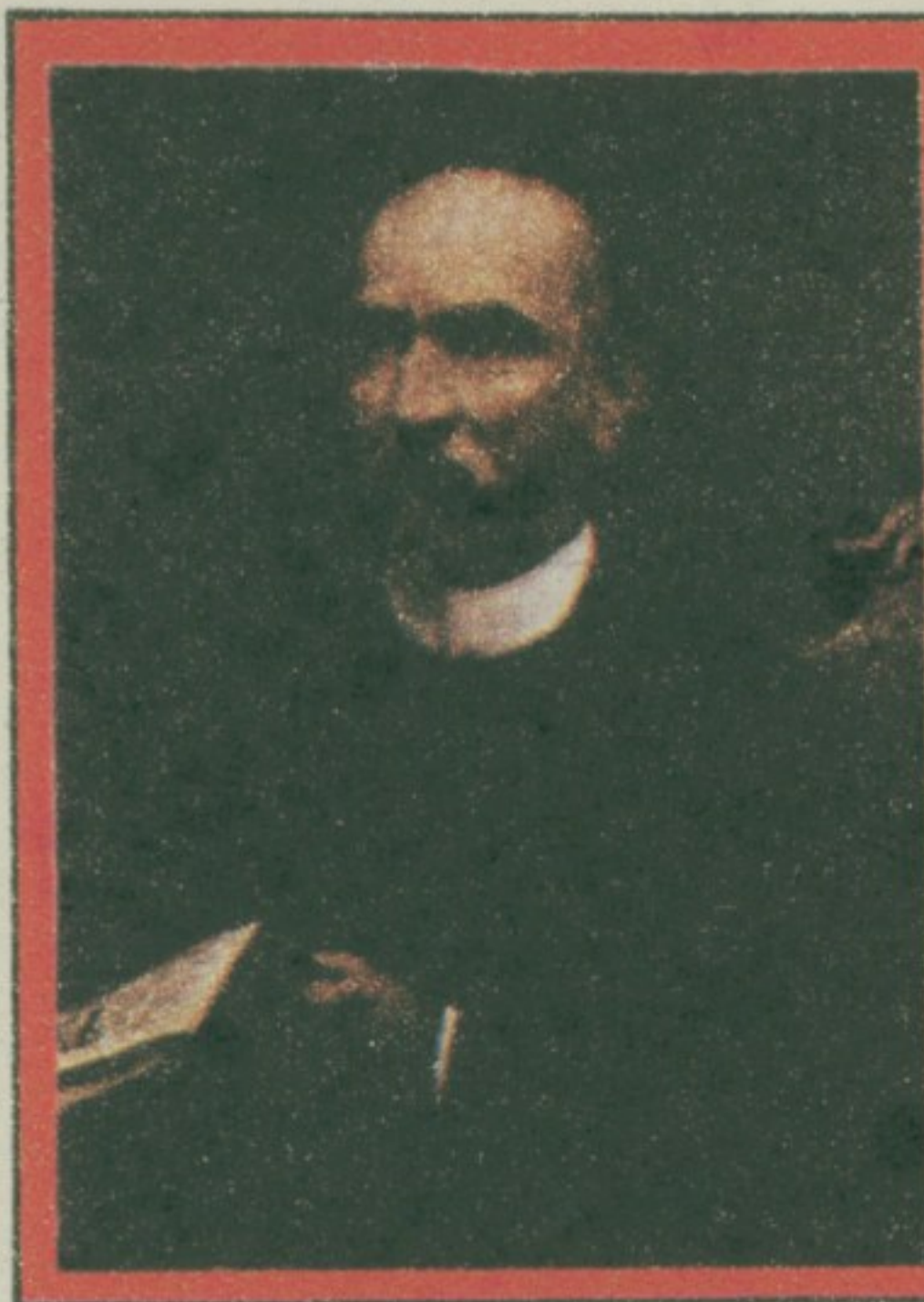
Иако су то била прилично тешка времена, како за писца тако и за књигу, он ипак није посустао и књига није заборављена, можда и због тога што је читава једна генерација деце усвојила Пинокија и љубав према њему претворила у тики покрет за његово постојање. Пинокију је поново скочила популарност.

ПРОГУТАО НАС ДУГ!

Колодијеви биографи као и многи савремени писци и критичари сматрају да је ова симпатична прича пуна акције стварни одраз времена у коме је њен аутор живео. А он је био веома друштвен човек који је све своје слободно време проводио с људима — у бољим као и у оним лошијим кафанама у граду и околини. Тако је сам себи пружио прилику да упозна сваки кутак Фиренце и живот свих слојева, укључујући и оне најсиромашније. Људи које је упознао и стварни догађаји поново су оживели у његовом делу. Сасвим је вероватно да се одломак који говори о Лисици и Мачку заснива на догађајима из живота једног непоправљивог крадљивца кокошки који је живео у његовом кварту и управо се тако звао: Мачак.

У причи постоји сцена у којој Пинокио доспева у стомак огромног кита и тамо сусреће Ђепета, свог оца, и неког Тона. Ова епизода, на пример, настала је на лошем искуству које је Колоди имао са једним богатим Фирентинцем: његов отац је од овог богаташа узео извесну суму новца на зајам, али пошто

Ђованина је рођена 1868. године и имала је срећу да доживи стоту. Много времена после Колодијеве смрти, 1890, испричала је биографи који се звао Никола Рили како је једном њен отац одвео Карла и њу на острво Свети Крст које се налазило усред неке мочваре у близини града. Острво је било слабо

Портрет Карла Ђорџинија, аутора Пинокија познатог под псеудонимом Колоди

је морао да плати исувише велику камату, дуг га је напустио „прогутао“. Колоди је био приморан да оцу притекне у помоћ и док је сређивао његове рачуне, помогао је уз пут и једном свом другу који му је највероватније послужио као модел за Тона. А он му је у књизи узвратио тиме што је њему (Пинокију) и Ђепету помогао да се срећно домогну обале.

Према једном од Колодијевих биографа чак је и вила Ђема заиста постојала, иако није била вила нити је имала тамну косу као у причи. Звала се Ђованина Рађонијери. Писац који је познавао њеног оца, баштована, гајио је према њој нескривене симпатије јер је била тиха, нежна и грациозна, имала дивну плаву косу и исто тако лепе плаве очи.

насељено, земља сиромашна а становништво је, да не би умрло од глади, морало непрекидно и тешко да ради. Тако је, кажу, рођена идеја о Острву вредних пчела.

КАКО МЕ ВИ ЗАМИШЉАТЕ?

Многе генерације младих читалаца годинама су се забављале авантурама Пинокија и успех књиге иницијативе. Тако је 1952. године Национални комитет Италије за подизање споменика Пинокију (данас Државна фондација Карло Колоди) започео да сакупља прилоге који су на крају премашили ондашњих сто двадесет милио-

на лира. Велики део ове суме пристигао је из иностранства.

Спомен-парк Колоди отворен је 1956. године у близини пишчевог родног места: бронзане фигуре Пинокија, Ђеме и једне птице смештене су усред травњака на тргу који је добио назив „Чаробни“ јер је сав попљочан мозаицима који представљају призоре из приче и има забавни парк са сталном изложбом италијанских и страних издања књиге.

Из тог времена остала је забележена једна занимљива полемика око тога да ли и колико бронзани Пинокио, чији је аутор Емилио Греко, личи на себе. А нико у ствари није ни знао како изгледа прави јунак приче јер су Колодијеви описи Пинокија били исувише уопштени. До забуне је, изгледа, дошло због тога што је већина познавала његов лик кроз прве илустрације књиге: дугачке танке ноге, узан струк, шиљати шеширић, кратке панталоне и широк капут са густо набраним оковратником.

Италијани се нису сложили ни са Дизнијевом представом Пинокија, сами су 1971. године снимили свој филм. Ипак, све је брзо заборављено, победила је љубав за Пинокија и данас његов парк бележи цифру од две стотине хиљада посетилаца годишње.

Колодијев лутак се и даље налази међу најбоље продаваним књигама и има га у готово свакој породичној библиотеци. Родитељи обично коре децу на тај начин што им кажу да ће им, уколико не уче, ући пораста као у магарца — као што се догодило и Пинокију зато што се играо са бадавацијама уместо да иде у школу и учи. Осим тога, постао је обичај да се искреност детета мери носем, тако што се каже да ће му порастаи уколико не говори истину, као што се догађало и Пинокију увек кад је покушавао да слаже.

Д. В.

*СТРАНА

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

ПЕСМА
НЕДЕЉЕ

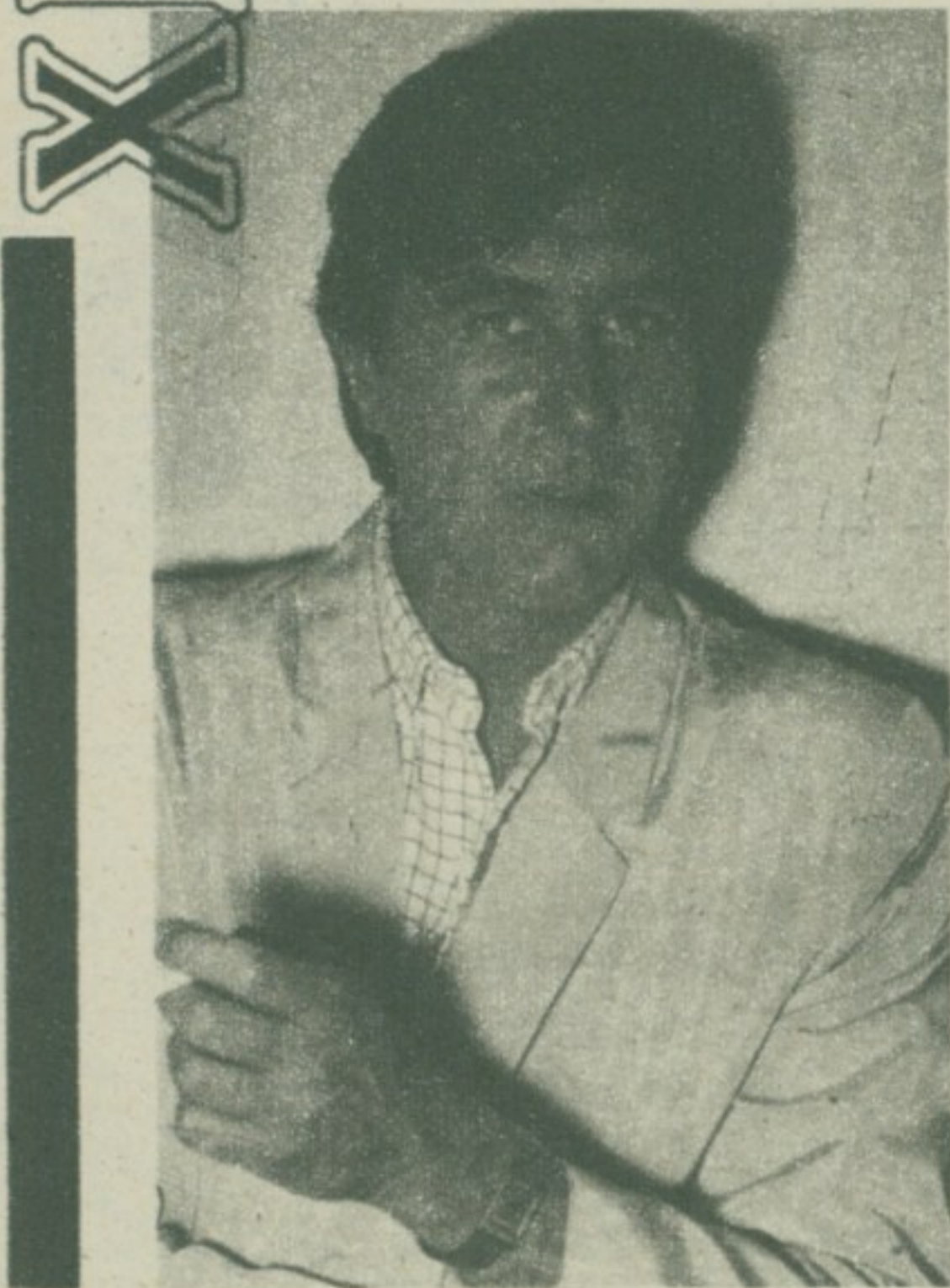
ЉУБОМОРНИ МОМАК (JEALOUS GUY)

Музика и текст: Џон Ленон
Извођач: Брајан Фери

I was dreaming of the past
And my heart was beating fast
I began to lose control
I began to lose control
I didn't mean to hurt you
I'm sorry that I made you cry
I didn't mean to hurt you
I'm just a jealous guy

I was feeling in secure
You night not love any more
I was shivering inside
I was shivering inside
I was shivering inside
I didn't mean to hurt you
I'm sorry that I made you cry
I didn't mean to hurt you
I'm just a jealous guy

I was trying to catch your eyes
Through that you was trying to hide
I was swallowing my pain
I was swallowing my pain
I didn't mean to hurt you
I'm sorry that I made you cry
I didn't mean to hurt you
I'm just a jealous guy

БРАЈАН ФЕРИ РОКСИ И МЈУЗИК

Има већ више од једне деценије нао је Брајан Фери ступио на светску музичку сцену формирајући ансамбл „Рокси мјузин“ (ROXY MUSIC). Било је то новембра 1970. године и од тада је много познатих музичара прошло кроз ову формацију. Брајан Фери се у својој групи ангажовао као композитор, певач, свирао је клавир...

Први албум издат 1972. године носио је исти назив као и група „Рокси мјузин“ и доживео је велики успех. Исте године се и њихов сингл „Virginia plane“ нашао на светским топ-листама, па је тиме био обезбеђен продор у музичку елиту. Најсветлији тренуци ансамбла вероватно су били када је Ено свирао синтисајзер, Фил Манзанера гитару а Енди Манеј сансофон, дон је Брајан Фери дочаравао слику рокера из педесетих година. Насније је дошло до разлаза па је и група „Рокси мјузин“ доживела трансформацију и релативан пад. Брајан Фери је ипак наставио да се бави музиком па је ових дана поново у центру пажње због новог аранжмана старе Ленонове композиције „Љубоморни момак“. Џон Ленон је написао ову песму још 1971. године, али је у новој верзији добила помало и лични карактер. Кану да се Брајан Фери заљубио у врло привлачну девојку Џери Хол која је била фото-модел. На његову несрећу, њу је запазио и чувени Мик Џегер. Симпатије девојке окренуле су се на познатијој звезди па је љубоморни Брајан нашао и лични мотив да оживи стару Ленонову песму „Љубоморни момак“.

По неким — вук је ипак појео Црвенкапину баку, а по неким није! По неким, једном се јавио неки тајанствени Петар па је телефоном наређивао својим момцима шта ће да свирају и где да наступају — и тако је настала група ПЕТАР И ЗЛИ ВУЦИ.

Но, истина је ипак другачија: нити су „вукци“ зли, а још мање страшни, чак се ниједан не зове Петар! Да вам их представимо: Сања Лукић, Милан Поповић и Бојан Баковић певају, гитаре свирају Горан Синадиновић и Војин Јовановић, бас-гитара Синиша Нојковић, бубњеви Реља Обреновић који је уједно и најмлађи члан. Музику воле из срца, нису никакве рачуници — и свирају где год их неко позове. А звали су их са разних страна па су тако више пута наступали у Студент-

ПРИЧА О ЗЛИМ ВУЦИМА

ском културном центру у Београду, у омладинској комуни Врачара (Дадов), у „Кулушићу“ у Загребу, у Клубу сту-

дената технике, на Ташмајдану, у Рокотети на Калемегдану, у Новом Саду... а прошлог маја позвали су их и у Суботицу: — Дођите, свирајте не-обавезно на вечери „слободне форме“! — Позив су прихватили и вратили се као победници овогодишњег омладинског фестивала „Суботица 81.“

Такав однос према музици и публици донео им је много симпатија вршњака, а поготово избор свакодневних тема о којима певају. У међувремену им је изашао и први сингл са песмама „Огледало“, „На плажи“ и „Убица“, а сада размишљају и о првој ЛП плочи. Ако желите да им пишете, то можете учинити преко Реље Обреновића, ул. Мике Аласа бр. 8, Београд.

Азра, Атомско склониште. Џен овај избор вам говори какву музику свира ансамбл РОЗЕ ПЕРТЛЕ!

У групи свирају два рођена брата ДРАГИША МАШИЋ (соло-гитара) и СЛАВИША МАШИЋ (вокални солиста). Поред њих су још и ЗОРАН ВЕЉКОВИЋ бас-гитара, и ВОЈКАН МИЛЕНКОВИЋ, бубњеви. Репертоар увежбавају у

подруму зграде у којој станују, али до сада нису имали проблема са кућним саветом па се надију да их ни убудуће неће имати!

Мирољуб Деспотовић
Слободе 99
37260 Варварин
(хonorар 150 дина)

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ЋИЋЕВЦА

У Ћићевцу већ дуже време дељује група РОЗЕ ПЕРТЛЕ. До сада је имала више запажених наступа у граду и околини. Публика их је примила добро јер момци имају изврстан сценски наступ и веома лако успостављају присан контакт са слушаоцима. Поред својих композиција на репертоару су им и познате песме разних група као што су АЦ/ДЦ, ЗЗ Топ.

У групи ЈАХТАШИ свирају три студента и три средњошколца. Углавном припадају новом таласу, а међу њиховим композицијама налазе се песме „Вертер“, „Мој најбољи друг“, „Кукавица“, „Случај за доктора“ и „Јах таши“.

Чланови су: Бошко Шарановић, вокални солисти Александар Антоновић, клавијатуре, Александар Денић, удараљке, Радивој Цвјетковић, бас, Душан Шулица, соло гитара, Љубиша Марић, бубњеви.

Берза плоча

Желео бих да продам „Meddie“ (PINK FLOYD), „Argus“ (WISHBONE ASH), „Lone star“, „Book of dreams“ (STEVE MILLER), „Alice Cooper“ и др.

Данка Кнежевић
В. Влаховића 4/Ц
25230 Кула

Хтео бих да купим следеће плоче: THE BEATLES: „Yellow submarine“, „The Early years“, „Live in Star Club“, „At the Hollywood Bowl“, и ЛП плочу BARBRE STREISAND на којој се налази „Заљубљена жена“. Арпад Чокаш
Максима Горьког 47
23000 Зрењанин

ЈАХТАШИ

Они који су летовали у Поречу знају да у овом граду постоји и продавница робе без царине (тзв. duty-free shop). Наравно, намењена је само путницима за иностранство, односно власницима јахти. Зато ваљда на улазу и пише „Само за јахташе!“ Шесторица младића из Београда, на летовању у Поречу нису успели ништа да купе у овој радњи али им је натпис на вратима дао идеју да своју музичку групу назову „Јахташи“.

Од формирања групе ЈАХТАШИ прошло је пола године, а шесторица Београђана који је чине сусрели су се са свим проблемима који прате младе музичаре. Прво су им забранили да одржавају пробе у једном стану, а онда се поставило питање како доћи у контакт са широм публиком. Средом, решена су оба проблема: добили су просторију месне заједнице „Сава“ у блоку 45 у Новом Београду, а наступали су у Дому омладине Београда, на гитариади у Кули, али и на великим скуповима где их је чуло више хиљада људи. Следећи проблем који тишти многе младе извођаче — како снимити плочу? Али, за оптимисте ни то неће бити неостварљиво.

МОЈ ИЗБОР

Имам двадесет година, а „Забавник“ читам већ једнаест. Волим све што воле млади, па бих желео да објавите мој избор плоча. Зовем се Митхат Зенај, адреса ми је 38327 Јуник.

ДОМАЋЕ

1. СРЕО САМ ЉУБАВ ИЗ ПРВЕ ПЈЕСМЕ — Сребрна крила
2. МОЈА МАРИНА — Шарм
3. ТИ И ЈА — Генерација 5

4. СТАВИ ПРАВУ СТВАР НА ПРАВО МЈЕСТО — Аеро-дром
5. ЛЕТО — Зана

СТРАНЕ

1. DON'T BREAK MY HEART AGAIN — Whitesnake
2. BLACK IN BLACK — AC/DC
3. BETTE DAVIS EYES — Kim Carnes
4. WHAT YOU'RE PROPOSING — Status Quo
5. BRITISH STEEL — Judas Priest

Продајем одлично очуване албуме PINK FLOYD »A nice pair«, BATRENI ПОЉУБАЦ „Рецепт за рокенрол“ и ЛП »Live at last« (ROLLING STONES), »Waiting for the sun« (DOORS), »Autoamerican« (BLONDIE), »Leave at light« (ERUPTION), »After math« (ROLLING STONES) BLACK SABBATH итд. Цена за дупле албуме 170 за ЛП 80.

Зоран Станковић
Његошева 2 а стан, бр. 5
35250 Параћин

Продајем добро очуване ЛП плоче: СРЕБРНА КРИЛА 1, »Two days

away« (ELKIE BROOKS), »Lady sings the blues« (BILLIE HOLIDAY), »Greatest hits« (JAMES TAYLOR), те две руске ЛП „Само ти“ (СОФИЈА РОТАРУ) и „Песници“ (ВИС ПЕШЋАРИ). Цена по договору.

Биљана Амчевић
Народних хероја 50/19
11070 Нови Београд

Посеједујем извјестан број добро очуваних ЛП плоча које бих желио да продам.

Амер Дегирманџић
Б. Кидрича 71
75280 Кладань

САРАДНИЦИ — ЦРТАЧИ

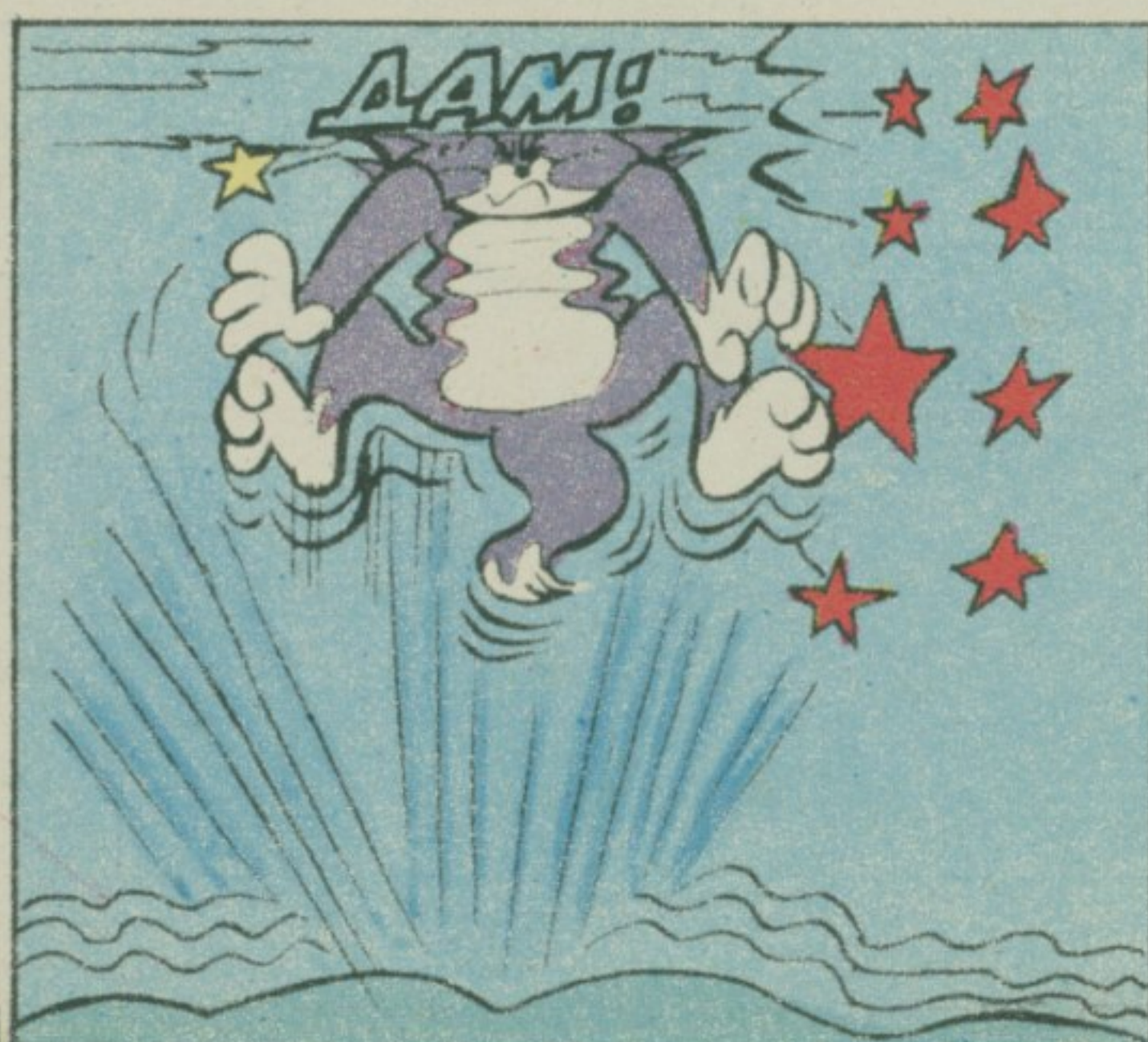
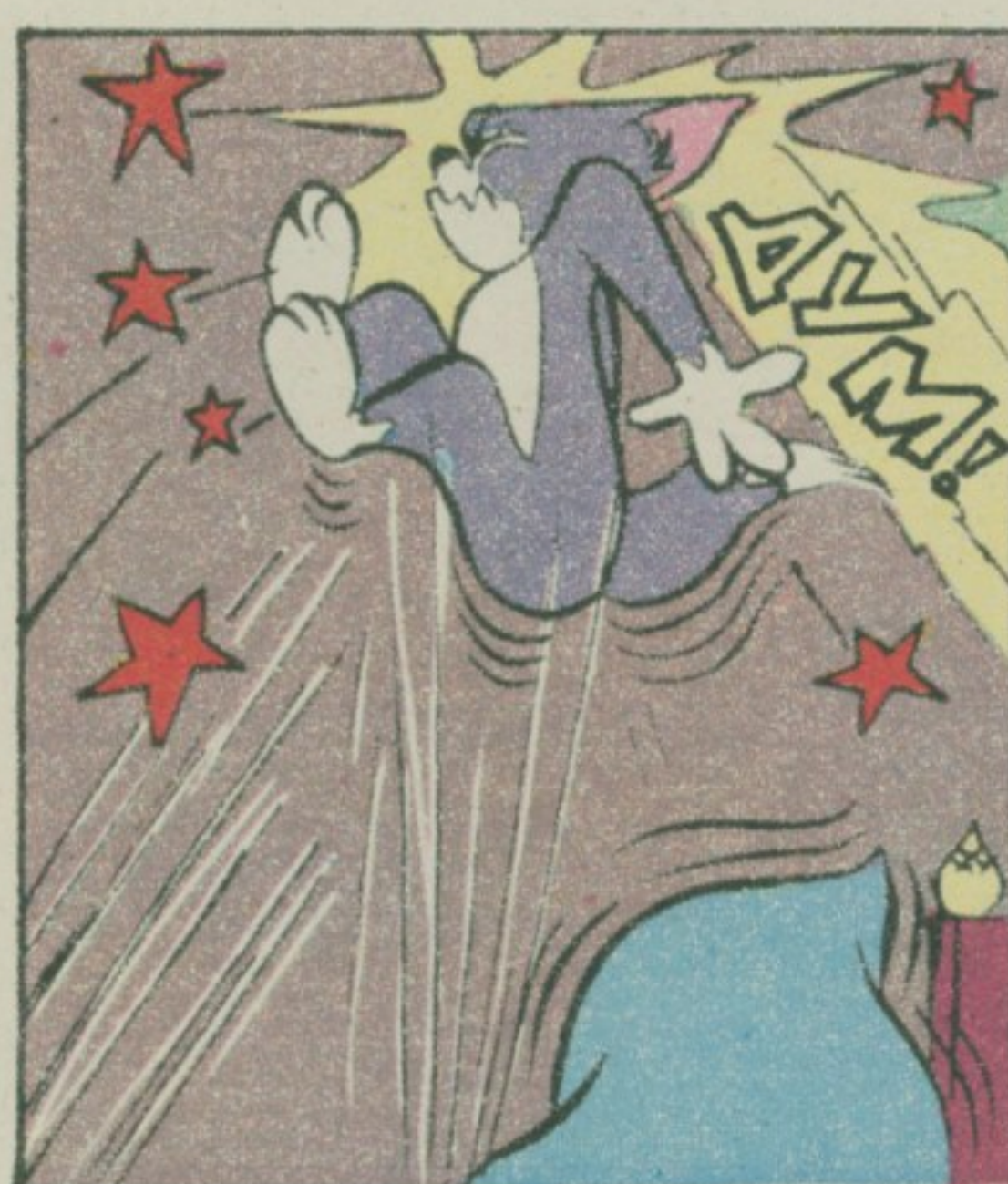
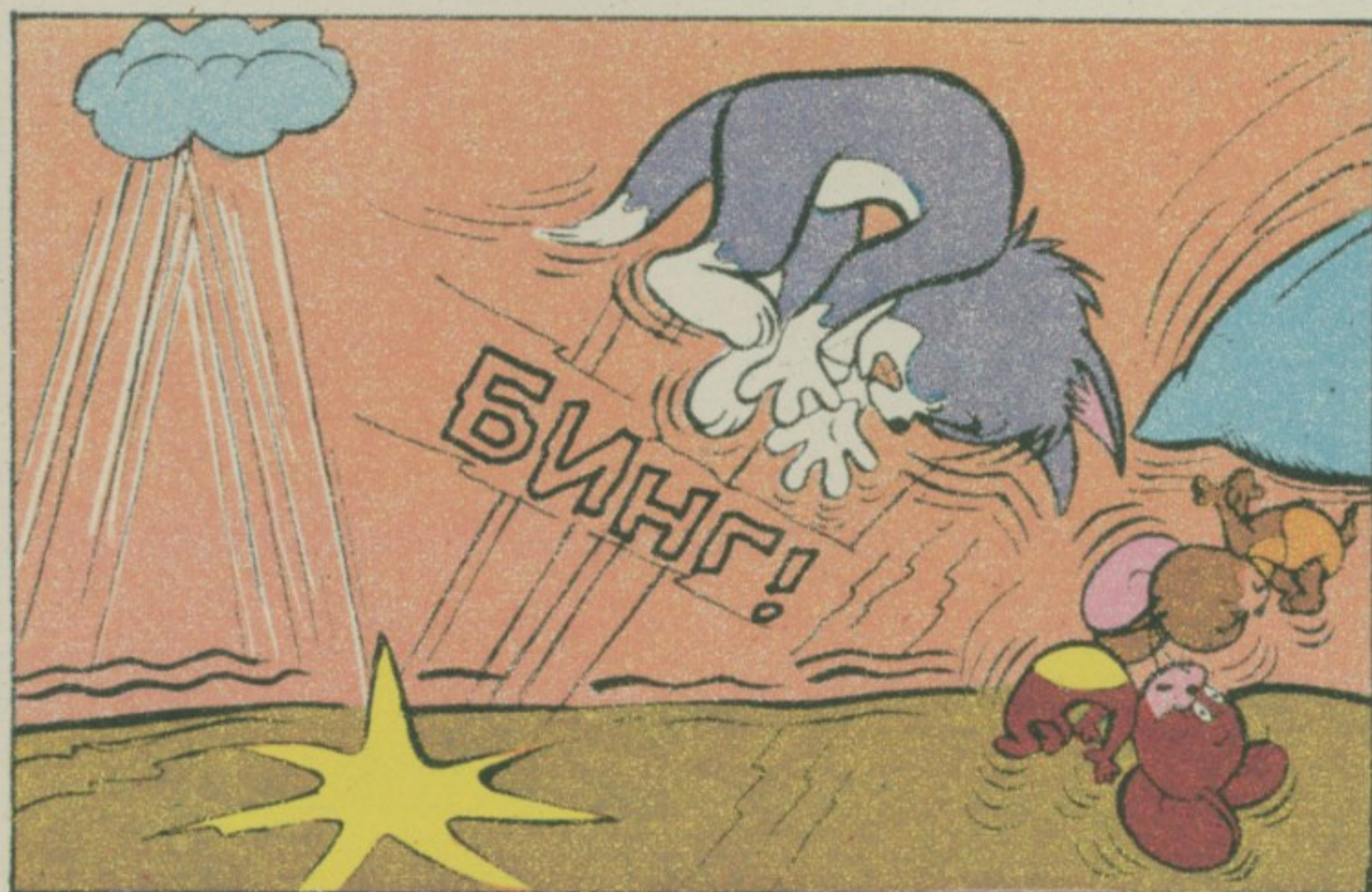
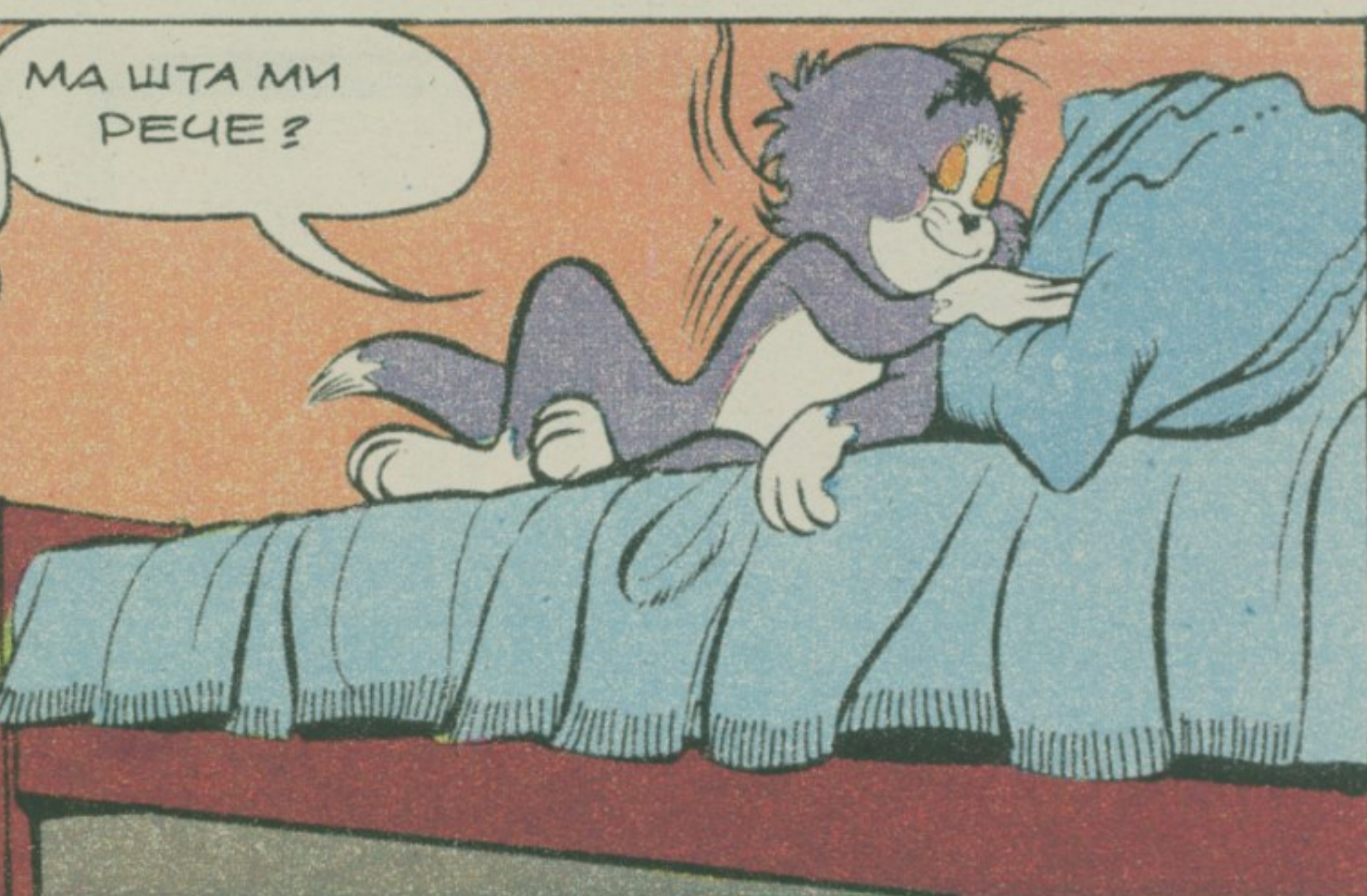

БОРИС ДВОРНИК И ОЛИВЕР ДРАГОЈЕВИЋ
(Аутор: Веселин Јанковић — Никшић)

БАРБРА СТРЕЈСЕНД
(BARBRA STRAISAND)

Аутор: БОБАН ПЕТРОВИЋ
— Параћин —

фигуру **ПЛУТОН** **PEZ** ПОЛИТИЧКИ ЗАБАВНИК

Добили су чланови PEZ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве:

350 640 725 938 955 1111 1220
1208 1549 1558 2157 3003 3119 3435
3496 3566 4039 4236 4500 4531 4534
4766 5176 5390 5703 5866 6082 6143
7210 7220 8876 8903 9151 9863

10117 10199 10328 10367 11945 12135
12282 12445 12576 12999 10117

64052 64055 64061 64062 64067 64074
64085 64089 64107 64135 64145 64152
64188 64190 64201 64204 64206 64231
64255 64281 64290 64336 64352 64378
64381 64389 64393 64395 64440 64470
64481 64483 64507 64510 64523 64554
64555 64572 64580 64584 64606 64615
64620 64642 64654 64665 64678 64685
64690 64695 64697 64703 64733 64740
64741 64751 64763 64770 64773 64791
64797 64805 64809 64811 64814 64834
64838 64842 64854 64861 64884 64919
64939 64956 64960 64980 64983 65000
65002 65007 65014 65027 65061 65077
65078 65094 65096 65099 65119 65127
65156 65191 65209 65241 65244 65265
65279 65281 65296 65315 65334 65341
65353 65389 65394 65409 65425 65434
65449 65466 65474 65478 65479 65530
65561 65569 65576 65589 65594 65596
65600 65603 65621 65627 65665 65675

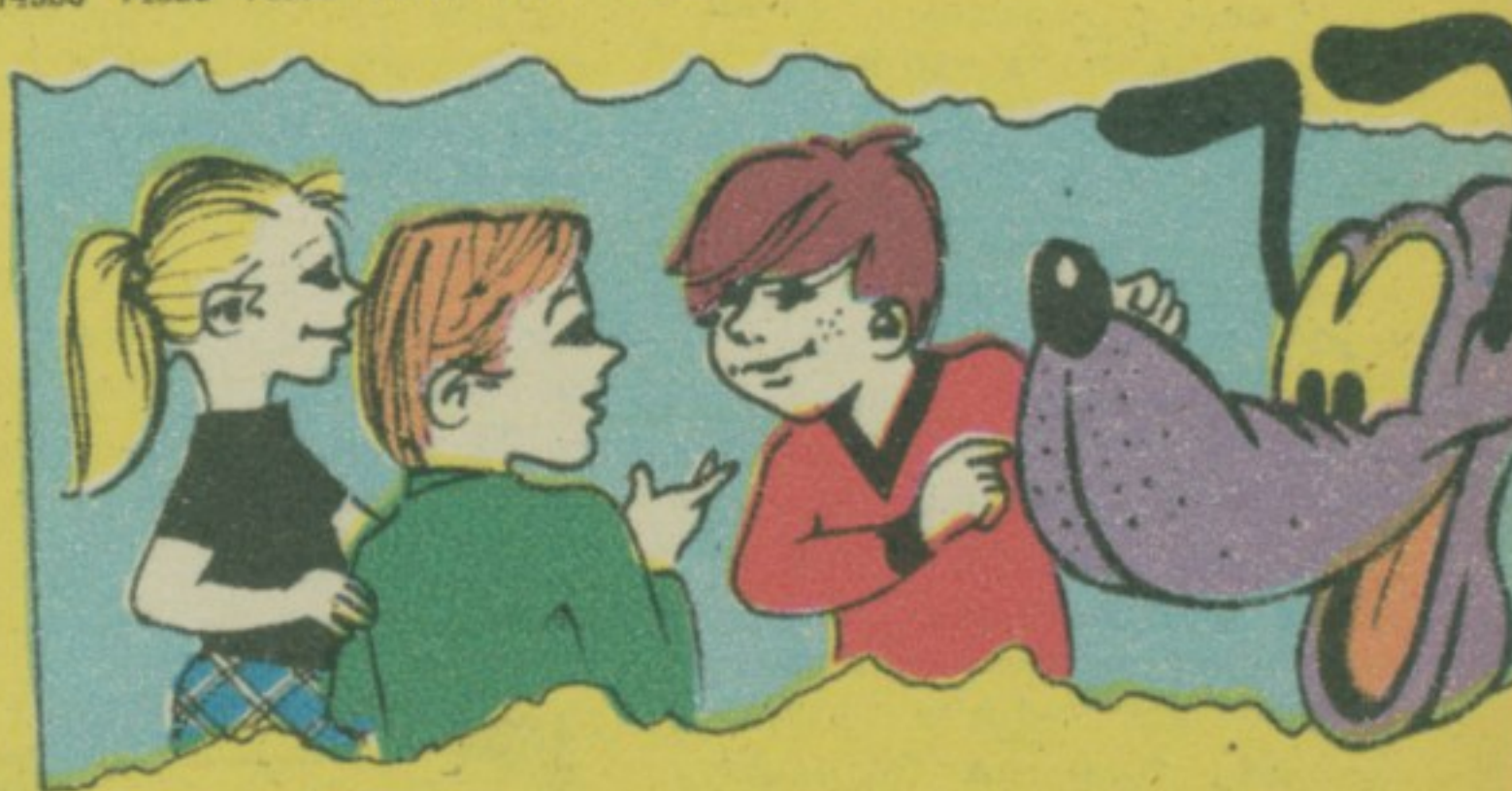
65679 65689 65721 65733 65738 65740
65741 65761 65763 65792 65802 65814
65819 65821 65845 65886 65887 65933
65942 65960 66029 66035 66047 66105
66111 66132 66145 66175 66182 66202
66204 66208 66211 66219 66221 66231
66232 66236 66257 66260 66267 66303
66304 66312 66321 66382 66397 66412
66424 66449 66450 66458 66481 66503
66521 66528 66540 66550 66567 66594
66626 66633 66638 66645 66648 66647
66653 66660 66670 66677 66683 66689
66699 66801 66702 66715 66743 66749
66751 66753 66760 66767 66784 66796
66797 66809 66810 66813 66814 66825
66837 66851 66856 66857 66860 66873
66876 66878 66896 66898 66947 66949
66962 66982 66985 66994 67021 67048
67056 67065 67095 67111 67135 67164
67215 67221 67227 67237 67239 67304
67317 67319 67346 67352 67353 67359
67392 67399 67412 67418 67424 67425
67431 67453 67457 67487 67476 67480
67486 67488 67489 67504 67539 67541
67556 67560 67605 67612 67613 67618
67636 67640 67679 67680 67684 67695
67730 67732 67746 67762 67772 67783
67799 67804 67819 67820 67837 67838
67852 67891 67892 67897 67906 67916
67918 67927 67938 67976 67999 68016
68028 68030 68084 68088 68128 68174
68177 68178 68202 68210 68211 68233
68237 68262 68271 68281 68282 68285
68293 68315 68321 68348 68351 68359
68395 68404 68405 68450 68480 68483
68491 68492 68500 68522 68526 68545
68576 68579 68583 68587 68602 68609
68623 68634 68639 68647 68660 68663
68682 68684 68730 68738 68754 68758
68789 68793 68811 68825 68826 68830
68832 68877 68887 68905 68924 68932

68933 68941 68961 68972 69020 69022
69030 69036 69038 69040 69064 69081
69084 69106 69116 69129 69161 69179
69204 69205 69218 69221 69268 69287
69298 69300 69311 69315 69329 69355
69370 69403 69417 69422 69431 69435
69436 69445 69457 69468 69479 69488
69491 69507 69508 69523 69538 69546
69547 69551 69574 69585 69625 69629
69678 69680 69712 69735 69738 69740
69748 69752 69766 69797 69804 69827
69828 69833 69837 69839 69840 69860
69890 69911 69922 69941 69945 69952
69953 69955 69973 69953
70000 70004 70058 70084 70090 70105
70127 70140 70151 70180 70186 70190
70215 70241 70256 70267 70289 70301
70305 70321 7033 70360 70362 70376
70382 70383 70397 70418 70428 70433
70435 70513 70523 70529 70531 70538
70545 70546 70573 70577 70596 70618
70640 70649 70655 70659 70768 70773
70729 70738 70755 70760 70762 70779
70834 70848 70852 70879 70889 70891
70908 70926 70985 70978 70984 70990
71026 71052 71057 71060 71076 71077
71127 71138 71144 71174 71177 71192
71202 71221 71222 71224 71228 71246
71255 71265 71271 71273 71283 71317
71325 71330 71341 71379 71408 71421
71422 71424 71445 71448 71450 71461
71496 71520 71552 71558 71561 71582
71445 71448 71450 71451 71496 71520
71532 71558 71561 71582 71585 71588
71618 71628 71631 71735 71638 71642
71649 71661 71675 71676 71798 71711
71715 71742 71749 71765 71768 71782
71804 71811 71815 71846 71857 71886
71827 71892 71940 71947 71976 72004
72023 72026 72028 72047 72058 72078
72097 72117 72133 72154 72190 72240

72241 72279 72281 72286 72291 72335
72339 72348 72385 72416 72448 72461
72483 72496 72498 72505 72527 72564
72585 72590 72600 72605 72613 72617
72630 72644 72664 72703 72707 72708
72733 72751 72755 72784 72797 72805
72806 72807 72827 72842 72859 72871
72872 72887 72901 72921 72924 72934
72943 72951 72955 73036 73051 73052
73067 73079 73087 73091 73098 73106
73118 73118 73125 73140 73155 73158
73187 73196 73203 73220 73222 73228
73237 73240 73244 73245 73247 73248
73300 73308 73309 73318 73326 73341
73356 73363 73367 73394 73396 73403
73431 73433 73466 73482 73519 73535
73545 73560 73567 73634 73649 73657
73690 73698 73704 73719 73733 73743
73764 73770 73784 73785 73811 73817
73832 73836 73849 73863 73895 73896
73898 73908 73935 73944 73950 73961
73966 73989 73994 73995 74022 74044
74050 74088 74118 74141 74186 74191 74205
74166 74174 74183 74186 74191 74205
74209 74224 74233 74236 74244 74247
74248 74265 74278 74281 74304 74315
74316 74357 74373 74385 74389 74392
74397 74407 74412 74435 74444 74454
74467 74466 74468 74473 74476
74489 74491 74503 74505 74509 74528
74538 74551 74554 74576 74583 74596
74650 74667 74669 74673 74694 74699
74712 74722 74728 74730 74744 74750
74755 74761 74789 74795 74821 74827
74842 74866 74868 74885 74898 74926
74933 74936 74939 74948 74949 75003

75007 75008 75025 75052 75085 75091
75111 75131 75139 75202 75223 75225
75230 75281 75296 75336 75340 75364
75404 75435 75446 75450 75455 75457
75462 75466 75469 75478 75488 75490
75499 75503 75504 75515 75522 75534
75537 75549 75555 75569 75583 75593
75657 75661 75695 75706 75708 75710
75728 75760 75771 75785 75805 75810
75822 75823 75917 75931 75962 75990
75996 75999 76017 76023 76045 76050
76055 76058 76077 76078 76106 76117
76122 76126 76130 76132 76160 76210
76211 76225 76227 76232 76242 76254
76275 76293 76327 76332 76349 76356
76381 76389 76423 76430 76437 76459
76469 76490 76497 76500 76503 76504
76512 76530 76543 76568 76518 76621
76629 76675 76676 76721 76722 76724
76725 76745 76750 76762 76793 76805
76817 76844 76882 76889 76905 76941
76945 77004 77019 77038 77044 77080
70793

Фигуру ПЛУТОН ћемо испоручити у току новембра

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Свакој месеца наирађујемо 1.000 чланова ексклузивним наирадама — PEZ ФИГУРИЦАМА, које се продају широм свећа.
Овој пући још једна наирада у новембру PEZ МИШ
Наирађене бројеве PEZ чланских караћа објавићемо 20. новембра у Забавнику.
Посћани и ћи члан!
Пошаљи 5 омоћа бонбона PEZ и попуњен кућон на адресу:
PEZ КЛУБ, 61111 Љубљана, ђ. ђ. 8

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

 Улица и кућни број

 Место становања

 поштански број
 Датум рођења

Перуанска амфора на којој је приказан порођај. Зна се да су древна племена у овој земљи с успехом примењивала хипнозу за ублажавање болова.

Жеља да се бол ублажи стара је, ваљда, колико и човек. Зна се, рецимо, да су Египћани и Кинези пацијентима давали опијум, хашиш, индијску конопљу, али су, неретко, прибегавали и физичким мерама — у та древна времена болеснику је лако могло да се догоди да га лекар пре операције онесвести ударцем.

Било је, додуше, и других варијанти: дуго су јаднике које би задесила худа срећа да се разболе опијали пре операције. Непотребно је рећи да је резултат поменуте „анестетичке“ мере врло често бивао само тежак, вишедневни мамурлук...

Зна се, такође, да су нека племена у Перуу с успехом примењивала хипнозу приликом порођаја — техника која је могла да буде делотворна у мистичној и религиозној перуанској култури, али не и у Европи.

ПОМОГАО ДА МУ ОДСЕКУ НОГУ

Што се на Старом континенту тако дуго тапкало у месту кад је реч о анестезији можемо, поред осталог, да захвалимо и мушком роду: све до ренесансе, наиме, одржало се схватање да је стоичко подношење грозних мука хируршког захвата мерило мушкости.

Римски војсковођа и конзул Кај Марије (1. век пре н.е) поднео је отклањање проширених вена без икаквог средства за ублажавање болова, а да при том ниједном није јаукнуо...

Шеснаест векова после издржљивог Каја, његов „колега по оружју“, познати војсковођа породице Медичи, Ђовани дале Бан-

ГАДЕ ЈЕ ТУ ТРИК ГОСПОДО?!

ПРВО ЗВАНИЧНО ДАВАЊЕ АНЕСТЕЗИЈЕ
ЗАВРШИЛО СЕ НЕУСПЕШНО: ПАЦИЈЕНТ
СЕ УСРЕД ОПЕРАЦИЈЕ ПРОБУДИО И
ЗАУРЛАО КОЛИКО ГА ГРЛО НОСИ...

де Нере, отишао је тако далеко да је у једном тренутку притекао у помоћ лекару који му је ампутирао ногу!

— Ублажавање болова? Ни говора! — гласило је мишљење чувеног италијанског хирурга Франческа Риццолија који је само пре једног века још чврсто стајао на становишту да су урлици и крици пацијената и те како потребни и корисни — нема поузданијег показатеља успеха операције од њиховог запомагања, тврдио је хирург.

На мање-више исти начин, за пацијенте увек болан, ствари су се одвијале

Негде су пацијенте опијали вином, негде онесвешћивали ударцима, а негде се, као што показује ова гравура из 13. века, веровало и да постављање болесника наглавачке може да га поштеди мука.

све до краја 18. века. Године 1800. енглески физичар сер Хамфри Дејви открио је азот-моноксид указујући на могућност његове примене у хирургији. Уместо лекара новооткривени гас одушевљено су прихватили уметници: „рајски плин“, како су га назвали, постаје дрога, нека врста ЛСД прошлог века, стимуланс за ствараоце којима су музе окренуле леђа.

Рајском дејству Дејвијевог проналаска редовно се предавао и некада славни амерички писац и лекар Оливер Вендел Холмс који је, кажу, и сам размишљао о примени а-

зот-моноксида у медицини. Ако и јесте, писац-хирург никада ту своју замисао није спровео у дело, па нама остаје да га памтимо по томе што је од две старогрчке речи сковао термин анестезија (без + осећај).

Прва хируршка интервенција под анестезијом изведена је 1842. године: амерички студент хемије Вилем Кларк извадио је зуб једној жени. Скромно као и сваки почетак, но важно је да је за дотичну грађанку захват био непријатан само утолико што је морала да се помири с чињеницом да ће остатак својих дана проживети са зубом мање...

Вилему, изгледа, није било до славе јер свој подухват није објавио. Његов земљак, зубар Хорације Велс био је нешто више жељан признања, па је децембра 1844. у бостонској болници Масачусетс заказао прву јавну демонстрацију анестезије при вађењу зуба. Јадни Хорације није имао среће: узбуђен присуством толиких звучних имена погрешно је при дозирању гаса, пацијент се пробудио усред операције и заурлао колико га грло носи.

Шта је несрећни Хорације могао да каже сем да је неколико месеци раније самом себи извадио зуб

под дејством азот-моноксида и да га то уопште није болело? Што се присутних тиче, били су једнодушни: тај Велс је најобичнија варалица!

ПРИЧЉИВИ Ц. Т. ЦЕКСОН

Одлучујући корак начинио је 1846. године зубар из Масачусетса Вилем Мортон (1819—68) коме је колега, извесни Ц. Т. Цексон, поверио како већ дуже експериментише са етром.

За опојна својства етра знали су одавно многи. Физичар Мајкл Фарадеј је још 1818. указивао на могућност да се он примени у хирургији али је Мортон био далековидији и, испоставило се, далеко лукавији од наивног Ц. Т. Цексона: пожурју је да патентира поступак, додуше не само на своје већ и на име причљивог Ц. Т.

Септембра 1846. Мортон је успешно одстранио болестан зуб једном пацијенту. Био је спреман за велику представу. Шеснаестог октобра исте године многа славна имена лекарског и осталог света ојатила су се у салу бостонске универзитетске болнице да присуствују догађају деценије и безболно

Октобра 1846. све величине ондашњег америчког друштва сјатиле су се у салу бостонске универзитетске болнице да присуствују првом јавном давању анестезије.

одстрањивање тумора на грлу савршено је успело на усклићење присутних. И сам понет свеоштим узбуђењем, хирург коме је припала част да изврши операцију није успео да одушевљење задржи за себе, па је усред захвата на сав глас повикао:

— Погледајте добро, господо, где је ту трик?!

Од тог доба почиње стаалан успон анестезиологије. Године 1847. енглески хирург Џејмс Симпсон у Единбургу с успехом користи хлороформ за ублажавање порођајних болова. Тридесет и пет година после демонстрација у Бостону, свет је добио и првог професионалног анестезиолога — енглеског лекара Џона Сноуа коме медицина дугује и неколико апарата који су учинили да дозирање анестетика буде прецизније а читав поступак безбеднији за пацијенте.

Прво давање анестезије у нашим крајевима извели су лекари задарске болнице, марта 1847. године. Ускоро су поступак прихватили и лекари у другим далматинским градовима, а затим и у свим осталим већим болницама.

МОЈЕ И САМО МОЈЕ!

Вратимо се Мортону. Човек коме је пошло за руком да ближе поштеди толико непотребног бола и патње није — такав је живот — успео исто учинити и за себе. Од чувене демонстрације у Бостону живот Вилема Мортона кренуо је низбрдо: дане и ноћи зубара загорчавале су непрекидне свађе са ортаком Ц. Т. Цексоном који је одједном одлучио да тражи своје: епохално отркиће је моје и само моје, тврдио да је Ц. Т.

Цексон се није зауставио на пуком бунту: организовао је силне конференције за штампу на којима је свету неуморно и несмањеном жестином из месеца у месец објашњавао свој случај. Изгледа да је Цексон био убедљив говорник јер је амерички Конгрес пуне три године одбијао да Мортону исплати 100 хиљада долара на име награде за његов допринос медицини.

Осрамоћен, сиромашан и заборављен од свих, Мортон је умро у Њујорку 1868. године од срчаног удара док је читао чланак у коме се заслуга за откриће приписивала искључиво његовом омраженом ортаку.

Педесет година после смрти, 1920. домовина се ипак сетила Вилема Мортона и сврстала га у ред заслужних Американаца.

М. И.

ИГРА КОЛОМБИНА

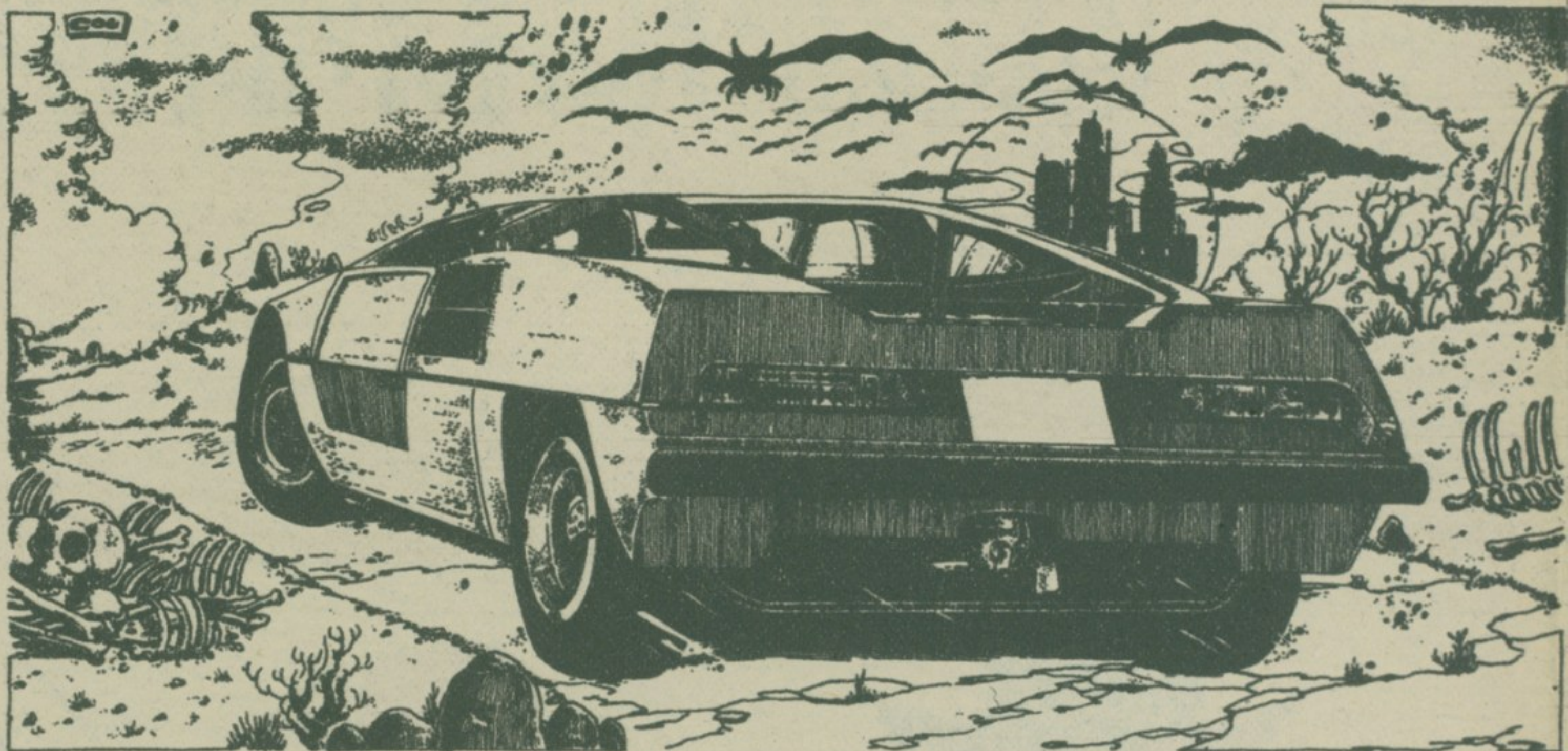
Помоћи ћемо вам да направите занимљиву игру коју ћете моћи да играте у соби у току хладних јесењих и зимских дана.

Исеците четвртасту дашчицу с дужином стране од 23 см, односно величине као наш ускирени цртеж. Ако сте вешти у цртању, прекопирајте и обојте темперама клонове са наше слике, па кад се боја осуши прелазите дашчицу. Ако нисте у томе вешти, залепите на дашчицу нашу слику. Кад сте то урадили, ручном бушилицом избушите округле рупе на местима где се налазе клоновски носеви, па на та места углавите и залепите округле штапиће. Величина носа, односно пречник пресека штапа зависи од тога какав штапић имате, важно је једино да не сме бити претанак да се не би поломио, а такође не ваља да буде предебело јер ће покварити лице клона. На тај начин је готова табла игре, још вам је потребно 5 котурова. Можете користити пластичне котурове-држаче са великих платнених кеса у које се пакују детерџенти или, ако хоћете да лепше изгледа, исеците од шпер-плоче котурове унутрашњег пречника 8 см, а спољашњег 11 см.

Правила игре: постави се табла са нацртаним клоновима на под или се окачи на зид. Затим се на носеве клонова набацују котурови. Даљина са које се набацује зависи од дого вора, величине собе и старости играча — важно је да услови под којима се игра буду за све исти. Ко набацаи колут на нос Коломбине, односно на средњи штап добија 5 поена. Ко набацаи на горња два клона, добија два поена, а на доња два по један поен — ово важи ако табла лежи на поду. Ако стоји на зиду, онда два горња клона вуку по један поен, а доња два по два. Сваки играч у једном кругу баца свих пет колута одједном, па кад их све баца, на ред долази други играч. Побеђује онај ко има највише поена из 10 кругова.

**ХЕЛ ТЕНЕР,
ОСУЂЕН
НА ДОЖИВОТНУ
РОБИЈУ, СХВАТИО
ЈЕ ДА ЈЕДНОМ
У ЖИВОТУ
МОРА УЧИНITI
ПОШТЕНО
И ДОБРО ДЕЛО.**

АЛЕЈА ПРОКЛЕТСТВА

Покопило га је неколико полицијских кола. Његов снажан мотоцикл није имао куд осим да беспомоћно брекће у месту. Хел Тенер, осуђеник на доживотну робију, морао је да се преда. Спремала се олуја. Оловно небо прекривао је дебео слој масног, сивог дима. Ускоро су почеле да падају мале каменце. Стигли су до зграде са блиндираним прозорима баш кад су почеле добро познате експлозије са неба. Оловна врата се затворила за полицијцима и осуђеником.

— Имам један задатак за тебе — рече дебелишкasti човек Тенеру. — Прилично самоубилачки, али ако га извршиш, добијаш помиловање за све злочине почињене на територији западне обале. Човек који је донео вест о кући што хара на источној обали, у Бостону, издахнуо је, али је стигао до нас у Лос Анђелесу што значи да је успео да прође кроз Алеју Проклетства. Морамо им послати антисерум јер га они немају. Једини начин да се то учини јесте помоћу тенкова-аутомобила. Спремили смо три. Један би требало ти да возиш... Изабрали смо јер си најбољи возач у Сједињеним Државама што ти је и једини квалитет. Крећете одмах. Пристајеш?

— Опростај за све и слобода заувек? Ако преживим... Пристајем. Али тек после олује.

— Не. Кола полазе одмах. Ови аутомобили могу издржати велике непогоде и радијацију. Они су последња реч технике.

Прек и лош

Издазак из Лос Анђелеса био је права мора. Завесе воде и камења падали су с неба. Муње су стварале зидове електрицитета. Возио је споро, али без заостајања. Назад је кроз загађену, заувек уништenu атмосферу Земљине коре

почео да се поављује модри зрак — знак престанка честих олуја. Одахнуо је. Нешто велико, попут слепог миша прелетело је преко хоризонта. Следећи пут појавило се сасвим близу. Испалио је магнетијумски пламен и погодио нема. То је значило да улази у Алеју Проклетства. Света неколико особа током стотина година после рата који је разорио Земљину атмосферу и ваздух, покушале су да је пређу. Сви су погинули или умрли по доласку на другу страну тако да се о њој мало знало. Авциони нису више летели због непрестаних олујних ветрова који су кружили Земљиним кутлом, откидали врхове планина, чупали стене и преостало дрвеће, претварајући небо у огромно ђубриште.

Тенер угледа зелени залазак Сунца. Присетио се прича свог деде о добу када је небо било плаво и тихо. Тардије је да још постоје мале оазе на Земљи где је залазак Сунца румен, а облаци бели и меки. Тенер је возио даље. Испред себе је угледао зид искиданог бодљикавог жбуња који се простирао унедоглед с обе стране. Довео га је до тога што је могао ближе и притиснуо дугме за избацивање пламена, који одмах захвати осушено дрвеће и поче да лиже према црном небу уз оштро пуцкетање. После неколико часова кренуо је према црном пољу. Снажни брисачи нису могли да уклоне наслагe дима и пепела с екрана. Возио је насумце. Једино је знао да се налази на месту где је некада била држава Невада, да он Хел Тенер, прек и лош као и ове временске прилике, овога пута мора успети и једном у животу учинити поштено и људски корисно дело — спасти животе других.

Наставио је да вози под најездом гигантских слепих мишева. Летели су према југу где се налазио снажан водопад из неба. Гуме су му се заривале у влажан песак док је пролазио између гиган-

тских формација кварца. Наишао је на један од многих кратера у чијој се близини радијација повећавала. Возио је све брже.

Одједном је угледао Чудовиште. О њему су се причале стравичне легенде. Звали су га Гила. Био је већи од Тенерових кола, а кретао се хитро. Очи тамне, избуљене и без капака биле су немирне као и његово гуштерасто тело на коме је најопаснији био снажан реп. Тенер није могао да употреби ракете јер му је чудовиште прилазило са стране. Док су друга двоја кола испаливала рафале, Тенер избаци бочна „крила“ оштрих сечива. Једно сечиво закахи ногу циновског гуштера, а у истом трену погоди га и ракета. Обливено крвљу разјарено чудовиште замехну репом, разјапи чељусти и навали на пратећа кола згњечивши их једним ударцем. Тенер зграби ласерски револвер и излете напоље, баца се на песак и погоди зраком Гилу међу очи. Гуштер се скљока и остаде да лежи непомично. Пришао је размрсаним колима. И возач и пратилац били су мртви. Тенер даде знак за покрет.

Ту су жибели људи

— Кола број три! — викао је Тенер у микрофон. — На шта вам ово личи? — Посматрао је огромне куле пречника око једне миље које су се уздизале од земље до неба и скакале са једне на другу страну усисавајући у своју утробу све што им се нашло на путу.

— Циновски торнадо — одговори глас из других кола.

— Можемо само покушати да му побегнемо! Вози што боље можеш — рече Тенер.

— Крени први. Ако успеш, ми ћемо за тобом.

Тада су се појавиле још четири

пијавице. Тенер закопча сигурносни појас и даде гас. Стубови су јурили и повећавали се јок им се приближавао. Пројурio је поред две куле, док му се волан, као оживео, истрзао из руке. Још шест их се кретало на хоризонту. Бесно је окретао кола вијугајући у свим правцима. После два сата маневрисања прошао је кроз обруч торнада. Испалио је сигналну ракету и друга кола су кренула. Али, код треће куле ваздушни вир их захвати и понесе у небо као сламку да би их после треснуо на тле са висине од неколико стотина метара. Тенер је остао сам.

Застао је само за часак да би попио кафу, појео сендвиче и узео пилулу против умора. На хоризонту је приметио обриси остатака Солт Лејк Ситија као и велико невреме које му се приближавало. Возио је 300 километара на час да би стигао до брда и нашао неки заклон. Није стигао на време. Захватила га је олуја која је бљувала камење и песак из црног неба. Ветар је чупао сасушене пањеве. Тенер притиснуо дугме за магнетске канџе које су се зариле у тле и тако задржавале кола да не одлете. Умор га је ипак савладао. Када се пробудио, невреме је прошло а на екрану кола видела се само сива маса песка. Остао је затрпан. Упалио је све моторе и једва се ишчупао из течних наслага. Падала је ситна киша, а небо је добило уобичајену оловну боју.

Прошао је кроз напуштен град у коме су некада људи живели, ходали, куповали, дисали чист ваздух и посматрали плави небески свод. Окореог злочинца обузе дотад непозната туга.

У зору зачу тутан. На екрану се указала црна маса: крдо бизона. Знао је из прича да се од њих не може побећи. Зауставио је кола и укључио бацаче пламена. Земља се тресла. Велике немани су се приближавале. Крдо се раздвоји пред разбукталом

ватром и прође. Тенерова утроба тресла се од топота копита.

Као дрогиран од претеране дозе пилула наставио је да вози преко доста добро очуване ауто-страде. Најзад је морао да стане и одспава. Пробудио се после неколико сати од буке. Шуштање и гребање одмах су га освестили: црна тела гигантских слепих мишева покривала су кола. Упалио је моторе и испаливао ракете, а затим прешао на пламен. Угљенисана тела падала су на кола и заклањала му видик. Возио је насумце покушавајући да се пробије кроз густу масу црних крила и вампирастих лица. Хиљаде, милиони слепих мишева! Сакупљали су се у хрпама високим по неколико метара. Најзад почеше да се дижу и лете високо. Изгубили су се на небу.

-- Какву казну је људски род доживео због својих недела — помисли Тенер. — И ја сам део те казне — горко се насмешио.

Трава

У свитање је стигао до Сент Луиса где се радијација повећавала. Постајало је све топлије. Укључио је уређај за расхлађивање. Размишљао је како је изгледало доба кад је човек могао слободно да изађе напоље, скочи на бицикл и одјури било куда без страха да ће му свакојако ђубре и тоне камена пасти на главу.

Извукао се из поља радијације и после извесног времена први пут у животу угледао зелени покривач на тлу, за који је од деде чуо да се зове трава. Дрвеће је, уместо сувих жврга, поносно носило танко нежно лишће. Погледао је навише кроз екран на крову и угледао небо које је постајало све светлије да би се местимично претворило у право блиставо плаветнило. Попут таласа топле струје Тенер осети неко чудно миље које се после неколико минута претвори у сузе у очима.

Пролазио је кроз место под именом Индијана и после три дана и три ноћи вожње први пут угледао насељене куће и сеоска добра. Али, ускоро, све се опет претворило у уобичајену пустош. Стигао је до провалије Дејтон и пажљиво заобилазио ивице кратера из кога су куљале сумпорне паре.

Немаће шна да оћљачкаће

Осећао је да је на ивици снаге. Сваки мишић га је болео. Кости су му шкрипале као зарђале полуге а у сувим устима језик задебљао од небројених цигарета. Пред очима су му светлуцали свици. Могао би да дигне руке од свега. Сад је ван домашаја западне полиције, слободан је. Ипак, нека незадржива унутрашња снага га је гонила да настави. Пролазио је кроз још један напуштен град. Протрљао је очи јер није одмах схватио шта му је препречило пут: црни конопи дебели као рука ширили су се према небу. Налазио се пред мрежом циновског паука. Уперио је пламен који је лагано прогоревао тврло ткиво. Најзад је угледао огромну прилику која се приближавала одозго. Испалио је ракету. Длакаво тело се срушило испред кола.

Стресао се и дао гас покушавајући да заборави стравичан приказ.

Потпуно изнурен сачекао је још једно јутро. Магла пред очима, несвестица. Видео је неке људе на друму, зауставио ауто, отворио врата, крочио напоље и срушио се.

Пробудио се у чистом кревету, скочио и одмах опет пао.

— Не брините, биће вам боље чим нешто поједете — чуо је мушки глас. — Доручак је спреман.

— Колико сам спавао?

— Дан и ноћ.

Узео је бензин и опет кренуо. Крај је изгледао питом и очуван. Сад ће све бити лако, помислио је у тренутку када је угледао велико возило наред пута. Дебела цев попут топовске уперена у његова кола! Не смеју га погодити јер су контејнери са серумом уграђени у пртљажник. Још само 200 миља... готово на циљу. Укочио је, укључио гласоворник и ставио слушалице:

— Слушајте! Немам ништа осим серума против куге који носим у Бостон! Немате шта да опљачкате. Пустите ме да прођем!

— Одговорили су пуцњем. Тенер изађе из кола и крете према тенку из кога искочише четворица са ласерским револверима. Један је отворио ватру и погодио Тенера у раме.

— Немам ништа при себи! — викао је задовољан што се сетио да укључи непробојно поље око својих кола. Бар неће моћи да им приђу. Тад зачу буку мотоцикла и окрете се. Мотоцикл успори, Тенер скочи на седиште и возач пројури поред тенка и пљачкаша. После дуге вожње најзад се зауставише. Тенер паде са седишта. Раме и руку није осећао. Крв је лагано капала. Возач је скинуо шлем: угледао је лице девојке.

— Наћи полицију... моја кола су тамо... — једва је изговорио — узми кутију за искључивање одбојног поља... серум је у колима...

Онеспестио се. Неко га је дрмнуо: угледао је униформу:

— Шта си то причао овој жени?

Времена за објашњавање није било. Тренер се придиже, скочи на мотор са кога је полицајац сисао, даде му знак да се попне, али се озај предомисљао, па Тенер даде гас док је полицајац викао за њим из свег гласа. Девојка га је пратила на свом мотору. Стигли су до кола. Бандити су отишли. Тешком муком се увукао у седиште и кренуо. Дошао је до предграђа Бостона. Као у магновењу видео је људска тела по плочницима. Најзад угледа једна полицијска кола, стаде, притисну сирену и отвори врата. Девојка приђе да му помогне док су се полицајци приближавали са пиштољима у рукама.

— Серум против куге... у колима — једва изговори Тенер.

— Одакле? Како серум кад га нема?

— Из Лос Анђелеса... донео сам...

— Како? То је немогуће. Прошао си Алеју Проклетства!

— Да.

После тога мрак.

Следећег пролећа на дан откривања споменика Хелу Тенеру у Бостону нико није знао где се херој изгубио. Отишао је не оставивши никоме никакву поруку.

И данас олујни ветрови засипају ђубретом велики кип.

укрштене речи

САМУЕЛ БЕКЕТ

Знаменити књижевник ирског порекла, Бекет је педесетих година овог века отворио нову еру својим драмским делом (наслов треба уписати испод броја 1) којим у позоришту почиње период „драме апсурда“ и које годинама врши утицај на целокупну светску драматургију. Његов дебитантски роман (наслов уписати испод броја 2) настао је још 1937. у духу Џојса и његовог круга. Наслове три драмска дела овог нобеловца потребно је уписати испод бројева 3 и 4 и поред броја 5.

АУТОР БЕ- ТАК	1	ЈЕДНО- ВАЛЕН- ТНИ РАДИ- КАЛ	2	ИНАТ	"РАДИ- ЈУС"	СОВЈЕТ- СКИ РЕЖИ- СЕР НИ- КОЛАЈ	У НЕ- ПТИНИ, ПОТПУ- НО	"ЛОПИ- ТИКИН ЗАБАВ- НИК"	3
ВРСТА ПРЕСТА								СУМПОР	
ЈЕДИНИ- НА ЗА ДУ- ЖИНУ					ОШТЕРЕ- ЊЕ			ДЕОКОН- СКЕ ОП- РЕМЕ	
					ПИСАН МИРОС- ТАВ				
НАРОБ- НИЦА ИЗ ПРИ- ЧЕ						ФРАНЦ. ПЛУМ- ИЛАНЖ			
ПРВИ ИРАТ ПОРТУ- ГАТИ- ЈЕ						СЕКУНДА		ЈЕДАН ОД ТРИ ДИМИ- НА ПУС- КЕТАРА	
ЗНАК ЗА ЈОД		НАШЕ ОСТРВО	4			НАШ ПИСАН ПАТИ- ЈА			
"УКАЖ- ТЕД ПРЕС"			ПТИЦА СА УКРА- НИМ ПЕР- ЈЕМ	СКИНУ- ТИ ОБУ- РУ					
НАШ ПИ- САЦ БРА- НО						ХОДАЊЕ			
ПАТА						КЛИЗА- ЧИЦА ПЕЧ			
					МЕСТО КОД ТОПЛИ- НА				
МИРТИ- ШИНА								РАКЕТ- НИ ПРОЕК- ТИТИ	
ПИКО						ОРГАН- СКО ЈЕДИ- ЊЕЊЕ (ПН.)			
						ИВО АНДРИЈА			
"ВОДО- ВИ"			ЗАКОВИ- НА						ЦРНО- ГОРСКО КО- ТНО
"ДЕОНИЧ- КО ПРЧУ- ТВО"			"ЕАСТ"						
РЕКА У СССР						ЧУТИО ВИДА			
АМПЕР						ПОПАГА- НО			
			РАДИО- АКТИВ- НИ ЕЛЕ- МЕНТ	ДРЖА- ВА У САД	ПИТРА		ЕРЕНТУМ		
					ГНЕВ, КИ- ВАН		ШУМСКА ЖИВО- ТИЊА		
ИХЕМИ- СКА СВ- НАКА ЗА АМАТИ- РАМ	У ОБЛИ- КУ ТРАКЕ								
	ПРЧАЊЕ У ПРИГО- ДИ								
5									ЧАСОВ- НИК
ПУШ- КО ИМЕ								КОМЕ- ДИЈА БРАНИС- ТАВА НИШИЈА	
МЕТАЛ- НО ПОЖА- ЊЕ					ЈЗДА- ЊЕ, НА- ДА- ЊЕ				
САЊИ- ВО, ПОС- ПАНО (ПЕСН.)							ПРЕ- БЕН		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Солидност, етан, Алер, Версај, МА, Ил, трахит, кљова, Мура, С. Илинка, каљати, мп, иметак, ир, боме, идб, е, трговац, црте, оса, е, балет, Нан, Ен, ти, крт, оркан, Бату, ирваси, иа, Нер, цвикл, дан, аван, Крим, около.

1

4

ПРИЧЕ
О НАШИМ ГРАДОВИМА

2

ЧАЈНИЧЕ

3

УШЛА ШУМА У ГРАД

Давне 1664. године у својој чувеној „Сејахатнами“, код нас познатој као „Путопис“, неуморни путник и знаменити путописац Евлија Челеби записао је и ово: „Нигде нисам видео једну тако чудну варош кђа има тако брдовит и валовит положај као што је положај овог малог насеља које својим брдовитим и валовитим положајем делује истовремено смешно, опасно, страшно и страшиво. Ово је касаб са три стране окружена великим брдима која се дижу до небеског врха и која су окићена огромним дрвећем и стаблима трешања, која се дижу небу под облаке. Многи предели су све сами воћњаци, као праве рајске баште. Долине ових брда су понори као прави бездани пакла. Тако ми Бога, човек се не може усудити ни да погледа доле; смрачило би му се пред очима па би се стровалио“.

Тако је овај луталица, дипломата и писац видео Чајниче, град југоисточно од Горажда, на тремеђи Босне, Србије и Црне Го-

ре. Смештено као у дну какве зделе, на 816 метара надморске висине, опкољено брдима прекривеним густом и здравом црногорском, Чајниче је данас, наравно, другачије него кад га је походио Евлија, али је сачувало и нешто од његовог времена.

У Чајничу миришћу борови који су се надвили над његове необичне кровове. Шума личи на тамнозелени слат који се за тренутак зауставио у паду и тако остао да лебди. У Чајничу сваком госту, ма ко био и одакле долазио, искрено кажу „Бујрум!“ („Изволите!“). У Чајничу су, кад је у њему боравио Евлија Челеби, гости одседали у мусафирханама, претечама хотела. Данас се у Чајничу уздижу два нова хотела, таква да би се њима дичила и много већа варош од ове. Чајничке девојке и момци носе одећу која се не разликује од оне у којој млади пролеће кроз Београд или Загреб. У Чајничу одјекују севдалинке. Онај ко се умива надалеко познатом чајничком водом осетиће како му лице пријатно

Хотел „Ориент“ где гости из целе Југославије долазе да удишу потпуно чист чајнички ваздух и шетају црногоричним шумама.

2

Са овог балкона старог хотела „Чајниче“, који је тако вешто уграђен у ново истомимено здање, друг Тито је 1. марта 1942. одржао говор борцима приликом формирања славне Друге пролетерске бригаде.

3

Турбе — гробница Синан-паше, зета слепог Мехмед-паше Соколовића, који је најзаслужнији за развој еснафског града Чајничка пре неколико векова.

4

Грађена између 1857. и 1863. године у византијском стилу, покривена са четрнаест кубета, чајничка црква је једна од најлепших у Босни.

5

Чајниче данас: спој старог и новог.

6

Једна улица у Чајничу.

трие. А град је управо по води и добио име. Наиме, кад су у овај крај дошли Турци, љубитељи чисте и здраве воде, врела и потока, упоредили су свежину чајничке воде са чајем. Од ове персијске речи и насеље је добило име.

Овај град у долини бистре реке Јањине, пуне поточних пастрмки, први пут се спомиње 1477.

5

године, као трг са својим рудницама железа, од којих су приходи одлазили у султанову ризницу. Међутим, град нарочито расте у 16. веку. Остало је забележено да је око 1585. године Чајничке имало преко 200 кућа. Тада је био трговачки и занатлијски град. Челебија је забележио да је у његово време имало и педесет воденица, три медресе (средње школе), пет мектеба (основних школа), четири текије са дервишима, три хана, једно јавно купатило (хамам).

Град је растао захваљујући и томе што се налазио на значајном караванском путу од Дубровника ка Србији и даље према Цариграду. Коњи су у својим товарима на јут, север и исток носили рукотворине чајничких мајстора, међу којима су на гласу нарочито били златари. Остала су забележена имена Ивана Милића, Ђуре Чајничанина и Павла Чајничанина, који су по свом умећу обраде злата надалеко проносили име свог града.

Развоју еснафског града Чајница у то време највише је допринео херцеговачки санџак-бег Синан-паша, родом из Бољанића, села на путу Чајничке — Пљевља. Зет славног Мехмед-паше Соколовића био је оже-

њен његовом сестром Шемсом кадујом, човек од власти, науке и моћи, умро је 1582. године и покопан у Чајничу које је искрено волео. И данас су ту два турбета — гробнице: у једном је сахрањен Синан-паша, у другом његова Шемса-кадуна.

Да Чајничке није било пуста турска касаба говори и податак да су у њему рођена два позната књижевника тог доба: Мезаки и Ахмед Суди. Песник Мезаки годинама је био административни службеник великог везира Ахмед-паше Ђуприлића, док је Ахмед Суди, рођен у селу Судићи код Међуречја, гласовити коментатор персијских класика, био у време Мехмед-паше Соколовића угледни професор у Атмејдан-сарају.

Међутим, тек много година касније Чајничке ће доживети најбурније дане у својој историји. Јер, то је град који је у другом светском рату у једном наврату, за само 24 часа, пет пута падао из руке у руку. Сигурно је да је најсветлији датум његове прошлости 1. март 1942. године када је у њему друг Тито формирао славу Другу пролетерску бригаду. Састављена од 800 бораца, разног националног и социјалног по-

рекла, од девојака и младих који су били ближи двадесетим него тридесетим годинама, ова бригада је од свог оснивања до коначног ослобођења земље прешла борбени пут дугачак двадесет и три хиљаде километара! Друга пролетерска бригада дала је и нашег првог народног хероја — Петра Лековића.

Данас Чајничани у Дому друге пролетерске бригаде слушају музику, гледају позоришне представе, друже се. У овом граду и овом крају братство и јединство је с муком и крвљу исковано, а то сви житељи поносно истичу и чувају.

У шумама које га окружују, а Чајничани задовољно истичу да је редак град у који је „ушла шума“, лов се медведи, вукови, срнићи и тетреби. Чувене су чајничке шљиве од којих, у јесен, заплави цела околина. Ту се бере лековито биље и гаји „шампионски“ кромпир. Ускоро ће љубитељи скијања имати и ски-лифтове. Севдалинка „Чајничке, Чајничке, брдо високо...“ биће само песма о прошлости. Сада је то град сваком доступан, уз оно старо племенито, чајничко „Бујрум!“.

Текст: Иван Лончар
Снимио: Љубомир Патрновић

6

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

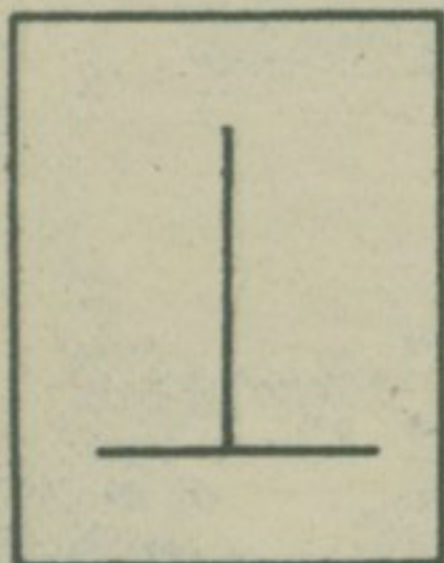
11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавнице,

УМЕСТО ПИТАЊА — ШАЛЕ

Од Тање Гривачић, Мартићева 49 из Загреба добили смо помало необично писмо. У њему се уместо уобичајених питања налазило неколико шаловитих прилога. Објављујемо неколико најуспелијих.

1. Слово Т дуби на глави
2. Времецлов
3. Свето писмо
4. Простак
5. Слово О
6. Д се оженио
7. Коцак
8. Д је пустио трбух

1

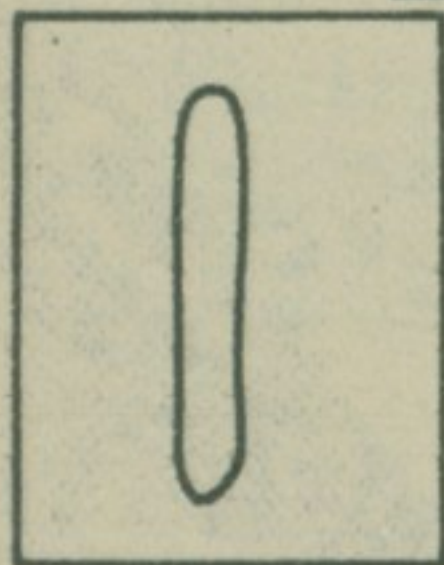
2

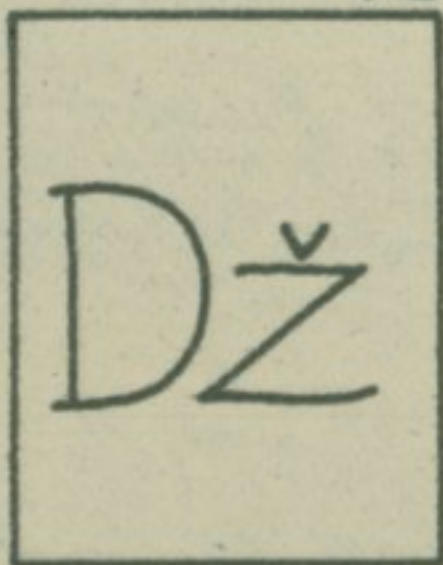
3

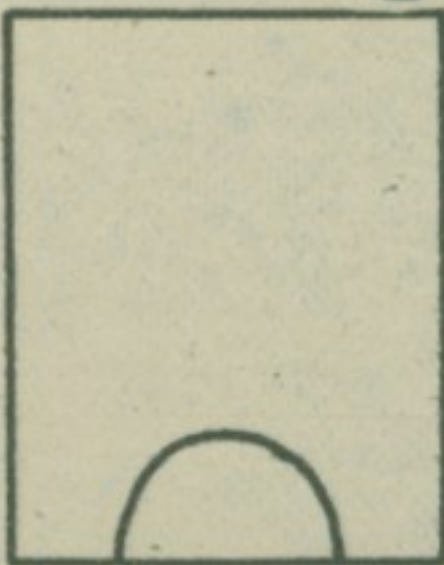
4

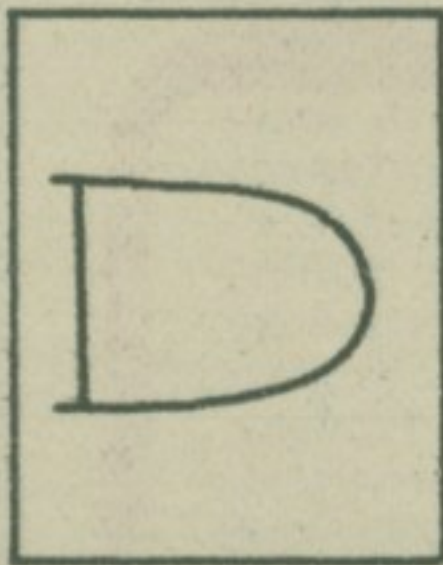
5

6

7

8

У НАДЛЕЖНОСТИ САВЕЗА

Имам 14 година и јако волим висине. Желио бих постати члан аероклуба, али не знам где се у Загребу налази спортски аеродром и како бих се могао уписати?

Томислав Шокец,
Загреб

Адреса коју тражиш гласи: Зракопловни савез, Далматинска 12, Загреб. У Савезу ћеш добити све информације које те интересују.

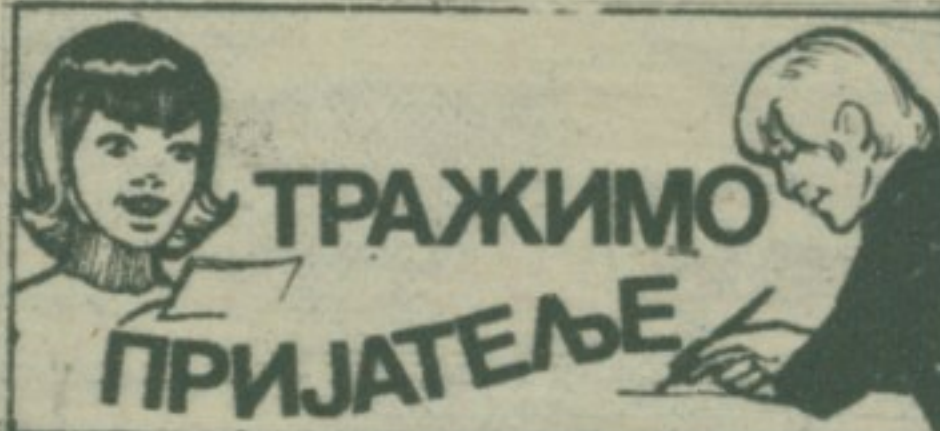
ПИОНИРИ, ГДЕ СТЕ?

Пишем ти са пуно наде и молим те да ово писмо прочиташ до краја. Веома ценим „Забавник“ и читам га већ дуго. Ипак, имам малу замерку: пуно пута покретао си веома корисне акције као што су

штедња и друго а никако да се сетим да напишем нешто и о прикупљању старе хартије и других сировина. Додуше, недавно си објавио један чланак, на око пола странице, али мислим да то није довољно. Акције прикупљања старе хартије обично се организују почетком или током школске године иако су управо у то време

ученици највише и ангажовани: поред лекција које треба савладати ту је и рад по разним секцијама. Међутим, током летњег и зимског распуста, кад у ствари имају највише времена, сличне акције се — не покрећу. Крпе и

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Сандра Бајрамовић, 71000 Сарајево, Пере Косорића 10 — 14 година, воли све што воле млади

Милан Илић, 11000 Београд, Здравка Челара 27 — воли спорт и музику, сакупља стари и страни новац, марке значке и привеске

Јовица Драгићевић, 11060 Београд, Пере Ђетковића 18 — 14 година, воли хард рок и нови талас, бави се спортом, сакупља плоче, касете и значке

Сузана Параћина, 71000 Сарајево, Нахоревска 3 — 13 година, воли музику и спорт, одговара на свако писмо

Гордана Пауновић, 11060 Београд, Хусинских рудара 16/1 — 13 година, воли све што воле млади, одговара на свако писмо

Зехра Санибеговић, 78240 Јајце, Пролетерских бригада 32/2 — 15 година, сакупља постере, плоче, значке и маркице

Милорад Штеванов, 23326 Остојићево, Синђелићева 19 — 15 година, воли и игра фудбал, одговара на свако писмо

Драган Вуковић, 72000 Зеница, Булевар братства и јединства 28 б — 13 година, сакупља значке и стрипове, воли групе Атомско склопиште и Рибљу чорбу

Розета Ивановска, 91320 Кратово, Шестог септембра 10а — 13 година, сакупља значке, марке, салвете и хемијске оловке

Јелена Калуђеровић, 81330 Котор, Стари град 467 — 11 година, сакупља значке и хемијске оловке, навија за Партизан

Стевица Тубић, 21245 Мошорин, ОШ „Исидора Секулић“ — 14 година, воли све што воле млади

папир се, на жалост, бацају у канте за ђубре или се остављају по улицама. Пионери и омладина то као да не примећују. А мислим да би ту могли нешто да учинимо и бар донекле ублажимо губитке у неким привредним гранама. Помогли бисмо, не бојзна коме тамо већ својој земљи. Уместо да неке сировине увозимо, могли бисмо да их прикупљамо и увоз бар донекле смањимо.

Пошто си ти, „Забавнице“, веома популаран лист, надам се да ћеш предузети нешто и да ми нећеш замерити на овако опширном писму.

Сања Ивачковић,
Вршачка 6,
Панчево

ДРАГИ ЗАБАВНИКОВЦИ! ДА ЛИ СТЕ У СВОЈОЈ ШКОЛИ ИЛИ НАСЕЉУ ВЕЋ НЕШТО УЧИНИЛИ ПРИКУПЉАЈУЋИ СТАРЕ НОВИНЕ. ЈАВИТЕ НАМ КАКО СТЕ СЕ ОРГАНИЗОВАЛИ И НА ШТА КОРИСТИТЕ ЗАРАЂЕНИ НОВАЦ.

СОК ЗА ЦВРЧКА

Моји другови и ја смо чули да у Кини деца чувају и хране цврчка у посебном кавезу а он им увече пева то јест цврчи. Ми бисмо то исто хтели али не знамо како се лови цврчак, како се прави кавез и чиме се цврци хране. Ако можеш, помози нам.

Петар Митровић,
Карловачка 2,
Београд

Не само у Кини већ и у Јапану и другим земљама Азије деца за-

иста гаје цврчке у специјалним кавезима. Међутим, врсте цикада (цврчака) које живе код нас нису погодне за тако нешто, па вам зато саветујемо да одустанете од те идеје. Цврци се хране, претпостављамо да вас ово интересује без обзира на то да ли ћете их гајити или не, соком дрвета. Они

„СУПЕР СИСТЕМ РАЗВОЈА ТЕЛА“

„Супер систем развоја тела“ је брошура аутора Ненада Бркића (на слици) првака Југославије у BODY BUILDINGU, који вам препоручује: „Ако желите да развијете и обликујете тело, да

добијете атлетску фигуру, ова брошура ће вам помоћи у томе. Она садржи основне тајне тренинга и исхране шампиона, које гарантују успех у развоју тела.“ Цена брошуре је 100 динара. Наручите, плаћате поузећем, на адресу: „BODY BUILDING“ P. P. 118, 54000 ОСИЈЕК

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За све стрипове о Блеку нудим многе друге стрипове, већ по договору. **Алекснадар Петрић 31312 Мачкат**

За романо о Блеку, Микију, Марку и Киту Тејлору у замјену нудим по двије значке. У обзир долази и друга размјена, како се договоримо. **Горан Рогуљих, 54000 Осијек, Вијенац VI славонског ударног корпуса 32**

Основао сам клуб Политикиног забавника али имам веома мало бројева па зато молим читаоце да ми помогну. **Борис Камшиговски, 78250 Бугојно, Штротмајерова 26**

За постер Сребрних крила нудим пет салвета и две металне значке, а за постер Сеида Мемича Вајте дајем седам салвета и две металне значке. **Данијела Танасијевић, 11250 Железник, Стевана Сремца 38**

За једну металну значку дајем три стране марке а за постер Црвене звезде пет страних марака. **Милош Трукуља, 11070 Нови Београд, Цона Кенедија 33—22**

Оном ко ми пошаље ревију Хало од априла ове године гдје се налази постер Блале Калембера нудим хемијску оловку, значку, привезак, наљепнице или салвете. **Весна Кристић, 58270 Згвоза, Далмација**

Дајем три стране марке за једну значку или 100 страних марака и 20 разгледница са цвећем за једну ЛП плочу Сребрних крила. **Сунчица Радовановић, 38250 Њилане, ОШ „Муса Зајми“**

Купујем старе и добро очуване, Лунове магнус стрипове и Златну серију и све цртане романо о Загору, или их мењам за Денисе, Забавнике и Екс-алманахе. **Батица Цветановић, 16253 село Зап. Топоница**

За постере Битлса дајем постер и слике других група, пјевача и глумаца, такђе нудим и беџ Траволта. **Тамара Царевић, 51000 Ријека, Стубе Владимира Швалбе Вида 7а**

За 15 страних маркица (из Европе) дајем 3 металне значке, 15 сличица-налепница за разне албуме (по договору), 3 салвете. За 10 маркица страних дајем 2 металне значке, 10 налепница и цепни календар. **Гизела Арва, 26300 Вршац, Ђуре Џевића 14а**

ПРИЧА ЗА ЛАКОВЕРНЕ

Да ли је истина да псећа и мачја длака могу да изазову смрт ако се прогутај?

Татјана Пауновић, Карпатска 20, Ниш

Укратко, приче о томе да псећа и мачја длака које се прогутају изазивају смрт, пука су измишљотина.

АКО НИЈЕ ДОСАДНА...

Једног дана написао сам, из досаде, фантастичну причу. Мојим другима се допада па би желео да је објавим. Да ли могу да ти је пошаљем?

Ненад Васовић, Дубровачка 19, Земун

Свакако!

ПОБЕДНИК ИЗ ПРЕДГРАЂА

Интересује ме када и где је рођен амерички тенисер Џон Мекинрој, са колико година је почео да игра и који му је до сада највећи успех?

Тања Кочовски, Георги Димитрова 2, Панчево

Џон Патрик Мекинрој рођен је пре 22 године у једном предграђу Њујорка. Тенис је почео да игра у осмој години. Највећи успех до сада му је овогодишња победа у мушкој појединачној конкуренцији у Вимблдону.

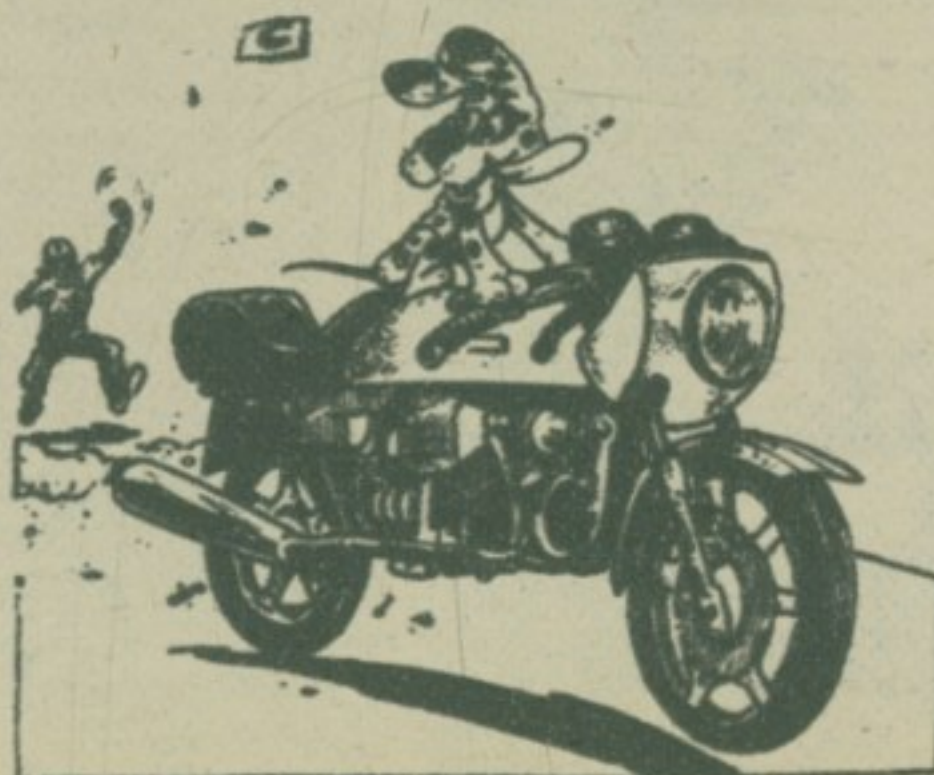
СВЕ О МОТО—КРОСУ

Желео бих да купим мотоцикл „сузуки TS 50 ER“ или „T5 50 K“ али не знам да ли „Сузуки“ има заступника код нас. Ако има, молим те да објавиш његову адресу. Интересује ме и да ли у Суботици постоји неки клуб за мото-крос?

Читалац из Суботице

Код нас нико не заступа јапанске произвођаче мотоцикала, па тако не можеш да купиш ниједан Сузукијев модел.

У Суботици ради АМД „Суботица“: налази се у Улици Матије Гупца 50 а телефон је 42-022. Све што те интересује о мото-спорту у нашој земљи, укључујући ту и мото-крос, моћи ћеш тамо да сазнаш.

својим сурлицама буше танку кору гранчица и сисају хранљиву течност.

МАЦА У ОГЛАСУ

Каква је разлика између лека и антибиотика? Молила бих те и да ми одговориш где могу да набавим расног пса или мачку?

Читатељка из Сремске Каменице

Да бисмо одговорили на твоје питање, морамо укратко да објаснимо шта су то антибиотици. Реч је о телима биолошког порекла, способним да убијају или спречавају развој клица. Историја антибиотика почиње 1928. године проналаском пеницилина, међутим, практично су почели да се примењују непосредно пред други светски рат. Ови, веома корисни лекови, добијају се из гљива, бактерија, актиномицета. Лечење антибиотиком спасло је велики број болесника, али их ипак треба веома опрезно употребљавати пре свега због тога што постоји опасност од стварања клица које су потпуно имуне на њих. Зато упозорење лекара да се антибиотици не гутају као бсмбоне треба схватити као најозбиљније упозорење.

У Малим огласима „Политике“ свакодневно се нуде на продају или поклон и куће и маце. Уверени смо да нећеш погрешити ако се обратиш на неку од објављених адреса.

КУПКЕ ОД УЉА

Имам један проблем који ме страшно мучи: желела бих да пуштам нокте али не могу јер су јако мекани и чим ми сасвим мало порасту, почну да се ломе. Можете ли да ми препоручите нешто, неку крему или лек од којег ће ми нокти постати чврстији?

Слађана, Сремска Каменица

Како да ми нокти остану чврсти и дуги?

Лада, Сарајево

Да би се побољшао квалитет ноктију, неопходно је да исхрана буде разноврсна и богата витаминима и минералима. Веома је корисно и повремено потопити нокте у мешавину маслиновог и бадемовог уља или наизменично у једно па друго. Ту су и неки препарати које можете да купите у апотеци, „дикла“ на пример. Уколико после свега нокти и даље буду танки и ломљиви, обратите се лекару јер је можда у питању неко обољење.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник **Раде Шошкић**

Одговорни уредник **Вера Смиљанић**

Ликовно-графички уредник **Александар Мартиновић**

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзад Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО: Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 65.—
СР НЕМАЧКА	DM 115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr. 107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr. 267.—
ШВЕДСКА	Skr. 271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

WALT
DISNEY

МИКИ

ГОТОВО!
СИЈА К'О СУНЦЕ!

ОПРАО САМ
ТВОЈА КОЛА,
УЈКА МИКИ!

ОХ, БАШ ТИ
ХВАЛА, МИ-
ЌО!

Copyright © 1981
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

А САД ЋУ ДА УСИСАМ
ПОД И ОБРИШЕМ
ПРАШИНУ!

ВРРРРР!

БРЗО... ДА ПОСПРЕ-
МИМ МОЈУ СОБУ!

ИГРАЧКЕ

А САД... УФ... УФ...
ОДО' ДА ПОКОСИМ
ТРАВУ!

ХМ... ХМ...

Distributed by King Features Syndicate

А ШТА ЋЕШ САД
ДА РАДИШ?

ДА ТРАЖИМ ДА МИ ПО-
ВЕЌАШ ЋЕПАРАЦ!